

รายงานผลการจัดงาน

มหกรรมการศึกษาแห่งชาติ
ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

Rally for Better Quality of Education

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลการจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ:
ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า
“The National Ed. Expo: Rally for Better Quality of Education”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

โทรสาร 02 424 3249, 02 424 3252

คำนำ

มทรรรมการศึกษาแห่งชาติ ในปี 2562 ได้จัดขึ้นในหัวข้อ **ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า** “The National Ed. Expo: Rally for Better Quality of Education” ซึ่งเป็นหัวข้อที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาคนในทุกด้านและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ

การจัดงานมทรรรมการศึกษาแห่งชาติครั้งนี้ เป็นการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางการศึกษา ตลอดจนเปิดเวทีสาธารณะนำเสนอประเด็นการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในเรื่องกฎหมายการศึกษา แผนการศึกษา มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรการศึกษา และนโยบายการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นทุกมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิรูปการศึกษา และยังเป็นการสร้างกระแสสังคมให้ได้รับรู้การดำเนินงานทางการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้พัฒนานโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คณะทำงานผู้แทนหน่วยงานที่ร่วมการเสวนาวิชาการในห้องประชุมย่อย และหน่วยงานเครือข่ายที่ร่วมจัดนิทรรศการทั้งภาครัฐและเอกชนที่ร่วมกันจัดงานในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าร่วมกัน

(ดร.สุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

งานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า ระหว่างวันที่ 26 – 27 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom และห้องประชุม Jubilee Ballroom ชั้น 11 โรงแรมเดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ เพื่อเป็นเวทีสาธารณะนำเสนอประเด็นการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นทุกมุมมองจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนสร้างกระแสสังคม ให้ได้รับรู้ในการดำเนินงานทางการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้พัฒนานโยบายการศึกษาของชาติ ซึ่งการจัดงานในครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช) เป็นประธานกล่าวเปิดงานและบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า มีผู้เข้าร่วมงานกว่า 1,500 คน

การจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติฯ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนของนิทรรศการมีชีวิต และส่วนของการเสวนาวิชาการ

1) นิทรรศการมีชีวิต มีจำนวนทั้งสิ้น 12 เรื่อง ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา อ่านแต่เล็ก เด็กฉลาดสมรรถนะดี ออกแบบเกม ออกแบบสังคม Learning with AI โครงการพระราชดำรินำพาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทักษะกำลังคนในอนาคต วิทยาการคำนวณกับการเรียน 4.0 ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปชั้นเรียน ปฏิรูปการสอนของครู PLC พื้นที่นวัตกรรม คนรุ่นใหม่ของศรีสะเกษ “รู้คิด จิตใจดี มีทักษะชีวิต และมีทักษะอาชีพ” และการประเมินคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ รอบ 4

2) การเสวนาวิชาการ มีจำนวนทั้งสิ้น 22 เรื่อง ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

เรื่องที่ 1 การบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช) ได้มอบนโยบายและบรรยายพิเศษ ดังนี้ โลกในศตวรรษที่ 21 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนตามให้ทัน แต่ต้องไม่ลืมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย การศึกษาต้องสร้างศักยภาพให้คนไทยทุกช่วงวัย รวมถึงคนพิการและเด็กพิเศษ โดยการสร้างบรรยากาศในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ (Upskill Reskill) ของคนในวัยต่าง ๆ การเรียนการสอน “โค้ดดิ้ง” (Coding) เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 โดยระบุถึงเหตุผล 5 ข้อ ที่เด็กไทยทุกคนต้องเรียน คือ 1) ให้เกิดทักษะการอ่าน 2) ให้เกิดทักษะการเขียน 3) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 4) ฝึกฝนทักษะคิดคำนวณ และ 5) มีตรรกะแก้ปัญหาด้วย และสุดท้ายการศึกษาต้องทำให้คนไทยเก่ง ดี มีความสุข ทันสมัย ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและตอบแทนคุณแผ่นดิน

เรื่องที่ 2 การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์?

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา มีจุดแข็งที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน มีกลไกในการตรวจสอบ และสร้างธรรมาภิบาลการศึกษา ให้อิสระแก่สถานศึกษามากยิ่งขึ้นภายใต้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา เอื้อต่อการจัดการศึกษา ส่งเสริมความสามารถทางการศึกษาแก่ผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง ผู้ได้รับประโยชน์ คือ 1) กลุ่มผู้อยู่ในตำแหน่ง 2) สังคม 3) ผู้ปกครอง 4) ผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงคือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งทางการศึกษาเพียงกลุ่มเดียว

เรื่องที่ 3 มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ... เพื่ออนาคตเด็กไทย 4.0

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง โดยสถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ที่สำคัญที่สุดคือการปรับหลักสูตรในระดับปฏิบัติหรือระดับสถานศึกษา (ห้องเรียน) ซึ่งมีหัวใจหลักคือครูผู้สอน ดังนั้น การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แท้จริงคือการเปลี่ยนแปลงในระดับห้องเรียน

เรื่องที่ 4 ประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านปฐมวัยของไทยที่ยั่งยืน (SDG 4.2)

เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 4.2) คือสร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 ซึ่งประเด็นที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุตาม SDG 4.2 ได้แก่ การพัฒนาครู ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย การสนับสนุนด้านงบประมาณและเพิ่มสัดส่วนการลงทุนด้านเด็กปฐมวัย ต่อ GDP ต้องบรรจุแผนการพัฒนาเด็กปฐมวัยในแผนระดับชาติ และแปลงสู่การปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเด็กปฐมวัยครบวงจร เสริมสร้างความร่วมมือภาคีเครือข่ายปฐมวัยในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

เรื่องที่ 5 สภาวะการณ์การศึกษาไทยเมื่อมองจาก Big Data

ข้อมูลทางการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน สำคัญคือ 1) Social Data คือข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก และข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน เช่น วัน/เดือน/ปี ชื่อบิดา มารดา ฯลฯ 2) Academic Data เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ที่ตั้ง ชื่อโรงเรียน รายวิชา หน่วยกิต เกรด เป็นต้น

ควรมีการบริหารจัดการข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล Social Data กับฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และควรมีหน่วยงานกลางที่จัดทำฐานข้อมูล Electronics Student Record (ESR) โดยให้สิทธิ์แก่เจ้าของข้อมูลในการเข้าถึงข้อมูล Academic Data ของตนเอง เช่น ผลการสอบ ใบรับรองผลการเรียน ใบประกาศนียบัตร และผลการทดสอบระดับชาติ ฯลฯ

เรื่องที่ 6 กองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ให้ทุนแก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ 2) ให้ทุนกับผู้ต้องการเรียนในวิชาหลัก 3) ให้ทุนกับผู้เรียนวิชาขาดแคลน 4) ให้ทุนแก่ผู้เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ โดยส่งเสริมการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก การกู้ยืมเป็นแบบปลอดดอกเบี้ยระหว่างศึกษา และจะคิดดอกเบี้ยภายหลังจบการศึกษาในระยะเวลา 2 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากไร้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีใช่แค่การให้ทุนการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมเท่านั้น การให้ทุนตามสัดส่วนความจำเป็นของแต่ละคน เน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เช่น พัฒนาแอปพลิเคชันในการให้ครูเยี่ยมบ้านเด็กแล้วถ่ายรูปส่งมาเป็นข้อมูลให้กับกองทุน การทำ school mapping โรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้หน่วยงานที่สนใจทำ CSR เป็นต้น

เรื่องที่ 7 เด็กติดเกม หรือนักกีฬา E-Sports

E-Sports คือ กีฬาชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันวิดีโอเกม มีการแข่งขันทั้งประเภทบุคคลและทีม สมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทยมีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสม และยกระดับกีฬา E-Sports ให้หลุดจากคำว่า “เด็กติดเกม” ซึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมกันดูแลเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในช่วงอายุที่ต่ำกว่า 18 ปี เนื่องจากหากไม่ป้องกันเด็กที่อายุ 2 - 5 ปีที่เล่นเกมจะทำให้เด็กพูดช้า และหากเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเล่นเกมมากเกินไปจะเป็นการทำลายสมองส่วนหน้าที่มีการพัฒนาได้ถึงอายุ 20 ปีเท่านั้น

เรื่องที่ 8 การประกันคุณภาพการศึกษาด้วยแนวคิด OKRs: Objectives and Key Results

OKRs เป็นแนวคิดของการสร้างวัตถุประสงค์และผลลัพธ์หลักที่ต่อยอดมาจากการบริหารโดยยี่สิบวัตถุประสงค์ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เริ่มจากที่ผู้บริหารตั้ง OKRs ในระดับบนร่วมตั้งวัตถุประสงค์หลักและส่งต่อเพื่อให้บุคลากรได้ตั้งผลลัพธ์หลักหรือวัตถุประสงค์ขอหน่วยงานหรือตนเอง ซึ่งในระหว่างดำเนินการจะสามารถปรับเปลี่ยนได้เสมอ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สูงสุดผ่านการแลกเปลี่ยนจากบนลงล่าง เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพแห่งความสำเร็จร่วมกัน

เรื่องที่ 9 Future Thinking, Future Skills: Education and Skills 2030

องค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาหรือ OECD นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคตเสมือนเข็มทิศนำทาง (OECD Learning Compass 2030) ซึ่งมีผู้เรียนเป็นแกนกลาง (Student Agency) และมีความรู้ความสามารถติดตัว 4 ประการ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทศนคติ (Attitude) และค่านิยม (Values) ซึ่งเข็มทิศขับเคลื่อนด้วยการทำงานใน 3 ระดับ คือระดับที่ 1 ตัวผู้เรียน ระดับที่ 2 คือ ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ติดตัวทั้ง 4 ประการ ระดับที่ 3 ผู้เรียนพร้อมไปด้วยความรู้ความสามารถ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทักษะเฉพาะตนและทักษะการทำงาน ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชีวิต

เรื่องที่ 10 Future workforce for Thailand 4.0: อนาคตภาพกำลังคน 4.0

อนาคตภาพกำลังคนของประเทศไทยจะไปสู่ยุค 4.0 ได้ สิ่งสำคัญคือ ระบบการศึกษาต้องจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ประกอบการเพื่อภาคการผลิต ซึ่งมีปัจจัยสำคัญดังนี้ 1) การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน 2) การมีแพลตฟอร์มระดับชาติที่รวบรวมข้อมูลทักษะ/สมรรถนะของแรงงานที่ภาคธุรกิจต้องการ 3) การ re-skill/up-skill 4) การปรับเปลี่ยน mind set ของผู้บริหาร ผู้ผลิต และผู้เรียน และ 5) สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในอนาคตคนไทยจำเป็นต้องมีทักษะ

สำคัญอีก 2 ประการ คือ 1) การรู้ทันดิจิทัล และ 2) การมีความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษ จึงจะสอดคล้องกับโลกปัจจุบันและตอบสนองกับความต้องการของสถานประกอบการเป็นกำลังคนในอนาคต

เรื่องที่ 11 ปฏิรูปกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทำหน้าที่ในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ยกร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. โดยมีหลักการปรับหลักคิดด้านการศึกษา ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ปรับหลักสูตร และการเรียนรู้ เป็นฐานสมรรถนะ จัดทำดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ วางระบบการบริหารและจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ แต่มีความเห็นแย้งจากองค์กรต่าง ๆ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ทบทวนกฎหมายการศึกษาบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องตามแนวทางของรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 12 Media Literacy: คนไทยยุคใหม่ ฉลาดใช้สื่อ เรียนรู้แบบใหม่ ต้องใช้สื่อเป็น

ปัจจุบันสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนอย่างมาก หากเด็กและเยาวชนรับสื่อโดยไม่มีการกลั่นกรองจากผู้ปกครอง ครู การใช้เวลากับสื่อออนไลน์มากเกินไป และการหลงไปอยู่ในโลกเสมือน ถ้าเด็กและเยาวชนไม่มีทักษะในการใช้สื่อจะเกิดปัญหากับตนเอง และสังคมแน่นอน จึงควรสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) โดยการวางหลักสูตรและสร้างทักษะการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับปฐมวัยสร้างให้เด็กมีวินัยในการใช้สื่อ คุณครูควรฝึกสอนให้เด็กสืบค้นข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกวิชา และในฐานะพลเมืองจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยการเผยแพร่ความรู้อย่างสร้างสรรค์ เช่น ร่วมกันทำเพจความรู้เผยแพร่ให้คนในสังคม

เรื่องที่ 13 สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน

สมรรถนะครูไทยในอนาคตที่สำคัญ ได้แก่ มีความสามารถสูงในการออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึง ครูจะต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล รอบรู้ในวิชาการ วิชาชีพ สื่อ เทคโนโลยี ทันสมัยและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ครูต้องเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ในกระบวนการผลิตครูในอนาคต ต้องคัดเลือกผู้เรียนครู ต้องคัดคนดี คนเก่ง มีการประเมินคุณลักษณะ หรือประเมินรับรองพฤติกรรมที่เอื้อต่อการเป็นครู มีการวางแผนกำหนด

ความต้องการครูในอนาคต กำหนดมาตรฐานของสถาบันการผลิตครูเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน จัดกระบวนการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาครูควรใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการการพัฒนาครูของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

เรื่องที่ 14 พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา...จุดเปลี่ยนเพื่ออนาคตการศึกษาไทย

การผลักดันการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างวิถีใหม่ในพื้นที่นวัตกรรมคือ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานใหม่ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาตามความต้องการของพื้นที่หรือการพัฒนาตามธรรมชาติของพื้นที่ ประกอบด้วย (1) การเพิ่มอิสระ ลดข้อจำกัดให้โรงเรียนและพื้นที่ ด้านวิชาการ บริหารจัดการ บุคลากร และงบประมาณ (2) การพัฒนาขีดความสามารถของโรงเรียนและบุคลากร (3) การสร้างแนวทางใหม่เพื่อไปสู่จุดหมาย หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การประเมิน สื่อการเรียนรู้ และ (4) การประสานความร่วมมือร่วม ด้วยการสร้างกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา ฟังเสียงจากภาคประชาชน ในการขยายผลพื้นที่นวัตกรรมทั่วประเทศมีเงื่อนไขหนึ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การขยายการพัฒนาโดยใช้ Active Learning มาใช้กับคนในพื้นที่นวัตกรรม โดยหน่วยงานส่วนกลางควรร่วมลงพื้นที่ในการถอดบทเรียนเพื่อให้โรงเรียนอื่นได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ต่อไป และสร้างเครือข่ายที่ปรึกษาทางวิชาการและการใช้เครื่องมือออนไลน์เพื่อสนับสนุนในการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน ให้โรงเรียนได้พัฒนาตนเองได้สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา

เรื่องที่ 15 การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)

สถานศึกษาใน กทม. กำลังดำเนินการปรับตัวเองให้เท่าทันเทคโนโลยียุคดิจิทัล ในการยกเครื่องสถานศึกษาใน กทม. มีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) การกำหนดและสะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Learning Outcome) 2) การปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแบบ Active Learning 3) การบูรณาการปัญหาของชุมชนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา สร้างงาน สร้างอาชีพให้ชุมชน 4) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การพัฒนาสมรรถนะ กรอบคิดและสร้าง PLC สำหรับผู้บริหารและครู ในการสร้างนวัตกรรมในยุคดิจิทัล สร้างข้อมูล สร้างคุณค่าใหม่ ต้องทำงานข้ามกระทรวงโดยใช้ทักษะ Communication, Critical Thinking, Creativity และ Collaboration

เรื่องที่ 16 ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย

การพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ สร้างความเข้าใจและแนวคิดที่ตรงกัน คือ การพัฒนาโรงเรียนตามแนวทาง SBMLD (School Based Management and Local Development) เช่น ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนอาชีพให้กับเด็ก มีกรรมการเครือข่ายในโรงเรียนเพื่อสะท้อนคุณภาพการเรียนการสอน บุคลากร การบริหารจัดการในโรงเรียน และมีรายงานผลการเรียนของเด็กให้กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และการจัดการศึกษาท้องถิ่นต้องมีความยืดหยุ่น มีทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ หากท้องถิ่นให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สพม. เพื่อพัฒนาเด็กในพื้นที่จะเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำได้ดีที่สุดองค์กรหนึ่ง

เรื่องที่ 17 ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นประเด็นนโยบายที่สำคัญของประเทศไทย โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำอาจมาจากปัจจัยด้านผู้เรียน (ความสามารถในการเรียนรู้ ครอบครัว) ด้านโรงเรียน (คุณภาพและความพร้อมของโรงเรียน) ด้านนโยบาย (ความต่อเนื่อง เชื่อมโยงเป็นระบบ) ทรัพยากรรอบตัว และวิธีการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในเมืองกับชนบท มีผลต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา องค์ประกอบหลักในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ ได้แก่ กลไกขับเคลื่อนเชิงนโยบาย เหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ และกลไกทางการศึกษา จำเป็นต้องเชื่อมโยงกัน และคำนึงถึงมุมมองแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) และการลงทุนสาธารณะ (Public Investment) ทั้งนี้ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โรงเรียน และผู้เรียน

เรื่องที่ 18 10 สมรรถนะหลักของเด็กไทยที่ควรรู้

กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – ป.3) มีดังนี้ 1) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 2) คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 3) การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ 4) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 5) ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 6) ทักษะอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการ 7) ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม 8) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล 9) การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ และ 10) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล ซึ่งโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้นำกรอบสมรรถนะทั้ง 10 สมรรถนะไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนการสอนในแนวทางดังกล่าว ได้รับผลตอบรับที่ดีทั้งจากผู้ปกครองและนักเรียน

เรื่องที่ 19 นวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรวม: ความเสมอภาคที่เป็นจริง

การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการศึกษาที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน สร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้ความแตกต่าง และการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคนเป็นการจัดการศึกษาที่สร้างความเสมอภาคได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัจจัยความสำเร็จและแนวทางการบริหารจัดการ คือ วิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น และการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ใช้หลักการบริหารจัดการเรียนร่วมด้วยโครงสร้าง SEAT (S: Student E: Environment A: Activities และ T: Tools) การสร้างสภาพแวดล้อม และใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เรื่องที่ 20 วิทยาการคำนวณ และ Coding: การเรียนรู้ใหม่ที่ทุกคนต้องรู้

วิชา “วิทยาการคำนวณ” ถูกนำมาบรรจุไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ใน 2 รายวิชา คือ ว 4.1 การออกแบบและเทคโนโลยีสำหรับชั้น ม. 1 – 5 และ ว 4.2 วิทยาการคำนวณ สำหรับ ป. 1 – ม. 6 เพื่อสอนให้เด็กเรียนรู้การคำนวณที่ต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน และการใช้คำสั่งทีละขั้นตอน ผ่านการเล่นเกมที่พัฒนาระดับความยากง่ายไปตามระดับช่วงชั้นของผู้เรียน หน่วยงาน สสวท. ได้ร่วมมือกับ สพฐ. ในการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้เพิ่มเติมสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการคำนวณ ส่วนสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) พัฒนาต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ coding Thailand.org โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และ start up มีการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในโรงเรียนนำร่อง 200 โรงเรียนทั่วประเทศ มีการต่อยอดการเรียนรู้สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมผ่านการประกวดโครงงานนักเรียนส่งเสริมทักษะเมกเกอร์รุ่นเยาว์ รวมทั้งการสร้างครู coding จำนวน 3,400 คน จาก 2,000 โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อส่งต่อความรู้แก่นักเรียนกว่า 210,000 คน และมีแผนการดำเนินงานที่จะต่อยอดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้าน coding และ maker พร้อมขยายโอกาสการเรียนรู้สู่โรงเรียนอีก 2,000 โรงเรียนทั่วประเทศ

เรื่องที่ 21 มุมมองผู้ประกอบการสร้างเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

Executive Functions (EF) หรือ ทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิตให้สำเร็จ เป็นสมองส่วนหน้าที่ทำหน้าที่ในการคิด วางแผน จัดระบบ แก้ปัญหา ควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม และบุคลิกภาพที่สำคัญทำหน้าที่ตัดสินใจการพัฒนาทักษะสมองตั้งแต่ยังเล็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ พ่อแม่เป็นหุ้นส่วนของการเรียนรู้ ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดู รวมถึงแนะนำทักษะสำคัญ 7 ทักษะที่ต้องสร้างให้ลูก คือ 1) คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาเป็น 2) คิดสร้างสรรค์ 3) ฉลาดใช้ เท่าทันสื่อดิจิทัล 4) ปรับตัว ร่วมมือ รู้จักทำงานเป็นทีม 5) อดทน จิตใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อ

ต่ออุปสรรค 6) สื่อสารชัดเจนมีประสิทธิภาพ และ 7) เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สำหรับสิ่งที่ควรทำในการเลี้ยงดูเด็ก คือ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ อย่าเปรียบเทียบเด็กแต่ละคน อย่าให้เรียนผ่านแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียวหรือทำแต่สิ่งที่ทำซ้ำ ๆ เดิม แต่ควรให้เรียนรู้จากของจริง

เรื่องที่ 22 ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

“ครูและบุคลากรทางการศึกษา” เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาของประเทศประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ต้องการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง มีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) ครูมีงานที่ดี 2) ครูมีสภาพทางการเงินที่คล่องตัว และ 3) ครูมีความสุขในการทำงาน การปฏิรูปครูเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูต้องเริ่มต้นที่ตัวครู โดยครูต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ กล่าวคือ 1) กล้ายอมรับความจริง เพื่อเห็นจุดอ่อนและพร้อมที่จะปรับปรุงอยู่เสมอ 2) กล้าเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน พร้อมรับและเผชิญสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น 3) กล้าที่จะพูดความจริง กล้าคิด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งตนเองและผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้และทัศนคติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ก)
สารบัญ	(ญ)
โครงการมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ : ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า	1
การเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ	12
รายงานผลการเสวนาวิชาการ 22 เรื่อง	16
เรื่องที่ 1 การบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า	17
เรื่องที่ 2 การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์?	20
เรื่องที่ 3 มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร... เพื่ออนาคตเด็กไทย 4.0	24
เรื่องที่ 4 ประสบการณ์การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านปฐมวัยของไทยที่ยั่งยืน (SDG 4.2)	29
เรื่องที่ 5 สภาวะการณ์การศึกษาไทย เมื่อมองจาก Big data	33
เรื่องที่ 6 กองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	35
เรื่องที่ 7 เด็กติดเกม หรือนักกีฬา E-Sports	38
เรื่องที่ 8 การประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยแนวคิด OKRs: Objective and Key Results	43
เรื่องที่ 9 Future Thinking , Future Skills : Education and Skills 2030	47
เรื่องที่ 10 Future Workforce for Thailand 4.0 : อนาคตภาพ กำลังคน 4.0	50
เรื่องที่ 11 ปฏิรูปกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ	54
เรื่องที่ 12 Media Literacy: คนไทยยุคใหม่ฉลาดใช้สื่อ เรียนรู้แบบใหม่ต้องใช้สื่อเป็น	59
เรื่องที่ 13 สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน	63
เรื่องที่ 14 พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ... จุดเปลี่ยนเพื่ออนาคตการศึกษาไทย	67
เรื่องที่ 15 การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เรื่องที่ 16 ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย	77
เรื่องที่ 17 ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา	81
เรื่องที่ 18 10 สมรรถนะหลักของเด็กไทยที่ครูควรรู้	86
เรื่องที่ 19 นวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม : ความเสมอภาคที่เป็นจริง	90
เรื่องที่ 20 วิทยาการคำนวณ และ Coding : การเรียนรู้ใหม่ที่ทุกคนต้องรู้	94
เรื่องที่ 21 มุมมองผู้ปกครองต่อการสร้างเด็กไทยในศตวรรษที่ 21	99
เรื่องที่ 22 ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู	104
ประมวลความคิดเห็นจาก Postcard และแบบสอบถามความคิดเห็น	107
ประมวลภาพนิทรรศการมีชีวิต	110
ประมวลภาพงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ	119
คณะทำงานจัดทำเอกสาร	123

มหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า The National Ed. Expo: Rally for Better Quality of Education

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ถือเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งนโยบายการศึกษาในด้านต่าง ๆ เนื่องจากประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกันทั้งในส่วนของระบบการศึกษา การเรียนการสอน การพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนามาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 รวมทั้งกฎหมายการศึกษา และนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีสาระสำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ในการดำเนินงานทางด้านการศึกษาดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและภาคีเครือข่าย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทุกช่วงวัยตามบทบาทและภารกิจของตน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการ คือ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในประเด็นสำคัญ เช่น กฎหมายการศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัย กลไก

และระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ แนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา แนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เป็นต้น

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพที่จะต้องคำนึงถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการศึกษา ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้กำหนดจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า เพื่อเป็นเวทีสาธารณะนำเสนอประเด็นการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นทุกมุมมองจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิรูปการศึกษา ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการสร้างกระแสสังคมให้ได้รับรู้ในการดำเนินงานทางการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้พัฒนานโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเปิดเวทีสาธารณะในการนำเสนอประเด็นการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย แผนและมาตรฐานการศึกษา และรับฟังความคิดเห็นหลากหลายมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเด็นการปฏิรูปการศึกษา ผลกระทบจากการนํานโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้พัฒนานโยบายการศึกษาของชาติ
- 2) เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำเสนอประสบการณ์จากผู้ปฏิบัติจริง เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ตามบริบทของตน
- 3) เพื่อสร้างกระแสให้สังคมได้รับรู้เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา กฎหมาย แผนและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครู ผู้บริหาร และ นักเรียน/นักศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- 2) ผู้ปกครอง นักเรียน นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา
- 3) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 4) ผู้สื่อข่าว Admin page ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การดำเนินงาน

- 1) จัดทำโครงการและขออนุมัติโครงการ และงบประมาณ
- 2) ประสานงานการจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ
- 3) ดำเนินการจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า โดยมีรูปแบบการประชุมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้
 - (1) พิธีเปิด และการบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช)
 - (2) การเสวนาวิชาการในประเด็นที่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา และเปิดเวทีอภิปรายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมกันก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า
 - (3) การนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทย
 - (4) การเข้าร่วมกิจกรรมนิทรรศการมีชีวิต โดยการตอบคำถามหรือให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการศึกษา
 - (5) สแกน QR Code เพื่อรับเอกสารประกอบการประชุม ทำแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อรับเกียรติบัตรการเข้าร่วมงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า (Online Certification)

หัวข้อการเสวนาวิชาการและนิทรรศการมีชีวิต

หัวข้อการเสวนาวิชาการ จำนวน 22 หัวข้อ ประกอบด้วย

♦ วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม 2562

เรื่องที่ 1 พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

โดย ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ 2 การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์?

โดย รศ.นพ.จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์

อดีตรองประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

รศ.ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์

ประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาเด็กและเยาวชน

ดำเนินรายการโดย

ดร.สุภัทร จำปาทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา

เรื่องที่ 3 มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร...เพื่ออนาคตเด็กไทย 4.0

โดย **ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์**

ที่ปรึกษาพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ดร.พีระ รัตนวิจิตร

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.

ดำเนินรายการโดย

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 4 ประสบการณ์การขับเคลื่อนกรอบการดำเนินงานด้านปฐมวัยของไทย
ที่ยั่งยืน (SDG 4.2)

โดย **Ms. Maki Hayashikawa**

Chief, Section for Inclusive Quality Education, UNESCO

นางสาวธนกร พิระเพทย์

ผู้รับผิดชอบงานด้านปฐมวัย องค์การ UNICEF

ดำเนินรายการโดย

ดร.ปานเทพ ลาภเกษร

ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ สกศ.

เรื่องที่ 5 สภาพการณ์การศึกษาไทย เมื่อมองจาก Big Data

โดย **รศ.ดร.นพ.ชัยเลิศ พิขิตพรชัย**

ผู้อำนวยการ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.ดร.วรา วราวิทย์

รองศาสตราจารย์ด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา

นายขจรศักดิ์ จิตอารีเสถียร

ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ดำเนินรายการโดย

นายอรรถการ ตฤษณารังสี

ประธานสถาบันนวัตกรรมและเทคโนโลยี

เรื่องที่ 6 กองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

โดย **ดร.ไกรยส ภัทราวาท**

รองผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

ดร.ชัยณรงค์ กัจฉปานันท์

ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)

ดำเนินรายการโดย

ดร.สวลีดี ภูทอง

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 7 เด็กติดเกม หรือนักกีฬา E-Sports

โดย **ดร.ธีรรัตน์ พันทวี วงศ์ธนะเอนก**

นักวิชาการอิสระ

นายสันติ โหลทอง

นายกสมาคมอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย

นายชิตวัน ธนนิธิกานต์

นักกีฬาอีสปอร์ตทีมชาติไทย

สมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย

ดำเนินรายการโดย

นางศิริพร ศรีพันธุ์

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 8 การประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยแนวคิด OKRs:

Objective and Key Results

โดย **ศ.ดร.นภดล ร่มโพธิ์**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการปฏิบัติการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.ศุภจิตา พรหมพยัคฆ์

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.ศธ.

กรรมการผู้จัดการ บ.ศุภะ โซลูชั่นส์ จำกัด

อดีตผู้บริหารโครงการ Google เพื่อการศึกษา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

บริษัท กูเกิล ลิงคโพร

เรื่องที่ 9 Future Thinking , Future Skills: Education and Skills 2030

โดย Mr. Daniel Trujillo

Senior Project Coordinator OECD

ดร.รัตนา แสงบัวเผื่อน

รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

ดำเนินรายการโดย

ดร.ปานเทพ ลาภเกษร

ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ สกศ.

เรื่องที่ 10 Future Workforce for Thailand 4.0: อนาคตภาพ กำลังคน 4.0

โดย รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ

กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา

และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

นายถาวร ชลัษเฐียร

ประธานสถาบันเสริมสร้างขีดความสามารถของมนุษย์

นายณพดล ปิยะตระกูล

รองผู้อำนวยการสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

ดำเนินรายการโดย

นายกวิน เลือสกุล

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 11 ปฏิรูปกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

โดย ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 12 Media Literacy: คนไทยยุคใหม่ ฉลาดใช้สื่อ เรียนรู้แบบใหม่ ต้องใช้สื่อเป็น

โดย นางสาวเข็มพร วิรุณราพันธ์

ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน สสย.

ดร.วรินทร์ โพนน้อย

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและนวัตกรรมการศึกษา

ดำเนินรายการโดย

นายกรณิศ บัวจันทร์

ผู้อำนวยการศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)

♦ วันอังคารที่ 27 สิงหาคม 2562

เรื่องที่ 13 สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน

โดย ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

เลขาธิการคุรุสภา และรองเลขาธิการสภาการศึกษา

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

ประธานคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา

สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

กรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

อนุกรรมการมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการรับรองปริญญาทางการศึกษา

ดำเนินรายการโดย

รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร

ผู้ทรงคุณวุฒิคุรุสภา

เรื่องที่ 14 พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ... จุดเปลี่ยนเพื่ออนาคตการศึกษาไทย

โดย นายเสนีย์ เรืองฤทธิ์ราวี

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ

เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวณิชา พิทยาพงศกร

นักวิจัยนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

ดำเนินรายการโดย

ดร.ศุภชัย เหมือนโพธิ์

อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านวิจัยการศึกษา

รองคณบดีฝ่ายบริการวิชาการและการจัดการความรู้

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรื่องที่ 15 การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล

(BMA School Digital Transformation)

โดย นายสัญญา เศรษฐพิทยากุล

อนุกรรมการสามัญประจำสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ

กรุงเทพมหานคร

ดำเนินรายการโดย

นางสาวถวิล จันท์สว่าง

หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานและประกันคุณภาพ

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เรื่องที่ 16 ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย

โดย **ดร.นุชากร มาศฉมาดล**

รองนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด

นายสมศักดิ์ กิตติธรรณกุล

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

ดำเนินรายการโดย

นายกวิน เลือสกุล

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 17 ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา

โดย **ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนุ วงษ์จินดา**

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผศ.ดร.อรรถพล อนันตวรสกุล

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่องที่ 18 10 สมรรถนะหลักของเด็กไทยที่ครูควรรู้

โดย **รศ.ดร.ทศนา แคมมณี**

อดีตกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา และ

ประธานคณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา

รศ.ดร.บังอร เสรีรัตน์

อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผศ.ดร.ดนุชา ปนคำ

ประธานงานวิชาการ ระดับประถมศึกษา

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

เรื่องที่ 19 นวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม: ความเสมอภาคที่เป็นจริง

โดย รศ.ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ

อดีตรองประธานกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษ “คุณพุ่ม”

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.ปาริชาติ ปรียาโชติ

ผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนปรียาโชติ

นางสุลิกัญญา ธิแจ้

ครูชำนาญการพิเศษ คศ.3 โรงเรียนวัดช้างเคียน จ.เชียงใหม่

เรื่องที่ 20 วิทยาการคำนวณ และ Coding: การเรียนรู้ใหม่ที่ทุกคนต้องรู้

โดย ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์

ราชบัณฑิต

นายโกสนต์ เทพสิทธิธารกรณ์

วิทยาการผู้เชี่ยวชาญเรื่อง Coding ประจำ MAC education

เลขาธิการสมาคมครูเทคโนโลยีสารสนเทศ

นางรัตติยา พาณิชย์กุล มีบุศย์

หัวหน้าส่วนส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลอาวุโส

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA)

ดร.เขมวดี พงศานนท์

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารเครือข่ายและพัฒนาครู

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

ดำเนินรายการโดย

นายกวิน เสือสกุล

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

เรื่องที่ 21 มุมมองผู้ปกครองต่อการสร้างเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

โดย นางสาวดี หาญเมธี

ประธานกรรมการบริหารสถาบันรักลูกกรุ๊ป (RLG)

ดร.วรรณาท รักสกุลไทย

ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา

เรื่องที่ 22 ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

โดย **ดร.รัชชัยย์ ศรสุวรรณ**

นายกสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย (ส.บ.ม.ท.)

ดร.วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านครู ผู้ก่อตั้ง website EDUZONE

ดำเนินรายการโดย

ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ

รองเลขาธิการคุรุสภา

นิทรรศการมีชีวิต มีจำนวน 12 เรื่อง ดังนี้

- เรื่องที่ 1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- เรื่องที่ 2 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- เรื่องที่ 3 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- เรื่องที่ 4 อ่านแต่เล็ก เด็กฉลาด สมรรถนะดี
โดย มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
- เรื่องที่ 5 ออกแบบเกม ออกแบบสังคม
โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เรื่องที่ 6 Learning with AI
โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เรื่องที่ 7 โครงการพระราชดำริ นำพาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
โดย กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
- เรื่องที่ 8 ทักษะกำลังคนในอนาคต
โดย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- เรื่องที่ 9 วิทยาการคำนวณกับการเรียน 4.0
โดย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- เรื่องที่ 10 ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปชั้นเรียน ปฏิรูปการสอนของครู PLC
โดย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

เรื่องที่ 11 พื้นที่นวัตกรรม คนรุ่นใหม่ของศรีสะเกษ

“รู้คิด จิตใจดี มีทักษะชีวิต และมีทักษะอาชีพ”

โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4 ศรีสะเกษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่องที่ 12 การประเมินคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ รอบ 4

โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

องค์การมหาชน (สมศ.)

สถานที่และระยะเวลาในการดำเนินการ

ระหว่างวันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom และห้องประชุม Jubilee Ballroom ชั้น 11 โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอประสบการณ์ ผลกระทบที่ได้รับจากการจัดการศึกษา

2) ผู้เข้าร่วมงานได้รับความรู้ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันในการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวมต่อไป

3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับข้อมูล ความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติจริง และผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดทำนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพัฒนานโยบายและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

การเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ

คำกล่าวรายงานการประชุม

เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.สุภัทร จำปาทอง)

มหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เวลา 09.00 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom โรงแรมเดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

เรียน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช) และผู้เข้าประชุมทุกท่าน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 รวมทั้งกฎหมายการศึกษา และนโยบายการศึกษาด้านต่าง ๆ ซึ่งมีสาระสำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ในการดำเนินงานดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและภาคีเครือข่าย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้ดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทุกช่วงวัยตามบทบาทและภารกิจของตน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

นอกจากนั้น ที่ผ่านมาสำนักงานเลขาธิการสภาศึกษายังได้รับบทบาทสำคัญในการเป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในประเด็นสำคัญ เช่น กฎหมายการศึกษา การจัดทำพระราชบัญญัติ

การพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา แนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ แนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษาต่าง ๆ นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า เพื่อเป็นเวทีสาธารณะนำเสนอประเด็นปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นทุกมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำเสนอประสบการณ์จากผู้ปฏิบัติจริงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ปฏิบัติได้นำไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ตามบริบทของตน และยังเป็นสร้างกระแสสังคมให้ได้รับการดำเนินงานทางการศึกษาตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของประเทศ

การจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าครั้งนี้ จัดงาน 2 วัน คือ วันที่ 26 และ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยเรื่อง กฎหมายการศึกษา มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การขับเคลื่อนงานด้านเด็กปฐมวัยตาม SDG 4.2 ความเหลื่อมล้ำกับการจัดการศึกษา การเรียนรู้เรื่อง Coding เรื่อง Future Thinking , Future Skills ซึ่งกล่าวถึง Skills สำคัญ ๆ ในปี 2030 เรื่องการพัฒนากำลังคนในอนาคต เรื่องสมรรถนะของเด็กไทยและของครูไทย การเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี Big Data และการจัดการศึกษายุคใหม่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร รวมถึงการจัดนิทรรศการในประเด็นใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ จากหน่วยงานร่วมจัด ได้แก่ สมศ. สสวท. ครุสภา สพฐ. สอศ. ตชด. มหาวิทยาลัย และมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งสำคัญที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังว่าจะได้รับการประชุมครั้งนี้คือ การรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลากหลายมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับมุมมองและประสบการณ์การดำเนินงานจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน ปัญหาและการแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งตัวอย่างความสำเร็จของการดำเนินงาน และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อนำผลการจัดงานมหกรรมการศึกษามาเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนานโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติด้วยความมุ่งหวังว่า สถาบันการศึกษาจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

การประชุมในวันนี้ มีผู้แทนจากหน่วยงานภาคการศึกษา สถาบันการศึกษาภาครัฐและเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ 1,500 คน เข้าร่วมการประชุม

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช) กล่าวเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า และบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

ขอกราบเรียนเชิญครับ

คำกล่าวเปิดการประชุม
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช)
มหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า
วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2562 เวลา 09.00 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

เรียน ท่านผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เข้าประชุมทุกท่าน

ดิฉันมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสเป็นประธานเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า ขอต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านด้วยความยินดียิ่งที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมงานมหกรรมการศึกษาในครั้งนี้

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศ ที่เป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เนื่องจากประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีสมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ ๆ ซึ่งประเทศจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการศึกษานโยบายการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการต่อยอดการพัฒนาระบบพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ 4.0

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญในการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัย โดยจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักของการปฏิรูปการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความหลากหลายตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การจัดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าในครั้งนี้ ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะได้รับฟังเสียงสะท้อนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมประชุม และผู้เข้าร่วมประชุมเอง ก็จะได้ร่วมสะท้อนแลกเปลี่ยนข้อมูลมิติต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการศึกษาของประเทศอย่างต่อเนื่อง

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ดิฉันขอเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า และขอให้การจัดงานฯ ในครั้งนี้ ดำเนินไปอย่างราบรื่น สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

รายงานผลการเสวนาวิชาการ

จำนวน 22 เรื่อง

เรื่องที่ 1

การบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 09.30 – 10.45 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom ชั้น 11

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากรพิเศษ ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สรุปสาระสำคัญ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา 2 – 3 ปีนี้ ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งเป็นแผนหลักที่เป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศ แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยให้มีความพร้อม ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่คงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจ และรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของไทยต้องใช้เวลา เปรียบดังสุภาษิตจีนว่า “ปลูกต้นไม้ใช้เวลา 10 ปี ปลูกคนใช้เวลา 100 ปี” การเรียนรู้สำหรับคนไทยยุคใหม่ต้องเน้นความหลากหลายตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทุกยุคที่ผ่านมา จาก 1.0 2.0 3.0 จนถึง 4.0 ใช้เวลาเป็นร้อยปี แต่ขณะนี้ความเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 กลับใช้เวลาก้าวกระโดด จากนับเป็นร้อยปีเหลือนับเป็นชั่วโมง

การเรียนรู้ดิจิทัลโดยไม่ละทิ้งวัฒนธรรมไทย

การเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันกับเปลี่ยนแปลงเพื่อการใช้ชีวิตอยู่ในโลกดิจิทัล สิ่งสำคัญที่ไม่ควรละเลยคือ วัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม ของคนไทยที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน ความเป็นคนไทยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล เป็นต้นทุนที่มีค่าของคนไทย หน้าที่ของการศึกษาคือ การสอดแทรกคำสอนผ่านการร้อง เล่น เต้น รำ ซึ่งช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม กระทรวงศึกษาธิการจะจัดทำต้นแบบการสอนออกมาเป็นกรณีตัวอย่างที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหรือต่อยอดเป็นรูปแบบอื่น ๆ ได้

ความเปลี่ยนแปลงของโลกกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา

การบริหารการศึกษา: ผู้บริหารการศึกษาต้องวางระบบการบริหารจัดการใหม่ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย รวมถึงวัยผู้สูงอายุ ภายใต้ปรัชญาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ศาสตร์พระราช: พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช-บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มีพระราชประสงค์ให้คนไทยได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากการอ่านหนังสือเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ ที่ต้องมีความรู้หลายวิชา ทำให้เกิดความรู้ เกิดความคิด ความฉลาด ซึ่งการเรียนจำเป็นที่จะต้องดึงคนหลายภาคส่วน ทั้งปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้มืออาชีพ ที่เขาทำสำเร็จในอาชีพของเขามาให้เด็กได้เรียนรู้ โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยควรสอนวิชาสามัญควบคู่ไปกับวิชาชีพ

การพัฒนาครู: ครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้เป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ธรรมชาติของเด็กอยากรู้ อยากรู้อยากเรียน การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่ครูต้องเอื้ออำนวยให้เด็กมีการคิด การวางแผน การอ่าน การเขียน การตัดสินใจ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน

วิธีการเรียนรู้: การเรียน coding แบบ unplugged coding ตั้งแต่ระดับปฐมวัยขึ้นไป เพื่อประโยชน์ 5 ประการ คือ 1) ช่วยเสริมสร้างการอ่าน การเขียน 2) คิดสร้างสรรค์ คิดเป็นระบบเป็นขั้นตอน 3) มีทักษะในการคำนวณ 4) มีความสามารถในการตัดสินใจ 5) แก้ปัญหาได้ โดยใช้เกมเป็นเครื่องมือ ซึ่งการเรียน coding เป็นฐานของการพัฒนาต่อเนื่องไปสู่เขียนโปรแกรมและการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนต่อไป เด็กไทยทุกคนที่จะก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียน coding เพื่อก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัล

การปรับหลักสูตร: หลักสูตรต้องปรับเปลี่ยนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เด็กสามารถที่จะเลือกเรียนอะไรก็ได้ที่ตนเองสนใจ เป็นหลักสูตรที่เรียกว่า subject based learning หรือ project based learning หรือ active learning

การประเมิน: การประเมินต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลก ต้องเลิกวิธีการประเมินที่แยกกลุ่มเด็กเก่งและเด็กอ่อน เด็กทุกคนมีศักยภาพ แต่จะอย่างไร จึงจะดึงศักยภาพของเด็กออกมาได้ อันนี้เป็นความท้าทายของครูในโลกดิจิทัล ดังนั้น การประเมิน ควรจะประเมินกระบวนการหรือการพัฒนาการเรียน การสอนมากกว่าทดสอบว่าเด็กรู้วิชาที่ตั้งเป้าหมายให้เรียนมากน้อยแค่ไหน

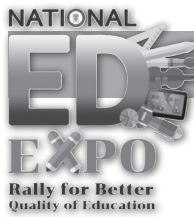

Upskill, Reskill ระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

คนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยอะไรก็ตาม โดยเฉพาะ วิทยาลัยเกษตรกรรม ควรจะเปิดหลักสูตร เปิดบริการหรือเวทีให้คนนอกมหาวิทยาลัยหรือนอก วิทยาลัยกลับมา upskill reskill ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงให้ได้ ควรมีคู่มือการศึกษาของคน ที่ทำงาน เนื่องจากเทคโนโลยีมาเรียนฟรีหรือรัฐบาลจ่ายเงินให้มาเรียนเพิ่มทักษะให้มากขึ้น reskill เปลี่ยนทักษะที่เคยมีให้เข้าสู่ตลาดแรงงาน ให้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ยุคดิจิทัลได้ โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี Science Technology and Innovation (STI ซึ่งอ่านเป็นภาษาไทยว่า สติ) เข้าไปช่วย upgrade ช่วย upskill reskill ใช้ STI (สติ) ในการเรียนการสอน

ประเด็นฝากเพิ่มเติมคือ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่กระทรวง และหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องไปดำเนินการต่อโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

เรื่องที่ 2

การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์?

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 09.30 – 10.45 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Grand Ballroom ชั้น 11

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากร

รศ.นพ.จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ อธิการบดี

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

รศ.ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์

ประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผู้ดำเนินรายการ

ดร.สุภัทรา จำปาทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนาวิชาการ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์ ? ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเสวนา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์ ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) และ รองศาสตราจารย์จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ อธิการบดีคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยมี ดร.สุภัทรา จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้ดำเนินรายการ

การเสวนาดังกล่าว ผู้ทรงคุณวุฒิได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาและจุดอ่อนที่เกิดจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งจุดแข็งและของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาและจุดอ่อนที่เกิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ภาระงานของครูเพิ่มมากขึ้น ขาดเอกภาพในการจัดการศึกษา นำหลักการและความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของต่างประเทศมาปรับใช้ ส่งผลให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีความยืดหยุ่นมากขึ้น แต่คุณภาพทางการศึกษาที่เด็กได้รับกลับลดน้อยลง ซึ่งกลุ่มที่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงคือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งทางการศึกษา แต่ในกลุ่มอื่น ได้แก่ สังคม ประเทศ ผู้ปกครอง และผู้เรียนกลับได้รับประโยชน์น้อย

2. จุดแข็งของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

มีลักษณะเป็นธรรมนูญการศึกษา คือ มีการคำนึงถึงการจัดการศึกษาของทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของระดับปฐมวัย ซึ่งมีการกำหนดสมรรถนะในแต่ละช่วงวัยทั้ง 7 ช่วงวัย และมีการผลิตและพัฒนาครูตรงตามช่วงวัยดังกล่าว ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา โดยให้เอกชนที่มีความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้อิสระแก่สถานศึกษาในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งเสริมความสามารถทางการศึกษาแก่ผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ความรู้ ความสนใจของตนเอง มีมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ปัญหาและปลดล็อกให้รองรับความหลากหลายของผู้เรียน และระบบการจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา รวมทั้งยึดโยงสาระสำคัญของแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และมีการแบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบทางการศึกษาให้มีความชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เพื่อมาวางแผนนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ

3. จุดอ่อนของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

หลักการและสาระสำคัญไม่ครอบคลุมหลักนิติปรัชญา และหลักการทั่วไปที่สำคัญสำหรับสร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองต้นรู้ รู้จักสิทธิหน้าที่ พลเมืองประชาธิปไตย ขาดแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาท้องถิ่น แฝงแนวความคิดแบบอนุรักษนิยมสูง ไม่เน้นการส่งเสริมให้ครูเป็นแม่พิมพ์ทางความคิดที่ต้องให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน องค์ประกอบคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติขาดในส่วนผู้แทนครูและองค์กรวิชาชีพ ขาดความชัดเจนของบทบาทของเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งครูและบริหารสถานศึกษา

ผู้ร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ปัญหาของการศึกษาไทย คือ หลักสูตรการเรียนการสอน ที่เน้นการท่องจำ ส่งผลให้ผู้เรียนมีไอคิว (IQ) แต่ไม่มีอีคิว (EQ) ดังนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ทำให้ผู้เรียนมี soft skill โดยไม่ต้องท่องจำ ทั้งนี้ ต้องทำให้ไปด้วยกันได้ทั้งระบบ

2. การศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีระบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งระดับมัธยมศึกษาครูจะเน้นวิชาเอก แต่ระดับประถมศึกษาครูสามารถสอนแทนกันได้ ดังนั้น การบริหารงานของการศึกษาทั้งสองระดับควรแยกออกจากกัน

3. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ควรมีวัตถุประสงค์ที่สร้างคนไทยให้มีคุณสมบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1) มีทัศนคติดี 2) มีพื้นฐานชีวิตเข้มแข็ง มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้เหมาะสม 3) เป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย และ 4) ภูมิใจในชาติ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย ขนบธรรมเนียมไทย และรักสามัคคี

4. ควรให้ความสำคัญกับครู โดยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนในท้องถิ่นของตนเอง ให้มีอิสระทางความคิด โดยไม่ควรเอาระบบราชการไปครอบงำ

5. ควรเพิ่มขวัญและกำลังใจครูเอกชน โดยเพิ่มสวัสดิการให้ใกล้เคียงกับครูของรัฐ

6. ควรมีช่องทางให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกับผู้บริหารโรงเรียน ครู

7. การประเมินวิทยฐานะของครูไม่ควรประเมินจากการจัดทำเอกสาร แต่ควรใช้เกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

8. การศึกษาจะต้องสร้างให้เด็กมีความเป็นไทยแต่หัวใจสากล เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตอาสา สร้างคนดีมากกว่าคนเก่ง โดยให้ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ

9. การพัฒนาครูควรให้จิตวิญญาณในความเป็นครูกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปด้วยกันได้ ให้ความสำคัญเรื่อง life skill กับตัวนักเรียน

10. ส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว การศึกษาจะต้องเริ่มจากที่บ้าน ไม่ใช่ครูรับผิดชอบแทนผู้ปกครอง

เรื่องที่ 3

มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร... เพื่ออนาคตเด็กไทย 4.0

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 13.00 – 14.30 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom A ชั้น 11

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากร

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

ที่ปรึกษาพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ดร.พีระ รัตนวิจิตร

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.

ผู้ดำเนินรายการ

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.

สรุปสาระสำคัญ

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวนำการอภิปรายว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย ให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปประเทศ ให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทาง

สำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มีเป้าหมายเพื่อสร้างคนไทยที่พึงประสงค์ ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นคนไทย 4.0 ที่จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง

ทั้งนี้ มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้ผ่านมติคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย

ดังนั้น เมื่อมาตรฐานการศึกษาของชาติได้มีการปรับเปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีการดำเนินการดังนี้

การดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ดร.พีระ รัตนวิจิตร รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดูแลการศึกษาในระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการ

สพฐ. ผู้เชี่ยวชาญจากองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) และองค์การ UNICEF ซึ่งทาง สพฐ. มีแผนการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ระยะที่ 2 การเรียนการสอน

ระยะที่ 3 การวัดและการประเมินผล

ระยะที่ 4 การสื่อสารและการสนับสนุน

ซึ่งได้ดำเนินการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ไปแล้ว คือ มีการจัดประชุมเพื่อออกแบบหลักสูตร และดำเนินการจัดอบรมครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ส่วนในระยะที่ 3 และ 4 จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 สำหรับการศึกษาปฐมวัย สพฐ. ได้เน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่น การเรียนคำนวณผ่านการเล่นเกม ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการเรียนการสอนและการประเมินผลตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ดร.ชัยพลภักดิ์ เสรีรักษ์ ที่ปรึกษาพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กล่าวว่า จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้นำมาเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มี 3 ส่วนคือ ความรู้ของผู้เรียน ทักษะของผู้เรียน และคุณธรรม
2. มาตรฐานด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สภาพการเรียนรู้ การวัดประเมินผล

สำหรับการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ไปสู่การปฏิบัติ นั้น มี 2 แนวทางดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำมาเป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการตามแผนทำการประเมินตนเอง แล้วรายงานให้ต้นสังกัดทราบ สุดท้ายจึงขอรับการประเมินคุณภาพการศึกษากับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งมีข้อจำกัดของการจัดทำมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

(1) วิทยาลัยอาชีวศึกษามีความหลากหลายมาก อาทิ วิทยาลัยเกษตร วิทยาลัยเทคนิค พาณิชยการ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติมาจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แต่ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

(2) ข้อจำกัดทางด้านระบบงบประมาณที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

2. หลักสูตรและการสอน หลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ค่อนข้างกว้าง เน้นการปฏิบัติ ซึ่งตอบโจทย์ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ใน 3 ด้าน ได้แก่

- (1) ผู้เรียนรู้ อาชีวศึกษามีหลักสูตรให้ผู้เรียนทุกคนได้ทำโครงการงาน
- (2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม อาชีวศึกษามีหลักสูตร สิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม มีการแข่งขันการประกวดโครงการในหัวข้อต่างๆ
- (3) พลเมืองที่เข้มแข็ง อาชีวศึกษามีกิจกรรมจิตอาสา เช่น โครงการอาชีวะบริการ (Fix it Center) ซึ่งให้ผู้เรียนได้บริการประชาชน ในเรื่องการซ่อมเครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และยังเป็นการฝึกปฏิบัติให้กับผู้เรียนอีกด้วย

อาชีวศึกษาเน้นการสอนปฏิบัติและพัฒนาทักษะมากกว่าเน้นทฤษฎี และมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี ซึ่งต้องเรียนในสถานศึกษาและฝึกงานในสถานประกอบการ ในระยะเวลาเท่ากัน ทำให้ผู้เรียนจะเก่งปฏิบัติเป็นอย่างมาก ส่วนการประเมินผลผู้เรียนที่จะจบการศึกษานั้น ทางอาชีวศึกษามีการประเมินสมรรถนะ (Vocational Qualifications - VQ) ของผู้เรียน โดยเป็นการทดสอบแบบปฏิบัติจริงโดยมีผู้ประเมินคือ อาจารย์และสถานประกอบการ

หลักสูตรอาชีวศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังปรับเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องเทคโนโลยี แต่ที่สำคัญที่สุดคือการปรับหลักสูตรในระดับปฏิบัติหรือระดับสถานศึกษา (ห้องเรียน) ซึ่งมีหัวใจหลักคือครูผู้สอน ดังนั้น การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แท้จริงคือการเปลี่ยนแปลงในระดับห้องเรียน

สำหรับแนวทางการประเมินผลการศึกษา มี 2 ส่วน คือ 1) การประเมินโรงเรียน 2) การประเมินผู้เรียน

1) การประเมินโรงเรียน ใช้ 3 แนวคิด คือ

(1) การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการประเมินตนเองโดยสถานศึกษาเอง สถานศึกษามีอิสระที่จะกำหนดมาตรฐานตัวเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และวางแผนพัฒนาดำเนินการประเมินตัวเองไป เป็นการประเมินโรงเรียนโดยใช้การประกันคุณภาพ

(2) เป็นการประเมินโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยหน่วยงานภายนอก เรียกว่า เป็นการประเมินคุณภาพภายนอก เช่น การประเมินของ สมศ.

(3) การรับรองคุณภาพ (Accredit) หมายถึงว่า สถานศึกษาต้องการให้หน่วยงานใดมารับรอง ต้องการจะได้ใบประกาศ (Certificate) ของหน่วยงานนั้นก็เชิญเขามาประเมิน เช่น การประเมิน ISO ถ้าต้องการได้ ISO ตัวไหนก็เชิญหน่วยงานนั้นมาประเมินก็จะได้ ISO ตัวนั้น

2) การประเมินผู้เรียน (Assessment) คือการประเมินที่ต้องดูจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ มี 3 แนวคิดที่ทำกันอยู่ คือ

(1) Assessment of Learning เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะอะไรบ้าง ซึ่งเรากำลังทำกันมาหลายปีแล้ว เราต้องการจะเปลี่ยนแล้ว

(2) Assessment for Learning เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ใช่ประเมินเพื่อรู้ว่าผู้เรียนอยู่ระดับไหน แต่เป็นการประเมินเพื่อรู้ว่าผู้เรียนมีจุดเด่น จุดอ่อนอย่างไร และจะพัฒนาทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างไร นี่คือนโยบายที่เขียนในแผนปฏิรูปประเทศ ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

(3) Assessment as Learning เป็นสิ่งที่เราพยายามจะขยับต่อไป ในแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและในยุทธศาสตร์ชาติ คือ ให้การประเมินและการเรียนรู้เป็นเนื้อเดียวกัน เป็นธรรมชาติ ซึ่งถ้าจะเปรียบไปย้อนยุคสมัยก่อน ครูสามารถรู้เลยว่าเด็กคนนี้เป็นอย่างไร เป็นต้น

นี่คือภาพที่ได้วางแผนไว้เป็น step ในตอนนี้ เราพยายามขยับจากการประเมินเพื่อรู้ว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร เป็นการประเมินเพื่อการพัฒนาผู้เรียนก็ไม่ง่าย เพราะเราใช้ความพยายามมาหลายปีแต่ค่อนข้างจะเป็นผลขึ้นมาแล้ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจริง ๆ ไม่ได้อยู่ที่นโยบายเบื้องบน แต่อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงระดับห้องเรียน ก็เป็นภาพที่คาดหวังว่าน่าจะเกิดขึ้น

เรื่องที่ 4

ประสบการณ์การขับเคลื่อนกรอบการดำเนินงาน

ด้านปฐมวัยของไทยที่ยั่งยืน (SDG 4.2)

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 13.00 – 14.30 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom B ชั้น 11

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากร Ms. Maki Hayashikawa CHIEF, SECTION FOR INCLUSIVE
QUALITY EDUCATION UNESCO
นางสาวธนกร พิระเพทย์ เจ้าหน้าที่พัฒนาเด็กปฐมวัย
องค์กร UNICEF ประเทศไทย

สรุปสาระสำคัญ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากเด็กปฐมวัย ถือเป็นวัยที่เป็นรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ ช่วงวัยดังกล่าวเป็นช่วงที่สมองมีการเจริญเติบโตและพัฒนาสูงสุดเมื่อเทียบกับวัยอื่น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่จัดทำนโยบายและแผนการศึกษา ของชาติ และมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติ

การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 จึงได้จัดประชุมเสวนาทางวิชาการในหัวข้อเรื่อง “ประสบการณ์ การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านปฐมวัยของไทยที่ยั่งยืน (SDG 4.2)” เพื่อสรุปบทเรียนประสบการณ์ การขับเคลื่อนงานด้านเด็กปฐมวัยตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 4.2 จากวิทยากรที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างประเทศ คือ Ms. Maki Hayashikawa UNESCO Bangkok และ นางสาวธนกร พิระเพทย์ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย โดยสำนักงานฯ จะนำบทเรียนดังกล่าวที่ได้ จากการประชุมในครั้งนี้มาพัฒนานโยบายการขับเคลื่อนเด็กปฐมวัยของประเทศไทย ต่อไป

วิทยากร: Ms. Maki Hayashikawa

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ 4.2 คือ การสร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคน เข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ภายใต้ SDG 4.2 ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) จัดการศึกษา

ภาคบังคับระดับก่อนประถมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างน้อย 1 ปี 2) บูรณาการการจัดการศึกษাপฐมวัย ทุกภาคส่วน ทั้งในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ 3) การจัดโปรแกรมบูรณาการเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้สามารถเข้าถึงการบริการและโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ และ 4) การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

เหตุผล 8 ประการที่ควรดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ 4.2 1) อัตราเด็ก ที่อยู่นอกระบบการศึกษา (Out of School) ยังเป็นปัญหาในทุกระดับการศึกษา (แนวโน้มจาก ปัจจุบันจนถึงปี ค.ศ. 2030 แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนมากกว่า 220 ล้านคน จะไม่ได้อยู่ในระบบ การศึกษา (Out of School) 2) ความเท่าเทียมด้านเพศมีความก้าวหน้า แต่ในหลายประเทศยังคง ต้องเร่งดำเนินการให้มีความเท่าเทียมมากขึ้น 3) มีเด็กจำนวนน้อยมากที่เข้าสู่ระบบการศึกษาในเวลา ที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน สังคมยังไม่ทั่วถึง 4) ยังคงมีจำนวนเด็กไม่มากพอที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนำไปสู่การมีชีวิตที่มี สุขภาพที่ดี มีงานที่มั่นคง และมีส่วนร่วมในสังคม 5) การอยู่ในระบบโรงเรียนไม่ได้หมายถึงได้รับ การเรียนรู้ที่เหมาะสมเสมอไป 6) ครูจำนวนมากยังขาดการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนา เด็ก 7) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 8) การส่งเสริมความร่วมมือมีความ สำคัญอย่างมากในการดำเนินงานให้สำเร็จ

ประเด็นท้าทายที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุตาม SDG 4.2 ได้แก่

- 1) การพัฒนาครู ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย
- 2) การสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับเด็กปฐมวัย และเพิ่มสัดส่วนการลงทุนด้านเด็กปฐมวัยต่อ GDP
- 3) บรรจุแผนการพัฒนาเด็กปฐมวัยในแผนระดับชาติ และแปลงสู่การปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทั้งจากรัฐบาลและเอกชน เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน
- 5) พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเด็กปฐมวัยครบวงจร และ
- 6) เสริมสร้างความร่วมมือภาคีเครือข่ายปฐมวัยในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศต่าง ๆ ในการบรรลุ SDG 4.2

วิทยากร: นางสาวธนกร พิระเพทย์ เจ้าหน้าที่พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย

1) กรอบการพัฒนาเด็กปฐมวัยของยูนิเซฟ

อาหารและสุขภาวะ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การให้อาหารที่หลากหลาย ตามวัย และให้อาหารตามเวลาที่เด็กต้องการ เพื่อการเติบโตอย่างมีคุณภาพ และการสร้างภูมิคุ้มกัน ปกป้องเด็กจากโรคภัยต่าง ๆ และให้การรักษาที่เหมาะสมเมื่อเด็กต้องการ

การปกป้องคุ้มครองเด็ก การปกป้องเด็ก

จากความเครียดแบบรุนแรง การใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ การล่วงละเมิด การละเลย สิ่งแวดล้อมที่อันตราย และความขัดแย้งต่าง ๆ

การกระตุ้นพัฒนาการ การคุยกับเด็ก เล่นกับเด็ก อ่านหนังสือด้วยกัน ร้องเพลงด้วยกัน มีการตอบสนองร่วมกับพ่อแม่ ครอบครัวด้วยความรัก สร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

2) สถานการณ์ด้านเด็กปฐมวัยในประเทศไทย จากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย (MICS 2015 – 2016) พบว่า เด็กปฐมวัยในประเทศไทยได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น แต่ยังพบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ โดยเฉพาะในบางจังหวัด เช่น นราธิวาส พบเด็กเตี้ยแคระแกร็น จำนวนมาก ส่วนในชุมชนกรุงเทพฯ จะพบเด็กที่มีน้ำหนักเกิน 2) การกินนมแม่ จะพบเพียงร้อยละ 23 ที่ได้รับนมแม่ 3) การรับวัคซีนไม่ครบถ้วน 4) พัฒนาการไม่สมวัย และ 5) ภาวะทุพโภชนาการ

3) ปัจจัยหลักที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเด็กที่มีคุณภาพ

ครู/ผู้ดูแลเด็ก 1) มีความเข้าใจถึงการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม 2) สามารถประเมินและติดตามพัฒนาการเด็ก 3) สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี 4) สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เด็กอย่างสมดุล ไม่ให้เด็กเร่งเรียน เขียนอ่าน (Academic) จนเด็กเกิดความกดดัน และความเครียด และ 5) ใช้ทักษะสื่อสารเชิงบวกกับผู้ปกครองเพื่อให้ร่วมกันพัฒนาเด็ก

พ่อแม่ ผู้ปกครอง 1) มีความรู้และทัศนคติที่ดีในการดูแลเด็ก 2) มีทักษะปฏิบัติและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็กเพื่อดูแลเด็กอย่างมีคุณภาพ 3) ไม่ใช้ความรุนแรง หรือวาจาที่ทำร้ายจิตใจเด็ก 4) จัดหาหนังสือหรือของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนา และ 5) ไม่กีดกันเด็ก

นโยบายรัฐ 1) รัฐควรสนับสนุนการเข้าถึงบริการปฐมวัยได้ทุกคน (รวมถึงเด็กด้อยโอกาส) 2) บริการต้องได้มาตรฐาน (สาธารณสุขและการส่งเสริมพัฒนาการ) และ 3) รัฐควรสนับสนุนพ่อแม่ให้เกิดแนวทางการปฏิบัติอันดีกับเด็ก

เรื่องที่ 5

สภากรรมการการศึกษาไทย เมื่อมองจาก Big data

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 13.00 – 14.30 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น 11

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากร	รศ.ดร.นพ.ชัยเลิศ พิฆิตพรชัย	ผู้อำนวยการ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
	รศ.ดร.วรา วราวิทย์	รองศาสตราจารย์ ด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
	นายขจรศักดิ์ จิตอารีเสถียร	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ผู้ดำเนินรายการ	นายอรรถการ ตฤณรังสี	ประธานสถาบันนวัตกรรมการและเทคโนโลยี่

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนา เรื่อง “สภากรรมการการศึกษาไทยเมื่อมองจาก Big Data” มีวิทยากร 3 ท่าน ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์ ดร.นพ.ชัยเลิศ พิฆิตพรชัย ผู้อำนวยการสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) รองศาสตราจารย์ ดร.วรา วราวิทย์ รองศาสตราจารย์ด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา และ 3) นายขจรศักดิ์ จิตอารีเสถียร ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา ดำเนินรายการโดย นายอรรถการ ตฤณรังสี ประธานสถาบันนวัตกรรมการและเทคโนโลยี่

การเสวนาครั้งนี้มีข้อเสนอในการใช้ข้อมูลการศึกษา คือ ควรมีการบริหารจัดการข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูลและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล โดยจำแนกข้อมูลทางการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน สำคัญคือ

1. Social Data ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก และข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน เช่น วัน/เดือน/ปี ชื่อบิดา มารดา ฯลฯ โดยลดขั้นตอนการป้อนข้อมูล แต่ควรใช้เครื่องอ่านบัตรประชาชนแทน

2. Academic Data เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ที่ตั้ง ชื่อโรงเรียน รายวิชา หน่วยกิต เกรด ซึ่งนักเรียน/ผู้ปกครอง สามารถตรวจสอบความถูกต้องของฐานข้อมูลเหล่านี้ได้

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูล Social Data ของกรมการปกครอง ข้อมูลการปกครอง ข้อมูลด้านสุขภาพของสาธารณสุข ฐานข้อมูลแรงงานของกระทรวงแรงงาน และฐานข้อมูลด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมฯ และฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจของกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการคลัง

ทั้งนี้ควรมีหน่วยงานกลางที่ทำฐานข้อมูล Electronics Student Record (ESR) โดยให้สิทธิ์แก่เจ้าของข้อมูลในการเข้าถึงข้อมูล Academic Data ของตนเอง เช่น ผลการสอบ ใบรับรองผลการเรียน ใบประกาศนียบัตร และผลการทดสอบระดับชาติ ฯลฯ

เรื่องที่ 6

กองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 13.00 – 14.30 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom A

โรงแรมเดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร

วิทยากร	ดร.ชัยณรงค์ กัจฉปานันท์	ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)
	ดร.ไกรยส ภัทราวาท	รองผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
ผู้ดำเนินรายการ	ดร.สวัสดี ภูทอง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สกศ.

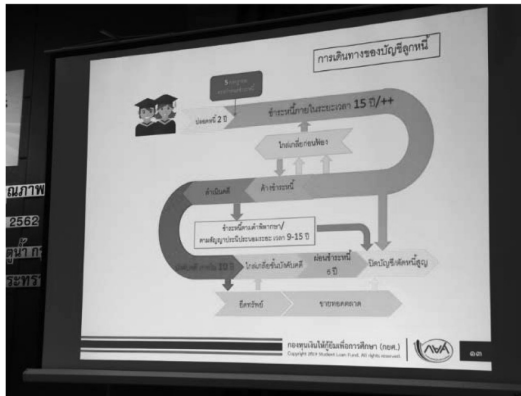
สรุปสาระสำคัญ

ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (นายชัยณรงค์ กัจฉปานันท์) และรองผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (นายไกรยส ภัทราวาท) ได้นำเสนอเป้าหมาย การดำเนินงาน และแนวทางในอนาคตของกองทุนทั้งสองกองทุน โดยแนวทางของทั้งสองกองทุนไม่มีความซ้ำซ้อนกัน แต่เป็นในรูปแบบที่สนับสนุนส่งเสริมกันเพื่อให้ความยากจนไม่ใช่อุปสรรคในการจัดการศึกษา

ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ กยศ. ดังนี้ 1) ให้ทุนแก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ 2) ให้ทุนกับผู้ต้องการเรียนในวิชาหลัก 3) ให้ทุนกับผู้เรียนวิชาขาดแคลน 4) ให้ทุนแก่ผู้เรียนดีเพื่อสร้างความเป็นเลิศ โดยส่งเสริมการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก

แนวทางของการให้กู้ยืมเป็นแบบปลอดดอกเบี้ยระหว่างศึกษา และจะคิดดอกเบี้ยภายหลังจบการศึกษาในระยะเวลา 2 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี จากข้อมูลมีจำนวนลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ประมาณร้อยละ 72 โดยสถิติผู้ค้าประกันส่วนใหญ่เป็นมารดาการให้กู้ยืมของ กยศ. ในปัจจุบันมิได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน ทั้งนี้ อุปสรรคการดำเนินการในปัจจุบันคือการผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากบุคคล 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ยากจน 2) กลุ่มผู้ขาดวินัยทางการเงิน และ 3) กลุ่มผู้ขาดจิตสำนึกในการชำระหนี้ การคิดอัตราเบี้ยปรับของ กยศ. มีเจตนาสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หากไม่ชำระจะคิดเบี้ยปรับกรณีขาดนัดไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 12 และหากขาดนัดเกิน 1 ปี คิดร้อยละ 18

สังคม/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และลำดับที่สามจึงเป็นการหักเพื่อชำระหนี้ กยศ. โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมการหักเงินเดือนหลายหน่วยงาน ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานในกลุ่มราชการ

ด้านการให้กู้ยืมเงิน คุณสมบัติให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ รายได้ครอบครัวไม่เกิน 200,000 บาท และทำประโยชน์ต่อสังคมและประโยชน์สาธารณะ ผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลัก และสาขาวิชาที่ขาดแคลน ทั้งนี้ จำเป็นต้องพิจารณาแผนความต้องการกำลังคนในเขตพิเศษด้วย เช่น ด้านการบิน ด้านหุ่นยนต์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับโครงการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยการจูงใจลดเงินต้นและดอกเบี้ย

ปัจจุบันทาง กยศ. มีแนวคิดการเสริมสร้างวินัยทางการเงินให้แก่ผู้เรียน (SET e-learning) โดยมีช่องทางการเรียนผ่านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ กยศ. ยังมีช่องทางที่ใช้ในการติดต่อหลายช่องทาง

รองผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กล่าวถึงที่มาของกองทุนฯ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีจุดประสงค์ 7 ประการ 1) ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน 2) ช่วยเหลือเยาวชนผู้ด้อยโอกาส 3) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพครู 4) ส่งเสริมสถานศึกษา 5) ศึกษาวิจัย

แนวทางการหักเงินเดือนตามพระราชบัญญัติกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา โดยกำหนดหน้าที่ของผู้กู้ยืมคือ 1) ต้องให้ความยินยอมเพื่อหักเงินเดือน 2) ยินยอมให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล โดยหน่วยงานจำเป็นต้องแจ้งให้ กยศ. ทราบข้อมูลต่าง ๆ และมีการหักเงินผ่านนายจ้าง นอกจากนี้ กฎหมายกำหนดไว้ถึงลำดับการหักเงินไว้ ดังนี้ ลำดับแรกหักเงินเพื่อจ่ายภาษี ลำดับที่สองหักเงินเพื่อจ่าย กบข./ประกัน

สังคม/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และลำดับที่สามจึงเป็นการหักเพื่อชำระหนี้ กยศ. โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมการหักเงินเดือนหลายหน่วยงาน ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานในกลุ่มราชการ

ด้านการให้กู้ยืมเงิน คุณสมบัติให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ รายได้ครอบครัวไม่เกิน 200,000 บาท และทำประโยชน์ต่อสังคมและประโยชน์สาธารณะ ผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลัก และสาขาวิชาที่ขาดแคลน ทั้งนี้ จำเป็นต้องพิจารณาแผนความต้องการกำลังคนในเขตพิเศษด้วย เช่น ด้านการบิน ด้านหุ่นยนต์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับโครงการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยการจูงใจลดเงินต้นและดอกเบี้ย

ปัจจุบันทาง กยศ. มีแนวคิดการเสริมสร้างวินัยทางการเงินให้แก่ผู้เรียน (SET e-learning) โดยมีช่องทางการเรียนผ่านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ กยศ. ยังมีช่องทางที่ใช้ในการติดต่อหลายช่องทาง

รองผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กล่าวถึงที่มาของกองทุนฯ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีจุดประสงค์ 7 ประการ 1) ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน 2) ช่วยเหลือเยาวชนผู้ด้อยโอกาส 3) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพครู 4) ส่งเสริมสถานศึกษา 5) ศึกษาวิจัย

แนวทางการพัฒนาครูต้นแบบ 6) ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 7) สนับสนุนผู้ด้อยโอกาส โดยมีกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงวัย ทั้งผู้เรียนในระบบและนอกระบบการศึกษา โดยต้องการให้ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและไม่ให้เด็กหลุดออกนอกระบบการศึกษา

เป้าหมายหลักของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จะเน้นความเสมอภาค ที่มีใช้

แค่การให้ทุนการศึกษา เพื่อความเท่าเทียมเท่านั้น การให้ทุนตามสัดส่วนความจำเป็นของแต่ละคน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นปวงชน เพื่อการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สพฐ. และ อปท. เพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีโครงการเงินอุดหนุนอย่างมีเงื่อนไข ทั้งในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ รวมถึงมีการร่วมมือกับสถาบันต้นแบบทางการศึกษา โดยมุ่งหมายเพื่อให้เงินนั้นนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีเงื่อนไข 1) อัตราการมาเรียน 2) ค่าการเจริญเติบโต ทั้งนี้ การให้ทุนจะสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้เรียนและครอบครัวเป็นสำคัญ

เกณฑ์คัดกรองความยากจน มีดังนี้ 1) เกณฑ์รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อคนต่อเดือน 2) เกณฑ์สถานะครัวเรือน โดยคำนึงถึงครอบครัว สภาพที่อยู่ ยานพาหนะ ที่ดินทำกิน โดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือช่วยประกอบการคัดกรอง และรับรองการคัดกรองตามขั้นตอนที่ได้กำหนดด้วย ซึ่งจะมีการรายงานผลความก้าวหน้าในการดำเนินการให้แก่ สพม. หรือ สพฐ.

แนวทางในการดำเนินงานของ กสศ. จะเน้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เช่น พัฒนาแอปพลิเคชันในการให้ครูเยี่ยมบ้านเด็กแล้วถ่ายรูปส่งมาเป็นข้อมูลให้กับกองทุน การทำ school mapping โรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้หน่วยงานที่สนใจทำ CSR หรือ มีการบริจาคเงินผ่านช่องทางออนไลน์ แล้วข้อมูลจะถูกส่งไปที่สรรพากรโดยอัตโนมัติ เป็นต้น

ในอนาคตกองทุนฯ ทั้งสองคาดหวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายเพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเสมอภาคให้กับเด็กไทยทุกกลุ่ม เพื่อให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่พ้นจากกับดักความยากจนภายในระยะเวลาอันสั้น

เรื่องที่ 7

“เด็กติดเกม หรือ นักกีฬา E-Sports”

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 13.00 – 14.30 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom B

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	นายสันติ โหลทอง	นายกกีฬาสมาคมอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย
	ดร.ธีรรัตน์ พันทวี วงศ์ธนะเอนก	นักวิชาการอิสระ
	นายชิตวัน ธนนิธิกานต์	นักกีฬาอีสปอร์ต ทีมชาติไทย
ผู้ดำเนินรายการ	นางศิริพร ศรีพันธุ์	ผู้อำนวยการ
		สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สกศ.

สรุปสาระสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดอาชีพใหม่ขึ้นมากมาย หนึ่งในนั้นคือ นักกีฬาอีสปอร์ต ทั้งนี้ ผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน จึงต้องเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงและการเกิดใหม่ของอาชีพต่าง ๆ มากกว่าเสียประโยชน์และตกเป็นเหยื่อของภัยอันตรายต่าง ๆ ที่มาพร้อมการขาดความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง “เด็กติดเกม หรือ นักกีฬาอีสปอร์ต” จึงต้องการให้

ผู้เกี่ยวข้องรับทราบและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อสามารถรับมือได้อย่างเหมาะสม สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. อีสปอร์ต หรือ Electronic Sports (E-Sports) คือ กีฬาชนิดหนึ่งเกี่ยวกับการแข่งขันวิดีโอเกม โดยมีการแข่งตามประเภทของวิดีโอเกมที่มีการแข่งขันทั้งประเภทบุคคลและทีม จากงานวิจัยของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า จากเด็กและเยาวชนกว่า

20 ล้านคน มีเพียง 10 - 20 คนเท่านั้นที่สามารถเป็นนักกีฬาหรือมืออาชีพสร้างรายได้ได้ โดยนักกีฬาอีสปอร์ตจะมีรายได้เฉลี่ย 17,000 บาทต่อเดือน และนักกีฬาอีสปอร์ตมีระยะเวลาเป็นนักกีฬาเฉลี่ย 2 ปี 5 เดือน นอกจากนี้ ปัจจุบันเด็กไทยใช้เวลาหน้าจอกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์หรือเฉลี่ยประมาณ 5 ชั่วโมงต่อวัน โดยเด็กที่ใช้เวลากว่า 7 - 12 ชั่วโมงกับหน้าจอโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเฉพาะการเล่นเกมที่จัดเป็นอันดับ 2 - 3 ของภัยจากโลกออนไลน์ทั้งหมด และเด็กผู้ชายจะเล่นเกมมากกว่าเด็กผู้หญิง

2. พฤติกรรมติดเกม เป็นอาการป่วยตามคู่มือแนวทางจำแนกโรคฉบับใหม่ ICD-11 ขององค์การอนามัยโลก ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นพฤติกรรมความบกพร่องด้านการควบคุมการเล่นเกมให้ความสำคัญกับการเล่นเกมเหนือกิจกรรมอื่น ๆ เลือกที่จะเล่นเกมก่อนสนใจสิ่งต่าง ๆ หรือกิจวัตรประจำวัน และยังคงเล่นเกมอย่างต่อเนื่องหรือเพิ่มมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีผลเสียตามมา” ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก ระบุว่า พฤติกรรมติดเกมที่เป็นอาการป่วย จะต้องมีความรุนแรงมากพอต่อการส่งผลให้เกิดความบกพร่องทางด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ครอบครัว สังคม การศึกษา การทำงาน หรือประสิทธิภาพด้านอื่น ๆ และต้องมีอาการแสดงให้เห็นชัดเจนอย่างน้อย 12 เดือน

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีสมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทยรับผิดชอบการดูแลนักกีฬาอีสปอร์ต ซึ่งนายสันติ โหลทอง นายกสมาคมกีฬาอีสปอร์ตแห่งประเทศไทย กล่าวว่า สมาคมฯ มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสม และยกระดับกีฬาอีสปอร์ตให้หลุดจากคำว่า “เด็กติดเกม” ให้ได้ โดยการเป็นนักกีฬาจำเป็นต้องเคารพกฎของสมาคม มีการวางแผนใช้ชีวิตประจำวัน ออกกำลังกาย และสำคัญที่สุดคือ ห้ามใช้สารกระตุ้น แม้กระทั่งเครื่องดื่มบำรุงกำลัง หากมีการใช้สารเหล่านี้ จะไม่สามารถเป็นนักกีฬาทีมชาติได้ ปัจจุบัน สมาคมฯ มีการสร้างนักกีฬาดั้งแบบในโครงการนักกีฬาเป็นเลิศของกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งนักกีฬาจะเป็นจิตอาสาในการสื่อสารสร้างความเข้าใจต่อสังคม

คุณสมบัติของนักกีฬาอีสปอร์ต	ข้อกำหนดการปฏิบัติตัวของนักกีฬาอีสปอร์ต
- ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือกรณีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องมีผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วยทุกครั้ง - ไม่มีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง - ไม่ใช้สารเสพติด รวมถึงงดเว้นการรับประทานอาหารเสริมบางชนิด เช่น โปรตีนเสริมกล้ามเนื้อ ที่อาจตรวจพบสารกระตุ้นปฏิกิริยาจนทำให้ถูกส่งตัวกลับประเทศ ในกรณีที่มีการแข่งขันในต่างประเทศ รวมถึงการระงับการบริโภคเครื่องดื่มบำรุงกำลังในบางประเภท - ไม่ต้องโทษคดีอาญา	- ผ่านการตรวจสอบสุขภาพจากการกีฬาแห่งประเทศไทย - เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเป็นต้นแบบแก่เยาวชน - บริหารเวลาในการเล่นเกมเพื่อให้เป็นกีฬาโดยไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ

ผู้ปกครอง โดยจำเป็นต้องดูแลตนเองให้ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและไม่ให้การเล่นเกมนรบกวนการเรียน ซึ่งกีฬาอีสปอร์ตสามารถเป็นได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม สามารถนำไปต่อยอดได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล

4. ดร.ธีรรัตน์ พันทวี วงศ์ชนะเนก นักวิชาการอิสระ ได้เน้นย้ำเรื่องการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการรับผิดชอบร่วมทางสังคมเกี่ยวกับอีสปอร์ตกับสุขภาวะเด็ก **สิ่งที่น่าห่วง คือ**

ทุกภาคส่วนจะต้องทำงานร่วมกันดูแลเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในช่วงอายุที่ต่ำกว่า 18 ปี ก่อนการเข้าเป็นนักกีฬาอีสปอร์ตได้ เนื่องจากหากไม่ป้องกันเด็กที่อายุ 2 - 5 ปีที่เล่นเกม จะทำให้เด็กพูดช้า สมองไม่พัฒนา มีปัญหาด้านการเรียนและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และหากเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเล่นเกมมากเกินไปจะเป็นการทำลายสมองส่วนหน้าที่มี

การพัฒนาได้ถึงอายุ 20 ปีเท่านั้น ปัจจุบันเด็กและเยาวชนต่างเผชิญต่อการพนันในเกม โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ในบางครั้งการเล่นเกมเพื่อให้ได้ชัยชนะมีการจ่ายเงินถึงแสนบาท เพื่อได้อุปกรณ์/เครื่องมือ (Item) ในการแข่งขัน ดังนั้น สมาคมกีฬาฯ ควรที่จะมีการกำหนดมาตรฐานในการจัดการแข่งขันกีฬาที่ปกป้องเด็ก และสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจ และไม่สนับสนุนให้มีการแข่งขันอีสปอร์ตในสถานศึกษาที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในการดำเนินการต่าง ๆ ควรอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่มีอยู่ และควรมีการจัดเรตติ้งเกม เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาเกมให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เล่นเกมในแต่ละช่วงวัย

5. สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้มีมติเกี่ยวกับกีฬาอีสปอร์ต ดังนี้

5.1 ให้สมาคมกีฬาอีสปอร์ตกำหนดมาตรฐานการจัดการแข่งขันกีฬาอีสปอร์ตที่ปกป้องคุ้มครองเด็ก

5.2 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สื่อสารกับสังคมให้ครบทุกมิติ นำพาสังคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ

5.3 ให้ทุกภาคส่วนใช้กฎหมายเดิมที่มีอยู่ในการปกป้องคุ้มครองเด็ก เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พิจารณาในประเด็นผู้ประกอบการสื่อสารเกินจริงหรือไม่ เช่น เต็มเงินได้ไม่ถ้วน ช้อของได้เต็มที่ ซึ่งต้องระมัดระวังในการสื่อสารกับเด็กในประเด็นดังกล่าวด้วย

5.4 ให้ยกร่างกฎหมายกำกับดูแลกิจการเกมในประเทศไทย เช่น ผู้สนับสนุนนักกีฬาอีสปอร์ตต้องไม่เป็นเจ้าของเดียวกับธุรกิจพนัน โดยต้องยกร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในปี 2562 นี้ โดยอ้างอิงจากกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ที่ให้อีสปอร์ตเป็นสื่อ (Media) และสหราชอาณาจักร ที่ให้กีฬาอีสปอร์ตอยู่ภายใต้กฎหมายการพนัน (Gambling Act) รวมถึงกฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ จีน และนิวซีแลนด์

6. กีฬาอีสปอร์ตยังไม่ได้ได้รับการบรรจุเป็นกีฬาประเภทหนึ่งในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เนื่องจากคณะกรรมการโอลิมปิกสากลให้ความเห็นว่า กีฬาอีสปอร์ต มีความรุนแรงในเกม ซึ่งไม่ตรงกับจิตวิญญาณของกีฬาโอลิมปิกที่ไม่สร้างการทำลายล้าง หรือฆ่าฝ่ายตรงข้าม และเห็นการนองเลือด อีกทั้งเกมที่ใช้ในการแข่งขันมีลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้ได้รับประโยชน์ทางธุรกิจ และยังขาดเอกภาพขององค์กรร่วมจัดกีฬาอีสปอร์ต รวมถึงบทบาทหน้าที่ขององค์กรในการกำกับดูแลความเที่ยงธรรม หรือการลงโทษผู้ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ

7. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเกม ต้องแสดงความรับผิดชอบร่วมกัน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ครู และเด็กและเยาวชน ต้องทำความเข้าใจและมีข้อตกลงร่วมกันที่ชัดเจนว่าการเล่นเกมสามารถกระทำได้ แต่ต้องไม่กระทบต่อภารกิจหลัก คือ การเรียน อีกทั้ง ผู้ปกครองและครูจะต้องทำความเข้าใจต่อประเภทและรูปแบบของเกม que เด็กและเยาวชนเล่น ตลอดจนสิ่งยั่วยุและความเสี่ยงที่อาจพบได้จากการเล่นเกม เพื่อดูแลเด็กในมิติที่ครอบคลุมถ้วนทุกด้าน

8. สิ่งที่เราคาดหวังในอนาคต คือ เด็กไทยสามารถคิดเกมได้เอง เป็นนักวัดกร นักเขียนโปรแกรม นักเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากปัจจุบันเด็กไทยยังเป็นเพียง End user ซึ่งหากเด็กไทยสามารถเป็นนักวัดกรผู้สร้างเกมได้ จะเป็นการเตรียมเด็กไทย/คนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่กำลังผลักดันให้เด็กไทยได้เรียนภาษาคอมพิวเตอร์ หรือ โค้ดดิ้ง (Coding) ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตให้เป็นระบบ มีเหตุ มีผล

เรื่องที่ 8

การประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยแนวคิด OKRs: Objective and Key Results

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 14.45 – 16.15 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom A
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	ศาสตราจารย์ ดร.นภดล ร่มโพธิ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการปฏิบัติการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ดร.ศุภจิตา พรหมพยัคฆ์	ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ศุภะ โซลูชั่นส์ จำกัด อดีตผู้บริหารโครงการ Google เพื่อการศึกษา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก บริษัท กูเกิล สิงคโปร์

สรุปสาระสำคัญ

ศาสตราจารย์ ดร.นภดล ร่มโพธิ์ และ ดร.ศุภจิตา พรหมพยัคฆ์ ได้นำเสนอแนวทางการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยรูปแบบ OKRs: Objectives and Key Results ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับสถานศึกษาในการนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ด้วยตนเองเพื่อให้สามารถปรับให้เหมาะสมกับ

ความต้องการและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งภายใต้กฎกระทรวงประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มีการกำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้อย่างอิสระ เพื่อแก้ปัญหาจากการประกันคุณภาพแบบเดิมที่มีตัวชี้วัดจากส่วนกลาง โดยอาจไม่ตรงกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหาเรื่อง one size fits all และการประเมินที่อิงเอกสารอย่างในอดีต โดยศาสตราจารย์ ดร.นภดล

ร่วมโพธิ์ และคณะได้ศึกษาการนำแนวคิด OKRs มาใช้กับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยอิงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข

OKRs ย่อมาจากคำว่า Objective and Key Results เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กร ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในระดับโลก โดยเฉพาะภาคเอกชน และเริ่มมีการแพร่หลายในภาคเอกชนของไทยเช่นกัน โดยเป็นแนวคิดของการสร้างวัตถุประสงค์หลักและผลลัพธ์หลักที่ต่อยอดมาจาก MBOs หรือการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ในรูปแบบ KPIs (Key Performance Indicators) ดังนั้น OKRs จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดย OKRs มี 2 ส่วน คือ

1. Objectives คือ วัตถุประสงค์หลัก เป็นการบอกจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน (What) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายหลักของโรงเรียนในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น เป้าหมายของโรงเรียนในปี 2562 ทั้งนี้

การออกแบบวัตถุประสงค์ที่ดีควรสร้างแรงบันดาลใจให้อยากจะทำ ไม่ใช่การเอางานประจำมากำหนดวัตถุประสงค์

2. Key Results คือ ผลลัพธ์หลัก เป็นการบอกว่า จะทราบได้อย่างไรว่าเราบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น (How) เป็นการบอกถึงแนวทางในการบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่วางไว้ โดย Key Results จะต้องเป็นตัวเลขที่ระบุได้ ชัดเจน วัดผลได้ และไม่คลุมเครือ

ข้อได้เปรียบและประโยชน์ของ OKRs

OKRs ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ 10X หรือการเติบโตอย่างก้าวกระโดดในหลาย ๆ องค์การ ข้อได้เปรียบของ OKRs หรือ OKRs Superpower มี 4 ประการ ดังนี้

1. เน้นเรื่องสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องที่สำคัญ หากมีวัตถุประสงค์จำนวนมาก จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถทราบได้ว่างานใดเป็นงานสำคัญและมีความจำเป็น และหากมีทรัพยากรที่จำกัด จะทำให้ต้องกระจายทรัพยากรไปใช้พร้อมกัน ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร และอาจจะไม่นำไปสู่ผลสำเร็จที่ชัดเจนได้ OKRs จึงทำให้ทุกคนในองค์กรทราบลำดับความสำคัญ (priority) ในงานของตนเอง

2. ปรับองค์กรให้ไปในทิศทางเดียวกันและทำงานเป็นทีม ระบบ OKRs เปิดโอกาสให้ทุกคนเสนอเป้าหมายที่ท้าทายตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กร แต่ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและมาตรฐานการศึกษาของชาติ OKRs เป็นระบบแบ่งผสมระหว่างการบริหารจากบนลงล่าง (Top Down) และล่างขึ้นบน (Bottom Up) เริ่มจากการตั้งเป้าหมายสูงสุดขององค์กรไล่ลงมา จนเป็นการเป้าหมายของทีมงาน และเป้าหมายของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ต่างจากระบบปัจจุบัน ที่ส่วนใหญ่เป็นการบริหารจากบนลงล่าง (Top Down) จึงส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ทำให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจและการผสมความร่วมมือต่อกัน เพื่อความสำเร็จของสถานศึกษาได้

3. มีผู้รับผิดชอบและติดตามได้ง่าย เนื่องจากระบบ OKRs เปิดโอกาสให้มีการกำหนด วัตถุประสงค์หลักและมีการแปลงวัตถุประสงค์ให้เป็นรูปธรรมด้วยผลลัพธ์หลักส่วนบุคคล จึงทำให้ผู้บริหารและบุคลากรแต่ละคนสามารถติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของตนได้ตลอดเวลา อีกทั้งระบบ OKRs มีการประเมินรายไตรมาสหรือรายภาคการศึกษา ทำให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ต่างจากระบบ KPIs มีรอบการประเมินค่อนข้างนานจึงไม่เอื้อต่อการปรับตัวชี้วัดให้ทันต่อบริบท ณ ขณะนั้น

4. ตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย ด้วยระบบ OKRs เปิดโอกาสให้ทุกระดับสามารถตั้งเป้าหมาย แต่ละระดับที่สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมในบริบทของตน โดยไม่ผูกติดกับเรื่องค่าตอบแทน ต่างจากระบบเดิมแบบ KPIs ที่ทำให้บุคลากรมุ่งเน้นเฉพาะสิ่งที่ถูกวัด และอิงตัวชี้วัดที่ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด ส่งผลให้เป้าหมายเหล่านั้นไม่สะท้อนความเป็นจริงของสถานศึกษา แต่ OKRs เปิดโอกาสให้บุคลากรคิดรูปแบบต่าง ๆ ได้ภายใต้โจทย์ที่กำหนด เช่น ต้องการให้เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน ซึ่งต้องคิดว่าจะทำให้เกิดได้อย่างไร และสามารถตรวจสอบในรูปของผลลัพธ์ที่ชัดเจน ระบบ OKRs จึงมีโอกาที่จะเกิดนวัตกรรมในสถานศึกษาได้มากกว่าเดิม

จากข้อได้เปรียบข้างต้นน่าจะเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรมีความสนใจต่อการจัดทำระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาด้วย OKRs มากขึ้น เนื่องจาก OKRs ที่ไม่ผูกกับระบบการให้ค่าตอบแทน ทำให้บุคลากรสามารถสร้างงานได้ตามความต้องการและสนใจ ภายใต้วัตถุประสงค์หลักขององค์กร สามารถปรับค่าเป้าหมายให้เหมาะสม ไม่ยากจนทำไม่ได้ และไม่ง่ายจนไม่เกิดความท้าทาย ซึ่งจะไม่เป็นการพัฒนาและผิดวัตถุประสงค์ของ OKRs บุคลากรสามารถสร้างสรรค์ผลลัพธ์หลักของตนเองจากการมีส่วนร่วมกำหนดตัวชี้วัดแต่ละบุคคล ทำให้ได้ตัวชี้วัดที่ตรงกับงาน ความสนใจ เกิดความร่วมมือในองค์กร เพราะเกิดจากการร่วมกันตั้งเป้าหมายของสถานศึกษาจากผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรทุกคน ส่งผลให้ทุกคนรู้สึกถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา อีกทั้ง การประเมินตามแบบ OKRs ไม่เน้นการจัดทำเอกสารแสดงผลปฏิบัติงาน แต่เป็นการรายงานความคืบหน้าเพื่อปรับแนวทางปฏิบัติงานให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนกำหนดไว้ จึงช่วยลดภาระงานให้ครูได้เป็นอย่างดี

กระบวนการทำ OKRs

เริ่มจากการที่ผู้บริหารร่วมตั้ง OKRs หรือวัตถุประสงค์หลัก (Objectives) และส่งต่อเพื่อให้หน่วยงานในระดับรองและบุคลากรได้ตั้ง OKRs ของหน่วยงาน เช่น ผู้อำนวยการมี OKRs วัตถุประสงค์หลัก จากนั้นจึงส่งต่อให้ฝ่ายวิชาการนำ OKRs ไปแปลงเป็นการปฏิบัติงานในรูปของผลลัพธ์หลัก (Key Results) ของบุคลากรแต่ละคนในฝ่ายตนเอง ผู้บริหารอาจทำความเข้าใจกับครูผู้สอนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์สูงสุด เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพแห่งความสำเร็จร่วมกัน

ระบบ OKRs เป็นทางเลือกหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่สถานศึกษาสามารถนำไปปรับให้เหมาะสมกับบริบทและระดับชั้นที่แตกต่างกัน หากสถานศึกษา ยังไม่มีความพร้อม อาจทดลองใช้กับงานที่เกี่ยวข้องกับระดับผู้บริหารและขยายผลไปยังครูผู้สอน หรือหากเกรงการติดขัดในข้อราชการอาจเริ่มใช้ในรูปแบบของกิจกรรมภายในสถานศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ (Key Success Factor) คือ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจระบบนี้อย่างถ่องแท้ และเชื่อมั่นว่าระบบดังกล่าวจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ หากผู้บริหารเชื่อมั่น เช่นนี้จะทำให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและองค์กรตามแนวคิดของ OKRs จนประสบผลสำเร็จ

เรื่องที่ 9

Future Thinking, Future Skills: Education and Skills 2030

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 14.45 – 16.15 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom B
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	Mr. Daniel Trujillo	Senior Project Coordinator OECD
	ดร.รัตนา แสงบัวเผื่อน	รองอำนวยการสำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา สพฐ.
ผู้ดำเนินรายการ	ดร.ปานเทพ ลาภเกษร	ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ และวิเทศสัมพันธ์ สกศ.

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนาในห้องนี้นำเสนอเกี่ยวกับ แนวคิดการพัฒนาการศึกษาอันเกิดมาจากการวิจัยระดับนานาชาติขององค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนา หรือ OECD เรื่อง Future thinking, Future skill, Education 2030 ซึ่งได้นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาขององค์การ OECD ครั้งที่ 24 และ 25

แนวคิดเรื่อง Future thinking, Future skills, Education 2030 เป็นการศึกษาของนักวิจัยของ OECD (Mr. Dick Van Dame) เกี่ยวกับการคาดการณ์พัฒนาการของการศึกษาในอีกสิบห้าปีข้างหน้าว่าจะมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำเสนอภาพอนาคตของการจัดการศึกษาที่มีใช้เพียงแต่เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ แต่รวมถึงการพัฒนาทักษะและค่านิยมของบุคคล โดยมีสมมติฐานว่า บุคคลหนึ่ง ๆ ควรจะมีทักษะความสามารถอันโดดเด่นในการประกอบภารกิจการหนึ่งหรือมีอีกหลาย ๆ ทักษะเพื่อใช้ประกอบในการดำเนินการ หรือทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะที่กล่าวถึงนี้จะเรียกได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของกำลังคน (Workforce) ในอนาคต

OECD นำเสนอแนวคิดข้างต้น โดยอุปมาว่าการศึกษาในอนาคตเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทาง (OECD Learning Compass 2030) ซึ่งมีตัวผู้เรียนเป็นแกนกลาง (Student Agency) ซึ่งผู้เรียนนั้นจะมีความรู้สามารถติดตัว (Tacit Knowledge) 4 ประการที่จะสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมเหมือนเวลาที่เข็มทิศทำงานในการหาทิศทาง ความรู้ความสามารถติดตัวทั้ง 4 ประการอันได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ทักษะ (Skill)
3. ทศนคติ (Attitude)
4. ค่านิยม (Values)

แนวคิดเข็มทิศการศึกษาของ OECD ขับเคลื่อนด้วยการทำงานอย่างไปด้วยกัน 3 ระดับ ระดับแรก คือตัวผู้เรียนอันเป็นแกนกลาง ระดับที่สอง คือผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถติดตัว 4 ประการข้างต้นที่เปรียบดังแกนเข็มทิศทั้ง 4 ด้าน ประยุกต์กับสถานการณ์/ประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต ระดับที่สาม คือผู้เรียนที่พร้อมด้วยความรู้ความสามารถเปรียบเสมือนเข็มทิศนั้นได้ประสบพบเจอกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตและได้ใช้ความรู้ความสามารถในตัวประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดการตัดสินใจจัดตั้งเข็มทิศนำทางไปสู่ทิศทางต่าง ๆ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะเฉพาะตนและทักษะทางการทำงาน (Skill) ของผู้เรียนคนนั้น ๆ ในแต่ละช่วงชีวิต

องค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนา หรือ OECD นำเสนอแนวคิดข้างต้นเพื่อเป็นต้นทางในการที่นักการศึกษาประเทศต่าง ๆ จะได้นำไปขยายผล หรือประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของผู้เรียนในประเทศของตน เพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้หรือนำทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีความชัดเจนและมุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องตามความรู้ความสามารถและทักษะที่แต่ละคนมี โดยในระยะแรก (ค.ศ. 2015 – 2019) เป็นการศึกษาภาพอนาคตตามที่ได้นำเสนอข้างต้น ในระยะที่ 2 (ค.ศ. 2020 – 2033) เป็นการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อที่ประเทศต่างๆ จะได้ปรับประยุกต์เพื่อกำหนดทิศทางการศึกษาของแต่ละชาติ

ดร.รัตนา แสงบัวเผื่อน กล่าวถึงการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแนวคิด Future thinking , Future skill, Education 2030 โดยสามารถสรุปข้อคิดเห็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. การดำเนินงานจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าทุกภาคส่วนที่มีส่วนมีความเข้าใจตรงกันในแนวทางการทำงาน ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ OECD ที่ต้องมีเข็มทิศนำทางที่ทุกคนจะมุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน ฉะนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมุ่งปฏิรูปการสื่อสารของทุกภาคส่วน เพื่อให้เข้าใจและสื่อสารตรงกันในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. การออกแบบหลักสูตรต้องออกแบบจาก ทักษะ เจตคติ และค่านิยม แต่ไม่ควรออกแบบหลักสูตรจากเนื้อหา ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดแกนเข็มทิศทั้ง 4 ของ OECD

3. กรอบหลักสูตรต้องมีชัดเจน ลดรายละเอียดเชิงพรรณนาที่ก่อให้เกิดความเยิ่นเย้อ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรคือ ครู ชุมชน สามารถกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนตามที่ควรเป็น

4. ปัจจัยนำไปสู่การปรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ประการคือ

- 4.1 เริ่มต้นนำสู่การเปลี่ยนแปลง
- 4.2 เชื่อมโยงนานาชาติได้
- 4.3 กรอบโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกันเข้าใจตรงกัน
- 4.4 เครื่องมือและทรัพยากรสนับสนุนครู
- 4.5 กลยุทธ์สื่อสารและสร้างความมีส่วนร่วม
- 4.6 คนหนุ่มสาวต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมสร้างอนาคต

เรื่องที่ 10

Future Workforce for Thailand 4.0:
อนาคตภาพ กำลังคน 4.0

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 14.45 – 16.15 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ	กรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา
	นายถาวร ชลัษเฐียร	และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
	นายณพดล ปิยะตระกูล	ที่ปรึกษาอาวุโส บริษัท เด่นโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด
ผู้ดำเนินรายการ	นายกวิน เสือสกุล	ประธานเสริมสร้างขีดความสามารถมนุษย์
		รองผู้อำนวยการสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
		(องค์การมหาชน)
		ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

สรุปสาระสำคัญ

อนาคตภาพกำลังคน 4.0 ถือเป็นวาระที่ภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และบริบทของประเทศไทยก็เปลี่ยนไป สังคมไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุ การก้าวผ่านกับดักรายได้ปานกลาง ลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวเพื่อความมั่นคงด้านแรงงานของประเทศ การเพิ่มเทคโนโลยีนวัตกรรม ความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งในสภาพการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตกำลังคนได้เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของสถานประกอบการจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องมองภาพกำลังคน 4.0 ว่าควรจะไปในทิศทางใด และมีการวางแผนผลิตและพัฒนาากำลังคนให้ตอบสนอง และสอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งอนาคตภาพกำลังคน ต้องคำนึงถึงประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

“ปัจจัยสำคัญของแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน” ต้องคำนึงถึง 1) การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน (Productivity) ให้แรงงานมีสมรรถนะ (Competency) หรือทักษะ (Skills) ที่ตอบสนองกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยไม่ได้ต้องการกำลังคนเพียงจำนวนคน แต่ต้องการจำนวนของ Skill หรือ ทักษะ และ Competency เนื่องจากโลกที่ซับซ้อนและมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การวางแผนแบบเดิมที่เน้นกำลังคนเฉพาะด้าน ไม่เพียงพออีกต่อไป และต้องการทักษะที่หลากหลายมากขึ้น

ต้องมีแพลตฟอร์มระดับชาติ (National Platform) ทั้งประเทศจะต้องมีข้อมูลด้านแรงงาน ไม่เฉพาะเรื่องดิจิทัลเท่านั้น แต่รวมถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เกี่ยวกับทักษะที่มีอยู่ในประเทศ ให้ทราบว่ามีอะไร ขาดอะไร โดยวิเคราะห์หาความจริงจาก Big data เช่น วิเคราะห์ว่าแรงงานในภาพรวมขาดทักษะด้านไหน หรือวิเคราะห์หาทักษะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาของแรงงานในแต่ละพื้นที่ เป็นการรวบรวมข้อมูล ชนิด ระดับของทักษะ/สมรรถนะ ของแรงงานที่ภาคธุรกิจต้องการ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการผลิตและพัฒนากำลังคน ต้องรู้ว่าคนประเภทใดที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพใด ยกตัวอย่างในอุตสาหกรรมเกม ในการพัฒนาต้องใช้ทักษะที่หลากหลาย ต้องทำงานเป็นทีม และจำเป็นต้องใช้ soft skill

รัฐและเอกชนต้องเปลี่ยนโครงสร้างแรงงานและเตรียมทักษะคนให้ทัน ต้องมีการเปลี่ยนโครงสร้างทักษะแรงงานในแต่ละบริษัท มิเช่นนั้นการจะไปถึงไทยแลนด์ 4.0 เป็นไปไม่ได้ยาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ ต้องเตรียมคนสำหรับการใช้หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ (Automation and Robotic) ในการผลิต โครงสร้างในปัจจุบันเป็นระดับแรงงาน (Worker) วุฒิการศึกษา ม.3 – ม.6 ร้อยละ 60 อาชีวศึกษา ร้อยละ 30 ปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 10 หากไม่ปรับโครงสร้างแรงงานจะมีปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มแรงงาน เพราะจะมีการใช้หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติแทน และหากไม่ปรับจะตามเรื่องระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ internet of thing: IOT ไม่ทัน

เสริม เพิ่มเทคโนโลยี นวัตกรรม และความสามารถในการแข่งขัน เพราะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมาเร็วมาก ต้องเสริมความเข้มแข็งให้รองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของประเทศ ไม่ควรเน้นแต่ด้าน supply ของหลักสูตร ต้อง reskill/upskill เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่มากกว่าทักษะ คือ สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นต้องมีการ Reskill และ Upskill เพราะในอนาคตตลาดแรงงานให้ความสำคัญกับสมรรถนะมากกว่าปริญญา ทำให้มีโอกาสดีกมากกว่าเดิมที่ยึดติดใบปริญญา ต้องเตรียมรับมือในอนาคต เช่น มีการ Reskill เพื่อไปใช้แรงงานในส่วนอื่น ๆ หากส่วนการผลิตถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ในส่วน Upskill กลุ่ม Process Engineer และซ่อมบำรุง (maintenance) ต้องยกระดับความสามารถในการทำงานกับหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ หรือระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการมี attitude ที่ดี

ปรับสัดส่วนโครงสร้างให้เป็นกลุ่มแรงงานอาชีพศึกษาเพิ่ม เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีทดแทน ทำให้มีผลผลิตมากขึ้น โครงสร้างแรงงานจะใช้ Height Technician และ Height Engineer มากขึ้น แรงงานระดับล่างจะลดลงจากจำนวนแรงงานทั้งหมด นอกจากกลุ่มอุตสาหกรรมแล้ว อาชีพอื่นก็เปลี่ยนเช่นกัน เช่น กลุ่มงานบริการ งานธนาคาร จำนวนคนเกิดน้อยลง คนเข้าสู่ระบบการศึกษาลดลง แรงงานระดับล่างลดลง

การพัฒนาหลักสูตรที่สอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัย ต้องตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในแต่ละอุตสาหกรรมให้ทัน ซึ่งปัจจุบันยังคงมีปัญหา ไม่สามารถตามทันหรือไม่ลึกซึ่ง สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมจัดทำมาตรฐานอาชีพของคนว่าคนจะทำงานในอาชีพใด ๆ จะต้องมีความสามารถอะไรบ้าง จึงมีการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standard) ดังนั้นการเรียนการสอนต่อจากนี้ไป ต้องมีการยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ ซึ่งปัจจุบันจัดทำแล้วเสร็จ 960 อาชีพ และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพยังเป็นตัวกลางในการหาความต้องการจากภาคอุตสาหกรรม ทั้งสภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการว่าต้องการให้แรงงานมีความสามารถอะไรบ้าง โดยสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาหลักสูตรต่อได้ เป็นการลดขั้นตอนที่ต้องไปหาจากภาคอุตสาหกรรมโดยตรงในอนาคตต้องให้ผู้จบการศึกษาต้องเป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะที่พึงมี และรวมถึงผู้อยู่ในระบบการศึกษาสามารถเข้าประเมินเพื่อวัดสมรรถนะที่พึงมีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หัวใจสำคัญคือภาคการศึกษาต้องเชื่อมโยงการเรียนการสอนให้เข้ากับที่อุตสาหกรรมต้องการ หากไม่ตรงตามความต้องการ จะทำให้ยากที่ผู้จบการศึกษาจะมีงานทำ

แนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคน

1. ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนา กำลังคน ควรยึดที่ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก รวมถึงภาคการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงความต้องการ (Demand) ของผู้ประกอบการ เพื่อภาคการผลิต (Supply) จะผลิตกำลังคนให้ตอบสนองความต้องการดังกล่าว การสร้างหลักสูตรต้องสอบถามความต้องการของฝั่งสถานประกอบการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

2. การทำงานต้องไม่ยึดกับวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่สามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ และ

ควรนำผู้มีประสบการณ์มาสอนในสถาบันการศึกษาเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ด้วย

3. หลักสูตรสมรรถนะต้องมีมากกว่าทักษะแต่รวมถึง ทักษะคน Soft skill ต้องสร้างให้คุณค่าในการทำงานในทุกอาชีพ

4. ต้องคำนึงถึงพลังของภาคเอกชนในการร่วมผลิตและพัฒนากำลังคน ควรระดมให้ภาคเอกชนร่วมกันลงขันทำสถาบันดังกล่าว ซึ่งนำเงินลงทุนไปลดหย่อนภาษีได้ สร้างหลักสูตรขึ้นมาเพื่อสร้างแรงงานโดยเฉพาะ รับใครก็ได้ไม่จำเป็นต้องจบมหาวิทยาลัยขอให้มีความ Passion เช่น Cyber Security ประเทศไทยยังขาดแคลนโปรแกรมเมอร์มาก นอกจากด้านทักษะยังขาดความรับผิดชอบทัศนคติด้วย

5. ต้องปรับ mindset ของผู้บริหาร ผู้ผลิต และผู้เรียน

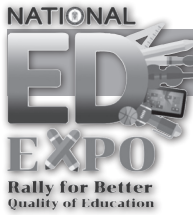
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ให้มีลักษณะเป็น “Learning is not Schooling” คือการเรียนรู้ไม่จบแค่เพียงในระบบโรงเรียน การศึกษาไม่จำเป็นต้องอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่ต้องสร้างให้คนรักการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning) มากขึ้น หลักสูตรของสถานศึกษาการเรียนควรเน้นปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เรียนไปทำงานไป หัวใจสำคัญของประเทศ คือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) เรียนรู้จากการทำงานและเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ทุกคนต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ในอนาคตแรงงานที่ไม่มีโอกาสจบการศึกษาที่สูง แต่ทำงานมานานมีทักษะ สามารถนำประสบการณ์ที่สั่งสมมาประเมินคุณวุฒิวิชาชีพได้ มีศักดิ์และสิทธิเทียบเคียงกับวุฒิการศึกษา

7. เพิ่มงบประมาณให้กับอาชีวศึกษา

8. ปรับหลักสูตรให้ทันกับเทคโนโลยี การเน้นไปเรียนปริญญาตรีทำให้เกิดคุณสมบัติเกินความต้องการ (Over Qualify) การเรียนหากไม่ได้เป็นนักวิชาการควรเรียนเท่าที่ใช้ และใช้ในสิ่งที่เรียนก็เพียงพอ ไม่ต้องเรียนทุกด้าน ควรเน้นการอบรมแบบหลักสูตรระยะสั้น (short course) มากขึ้น

9. ต้องมีการส่งเสริม WIL / Dual Education ปรับโครงสร้างรายได้และ Career Path ส่งเสริมการตั้ง Train Center / Academy เร่งจัดทำมาตรฐานอาชีพ ฝีมือแรงงานและนำเงินจากกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานมาใช้พัฒนาบุคลากร ยกกระตือรือร้นการพัฒนาเดิม (กพร./กสอ) รองรับระบบเทคโนโลยี 4.0 ตั้งหน่วยงานกลางเพื่อแจ้งความต้องการของอุตสาหกรรม การถ่ายทอดความรู้จากบริษัทที่ลงทุนในไทย

นอกจากนี้ ในอนาคต Thailand 4.0 คนไทยจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล อีก 2 ประการ คือ 1) Digital Literacy ความสามารถในการใช้ดิจิทัล และ 2) English proficiency ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งระดับพื้นฐาน ระดับการทำงานเบื้องต้น และระดับประยุกต์ในการทำงาน จึงจะสอดคล้องกับโลกปัจจุบันและตอบสนองกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนต้องช่วยกันสนับสนุนให้เกิดทักษะเหล่านี้ จึงจะถือเป็นกำลังคนในอนาคตที่เราต้องการ

เรื่องที่ 11

ปฏิรูปกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 14.45 – 16.15 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom A

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.

สรุปสาระสำคัญ

ประเทศไทยมีแนวคิดที่จะปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับประชาชน ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมายด้าน การศึกษาบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญในมาตรา 81 โดยรัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุง การศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมฯ กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2539 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยจากผลความสำเร็จ การปฏิรูปการศึกษาของหลาย ๆ ประเทศ ได้พบเงื่อนไขที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จ 4 เงื่อนไข คือ 1. วิสัยทัศน์ของผู้นำ 2. รัฐต้องมีบทบาท 3. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. การมีส่วนร่วมจาก

ทุกภาคส่วน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้นำเงื่อนไขทั้ง 4 ประเด็น มาเป็นหลักการบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบกับได้ทำงานวิจัย 43 เรื่อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาชาติในปี พ.ศ. 2540 – 2542 และมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนจนสำเร็จ จึงประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ ในปี พ.ศ. 2542

หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 ในระยะ 3 ปีแรกได้ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน 23 ฉบับ โดยคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในสมัยนั้นได้ร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการใหม่ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งเป้าหมาย กลไกเพื่อให้ผู้เรียนเก่ง ดี มีสุข ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้เกิดการปฏิรูประบบราชการขึ้น จึงต้องมีการปรับแก้กฎหมายให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป้าหมายที่ได้วางไว้สามารถทำได้เพียงบางส่วน โดยได้มีการตั้งองค์กรอิสระขึ้น 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ และได้ทดลองนำร่องเรื่องเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้มีการปรับแก้กฎหมายโดยแยกของศาสนาและวัฒนธรรมออกจากกระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ. 2546 ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างที่เคยมี 14 กรม มาเป็นแบบ 5 องค์กรหลัก มีองค์กรที่อยู่ในพื้นที่เกิดขึ้นใหม่เรียกว่า เขตพื้นที่การศึกษา (Service area) ซึ่งจัดตั้งเป็นหน่วยให้บริการบุคลากรด้านการศึกษาในเขตพื้นที่ แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นหน่วยบริหาร จึงได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างขึ้น โดยส่วนกลางมีความตั้งใจที่จะกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน ไปยังสถานศึกษาและหน่วยงานในระดับท้องถิ่น แต่การมอบอำนาจต้องมอบผ่านตัวกลาง จึงได้ข้อสรุปว่าการจะปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จต้องมีการปฏิรูปกฎหมาย ต้องใช้กฎหมายเป็นตัวนำ ปัญหาอีกประการ คือ การประกาศใช้กฎหมายลูกทั้ง 4 - 5 ฉบับไม่พร้อมกัน ทำให้เกิดปัญหาการขับเคลื่อนทั้งองค์ภาพและเกิดสูญญากาศในขณะนั้น

ปี พ.ศ. 2550 - 2551 พบว่าการปฏิรูปการศึกษาในช่วงที่ผ่านมายังคงที่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาไม่ก้าวหน้าอย่างที่ควรจะเป็น จึงได้มีแผนปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 โดยเน้นเป้าหมายในเรื่องคุณภาพผู้เรียนและผู้ปฏิบัติงาน

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้เน้นในเรื่องการปฏิรูปครู การศึกษาระดับปฐมวัย การปฏิรูปการเรียนการสอน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทำหน้าที่ในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตาม ม. 258 จ. ด้านการศึกษา เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) เด็กเล็ก
- 2) กฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา
- 3) กลไกและระบบการผลิต/การคัดกรองและพัฒนา/กลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของครู

4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้าง โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปไว้ 4 ประการ คือ

- 1) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- 2) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา
- 3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คล่องตัว และมีธรรมาภิบาล

ผลงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ปรากฏออกมาเป็นกฎหมาย มีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ 1) พ.ร.บ.กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 2) พ.ร.บ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 3) พ.ร.บ.เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 4) พ.ร.บ. อุดมศึกษา พ.ศ. 2562

เหตุผลที่ต้องมีการยกร่าง พ.ร.บ.การศึกษาชาติ พ.ศ. ทั้งหมด 103 มาตรา เนื่องจาก

- 1) บางเรื่องเมื่อดำเนินการแล้วเกิดปัญหาและอุปสรรค และไม่ตอบโจทย์ใน 4 เป้าหมาย (เป้าหมาย กอปศ.)
- 2) คำสั่ง คสช. ที่บังคับใช้หลายฉบับและมีผลกระทบกับพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
- 3) ปรับแก้ไขตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560
- 4) มีการประกาศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- 5) สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคประเทศไทย 4.0

หลักการของร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2561 โดยมีหลักการปรับหลักคิด (reset) ด้านการศึกษา เน้นให้โรงเรียนเป็นอิสระ เป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ปรับหลักสูตร และการเรียนรู้เป็นฐานสมรรถนะ จัดทำดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ วางระบบการบริหารและจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติจะกำกับดูแลด้านนโยบาย (policy) ซึ่งหากมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ดังกล่าวแล้ว ต้องมีการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายลำดับรอง อาทิ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฯลฯ

ในการประชุมดังกล่าว ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) การจัดการศึกษาควรเข้าถึงกลุ่มบุคคลผู้ใช้แรงงาน โดยการการพัฒนาศักยภาพผู้ใช้แรงงานให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศ และแผนการพัฒนาจังหวัด

2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับสถานศึกษา ควรมองภาพรวมทั้งโรงเรียน เช่น โรงเรียนที่เน้นสอนภาษาอังกฤษควรเน้นทั้งโรงเรียน ไม่ควรเน้นเฉพาะห้องพิเศษหรือเฉพาะห้องหนึ่ง

3) ควรเกลี้ยอัตรากำลังจำนวนครูผู้สอนให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และพัฒนาครูให้มีคุณภาพมากขึ้น

4) ควรลดขนาดของราชการส่วนกลางลง เนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีสื่อสารที่สามารถนำมาใช้ทดแทนได้ จะสามารถนำงบประมาณการจัดการศึกษาไปใช้ในส่วนภูมิภาคได้มากขึ้น

5) เห็นด้วยกับแนวคิดการปฏิรูปโดยให้มีการกระจายอำนาจ เช่น การให้แต่ละจังหวัดมีอิสระในการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจโดยทดลองใช้ พ.ร.บ.เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีหลักสูตรต้นแบบระดับชาติและหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น และแนวคิดการปรับโครงสร้างให้คล้ายกับกระทรวงอื่น โดยให้ปลัดกระทรวงมีอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการในกระทรวง

6) แนวทางการปฏิรูปหลักสูตรและระบบการแนะแนวการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา ควรเน้นแนะแนวในเรื่องการค้นพบความถนัดของตัวผู้เรียนเอง

7) แนวทางการปฏิรูปหลักสูตร ในร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ยึดหลักสูตรเป็นฐานสมรรถนะ โดยเน้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้หรือดิจิทัลแพลตฟอร์ม

8) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

9) การปรับปรุงโครงสร้างระดับจังหวัดหรือภาค ควรมีการปรับโครงสร้างภายในกระทรวงศึกษาธิการ โดยนำ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาปรับปรุงแก้ไข เช่น ประเด็นศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการภาค หรือเขตพื้นที่การศึกษา

10) มีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและอยากมาเรียนมากขึ้น

11) ในการจัดการศึกษา ร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้กำหนดกระบวนการจัดการเรียนการสอน ระบบการส่งต่อผู้เรียน การสะสมประสบการณ์ การเทียบโอน เพื่อแก้ปัญหากระบวนการส่งต่อผู้เรียน การสะสมประสบการณ์ การเทียบโอน มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับตัวชีวิตเพื่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน จัดหลักสูตรที่หลากหลายที่ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมได้ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

12) เด็กต่างด้าวที่มาเข้ารับการศึกษในประเทศ มีวิธีการเทียบโอนวุฒิจากต่างประเทศ โดยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ในการรับเด็กต่างด้าวเข้ารับการศึกษาก็เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก โรงเรียนควรรับเด็กต่างด้าวมาดูแลและให้เข้ารับการศึกษ ส่วนงบประมาณนั้นรัฐจำเป็นต้องดูแลตามหลักสิทธิมนุษยชน

เรื่องที่ 12

Media Literacy:
คนไทยยุคใหม่ฉลาดใช้สื่อ เรียนรู้แบบใหม่ต้องใช้สื่อเป็น

วันที่ 26 สิงหาคม 2562 เวลา 14.45 – 16.15 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom B

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	นางสาวเข็มพร วิรุณราพันธ์	ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน สสย.
	ดร.วรินทร์ โพนน้อย	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและนวัตกรรมการศึกษา
ผู้ดำเนินรายการ	นายกรณิศ บัวจันทร์	ผู้อำนวยการศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)

สรุปสาระสำคัญ

Media Literacy เป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากในปัจจุบันโลกของสื่อได้เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตของเราทุกคน เด็กที่เกิดมาใหม่จะเกิดมาพร้อมกับโลกของเทคโนโลยีที่เรียกว่า Digital native คือ เด็กในยุคที่มีความเข้าใจและมีความฉลาด เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ในการใช้เทคโนโลยีหรือใช้ Application ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจ การรู้เท่าทันสื่อของคนไทยในยุคใหม่ต้องมีทักษะในการเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมิน และนำข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศดิจิทัล ควรเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน พ่อแม่ต้องปรับตัวเรียนรู้ร่วมกับลูก สำหรับครูในเรื่องเทคโนโลยีหรือโลกออนไลน์ก็อาจจะอ่อนประสบการณ์กว่าเด็ก ดังนั้นในสถานการณ์จริงจะต้องเรียนรู้ไปกับเด็กด้วย เด็ก ๆ สามารถเป็นครูของเราได้ ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนควรจะต้องได้รับการเรียนรู้ในเรื่องวิธีการใช้เทคโนโลยี กฎกติกาหรือฝึกทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จะเผชิญโจทย์ใหม่ ๆ ที่ท้าทาย อาทิ เรื่องการใช้เวลาบนโลกออนไลน์ ควรจะใช้เวลาเท่าไรเป็นเรื่องที่สังคมควรจะต้องออกมาสร้างกติกา เพราะไม่เช่นนั้นถ้าเด็กใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากเกินไปอาจจะทำให้เด็กเป็นสมาธิสั้น เป็นออทิสติก หรือเป็นโรค LD เพิ่มมากขึ้น

2. การรู้เท่าทันสื่อสามารถแทรกเข้าไปได้ในทุกวิชา ไม่จำเป็นจะต้องเป็นวิชาหน้าที่พลเมืองหรือนิเทศศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาสุขศึกษา วิชาศิลปะ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาพลศึกษาสามารถประยุกต์เข้าไปได้ทุกวิชา เพราะเป็นการสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ การคิดไตร่ตรองก่อนที่จะแชร์หรือก่อนที่จะเราจะเชื่อ หรือก่อนที่จะไป comment ใคร และทำอะไรให้เป็นในลักษณะของการใช้อย่างสร้างสรรค์ โจทย์นี้ขึ้นอยู่กับประเด็นของผู้สอนที่จะสอนในห้องเรียน มีการสร้างความตระหนักให้กับผู้สอน เรียนรู้ร่วมกัน แล้วสร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อม สร้างข้อตกลงร่วมกันร่วมกันหาทางออกอย่างสร้างสรรค์

3. ในต่างประเทศได้มีการวางหลักสูตรการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ตั้งแต่อนุบาล จะสร้างความเข้าใจให้กับเด็กและสอนให้เด็กใช้การสร้างสรรคในเชิงความสัมพันธ์ที่จะไม่ไปแก้งกัน หรือเรื่องของการใช้สื่อออนไลน์สร้างความรุนแรงหรือความเกลียดชัง จึงกลายเป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้กันใหม่ทั้งในครอบครัวและในโรงเรียน เพราะฉะนั้นในหลาย ๆ ประเทศจะวางหลักสูตรหรือสร้างทักษะนี้แทรกเข้าไปในหลาย ๆ วิชาอย่างชัดเจน ในต่างประเทศจะสร้างพลเมืองดิจิทัลที่มีทั้งความรับผิดชอบ มีความเท่าทันที่จะถอดรหัสได้ในแต่ละเรื่อง จนกลายมาเป็นวิถีชีวิตในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ได้กังวลถึงผลกระทบทางลบอย่างเดียว แต่คำนึงถึงการนำมาใช้ประโยชน์อย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมและด้านการศึกษา

4. ในโลกของดิจิทัลมีทั้งพลังทางบวกและทางลบ ควรจะขับเคลื่อนสังคมโดยใช้พลังเชิงบวกและสร้างสรรค์ สำหรับในสถานการณ์ที่เป็นเชิงลบ การปรับเปลี่ยนซึ่งอาจจะไม่ใช่การควบคุมอย่างเดียว อาจจะต้องส่งเสริมในเรื่องของความสร้างสรรค์ การใช้ประโยชน์จนกลายเป็นวิถีและวัฒนธรรมในอนาคต ในฐานะผู้ปกครองหรือครู การรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญมาก เพราะเรากำลังดูแลอนาคตของชาติ เราจะทำอะไรให้เด็กสามารถเลือกรับสื่อเป็น ส่งต่อสื่อได้อย่างสร้างสรรค์ แล้วสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับวัยและถูกกาลเทศะ

5. ปัญหาสังคมในยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 คือ เรื่องของ alone together ที่เราอาจจะต้องกลับมาเรียนรู้ความเป็นมนุษย์พื้นฐานกันใหม่ทั้งในครอบครัว ในโรงเรียน การที่เข้าไปอยู่ในโลกเสมือนจนไม่รู้ว่าคุณค่าตัวตนของตนเองในโลกความเป็นจริงอย่างไร จะมีเพื่อนมากมายในโลกออนไลน์แต่ไม่มีเพื่อนในชีวิตจริงเลย

6. สิ่งเล็กๆ ใดๆ จะต้องเรียนรู้ใช้อย่างไร 2 ส่วนในการพิจารณาวิเคราะห์ คือ 1) ใช้สมองคิด 2) ใช้หัวใจ เพราะฉะนั้นพอใช้สมองคิดก็ดูว่าสิ่งที่ส่งมานั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นความรู้สึก ถ้าเป็นข้อเท็จจริงยังสามารถแยกออกเป็น 2 อย่างคือ เป็นทั้งข้อเท็จและข้อจริง ค่อยๆ คิด ค่อยๆ วิเคราะห์ ตามดูแล้วหาสถานการณ์เปรียบเทียบ แล้วลองคิดว่าเมื่อได้รับสื่อแบบนี้ควรจะเชื่อหรือไม่ เราคิดอย่างไร แล้วเราควรจะทำอย่างไร ต้องค่อยๆ ฝึกให้เด็กทำเช่นนี้ไปทีละนิด

7. การสร้างพลเมืองบนโลกออนไลน์ (Digital Citizenship) ที่มีความรับผิดชอบและเคารพผู้อื่น มีความรับผิดชอบในการแชร์ ไม่ให้เกิดความรุนแรง ไม่สร้างความเกลียดชัง เป็นจรรยาบรรณที่ต้องอยู่ติดตัวทุกคน การสร้างพลเมืองให้เกิดทักษะใหม่ เด็กควรเรียนรู้ว่าในโลกออนไลน์จะต้องมีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (Sympathy)

8. การใช้คอมพิวเตอร์หรือใช้เทคโนโลยีมาเชื่อมโยงกับชุมชน จิตอาสา ในเรื่องเศรษฐกิจ การเข้าไปช่วยเหลือเกษตรกร เป็นการปลูกฝังการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์ทางด้านการศึกษา จากงานวิจัย พบว่า ประเทศที่มีกฎเป็นวิถีจนกลายเป็นวัฒนธรรมจะมีเด็กติดเกม น้อยมาก

9. ควรมองทั้งระบบสังคมว่าเป็นเรื่องของการฝึกทักษะชีวิต ฝึกระเบียบวินัยในครอบครัว ในชั้นเรียนที่เด็กจะรู้สึกว่าจะสามารถสร้างให้เกิดประโยชน์ สามารถเลือกเข้าหาเว็บไซต์ที่สร้างสรรค์ ทำ Application ที่เป็นประโยชน์ได้อย่างไร

10. มีการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ให้เด็กไปทำกิจกรรม เช่น การเล่นเกม เพื่อให้เด็ก ๆ ได้แสดงความสามารถในด้านอื่น ๆ ฝึกให้เด็กสามารถจัดสรรเวลาในการอยู่บนโลกออนไลน์ เพื่อมาตอบโต้ภัยทักษะชีวิตของตนเอง ให้เด็กได้เห็นคุณค่าของตัวเอง มองเห็นความสามารถและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และจะต้องมองเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชน สังคม การใช้ชีวิตอย่างสมดุล

11. ในระดับนโยบาย ต้องมีการบูรณาการด้วยความเข้าใจและตระหนักว่าการสร้างเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อจะต้องเริ่มจากห้องเรียน เริ่มจากครอบครัว แล้วก็เราค่อยๆ จากข้างล่างผลักดันขึ้นสู่ระดับนโยบายให้ได้

12. การรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องของการสร้างลักษณะนิสัย ต้องใช้เวลา ต้องใช้กระบวนการในการสร้างและเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนค่านิยมเปลี่ยนลักษณะนิสัยของคนต้องเริ่มจากตรงไหน จะสร้างการรับรู้อย่างไร จะตอบสนองอย่างไร จะให้คุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ อย่างไร จะต้องฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ตีความอย่างไร และสุดท้ายจะนำไปสู่ลักษณะนิสัยการเลือกเสพสื่อ การนำเสนอสื่อ และการนำสื่อไปใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

การรู้เท่าทันสื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น (active citizen) ตามที่ UNESCO เห็นว่าการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเป็นรากฐานสำคัญที่จะขยายโอกาสการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ สร้างเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (freedom of expression) และสร้างเสริมคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมือง จะต้องสร้างกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) ความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน และใช้ประโยชน์จากสื่อ มีการตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมทางสังคม ผ่านการใช้และผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศ

เรื่องที่ 13

สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 09.00 – 10.30 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom A
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	เลขาธิการคุรุสภา และรองเลขาธิการสภาการศึกษา
	รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	ประธานคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์
ผู้ดำเนินรายการ	รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร	ผู้ทรงคุณวุฒิ คุรุสภา

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนาวิชาการ เรื่อง “สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน” โดยมีวิทยากร คือ ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ เลขาธิการคุรุสภา และ รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินรายการโดย รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร มีประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้

สมรรถนะครูไทยในอนาคต ที่จะสามารถจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนในสังคมแห่งอนาคต ซึ่งเป็นสังคมที่มีความไม่แน่นอนและมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประกอบด้วยสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ สมรรถนะในการออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยครูต้องพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึง รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นผู้รอบรู้และฉลาดรู้ รอบรู้ในวิชาการ วิชาชีพ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้สอนเพราะการได้สอนผู้อื่นเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด หากครูสอนผิดก็ยอมรับผิดและแก้ไข ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน กระตือรือร้น ทำท่าย อยากรู้อยากเรียน โดยครูต้องวางบทบาทเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) หรือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) เพื่อช่วยเติมเต็ม ตรวจสอบ กำกับดูแล อีกทั้งครูควรเป็นผู้มีสมรรถนะในด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ สมรรถนะด้านการคิดสร้างสรรค์และใช้งานวิจัย/นวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและใส่ใจสังคม รักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและสำนึกสากล มีทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 อาทิ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้าและทักษะการคิดวิเคราะห์ (Problem Solving and Critical Thinking Skills) รวมถึงมีภาวะผู้นำเชิงประกอบการ (Entrepreneurship) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉลาดสื่อสาร (Digital Literacy Skills) และทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้วัฒนธรรม (Well-Being) เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ที่สำคัญที่สุด คือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู รักงานครู ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีเอกลักษณ์ของการเป็นครูผู้ประกอบวิชาชีพ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ให้ความรัก ความเมตตา และเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคน

กระบวนการผลิตครู ที่จะสร้างสมรรถนะครูไทยให้ตอบโจทย์สังคมแห่งอนาคต จะต้อง มีแนวทางการผลิตครู ที่สำคัญคือ

1) **มีการคัดเลือกผู้เรียนครู** โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อคัดคนดี คนเก่งมาเรียนครู มีการทดสอบคุณลักษณะความเป็นครู โดยมีการวัดแววความเป็นครูอย่างเข้มงวด หรือประเมินรับรองพฤติกรรมที่เอื้อต่อการเป็นครู มีการวางแผนกำหนดความต้องการครูในอนาคต โดยจัดทำ ข้อมูลคาดการณ์ความต้องการครูในอนาคต

2) **มีมาตรฐานหลักสูตรการผลิตครู** ที่เข้มแข็ง ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการ ในอนาคต และตอบโจทย์ความต้องการของสังคมและผู้ใช้ครู โดยเน้นสมรรถนะและการฝึกปฏิบัติจริง ในวิชาชีพครูและวิชาเอก หลักสูตรควรเพิ่มวิชาเลือกมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบ ผ่านการรับรองจากคุรุสภาและมาตรฐาน อุดมศึกษา มีกระบวนการรับรองหลักสูตรที่เข้มงวด รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทั้งหลักสูตรปกติ การฝึกอบรมและพัฒนาครู และการสะสมหน่วยกิต นอกจากนี้ ควรมีกิจกรรมและ กระบวนการฝึกการบ่มเพาะคุณลักษณะและจิตวิญญาณความเป็นครู

3) มีมาตรฐานสถาบัน มาตรฐานอาจารย์และบุคลากร โดยกำหนดมาตรฐานของสถาบัน การผลิตครูให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน เนื่องจาก สถาบันผลิตครูทั้ง 137 แห่ง มีคุณภาพ การผลิตครูที่แตกต่างกันมาก

4) การปรับการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครู การผลิตครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้ สามารถจัดการเรียนรู้ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ต้องปรับการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริง สถานการณ์จริง และการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น มีการบูรณาการเชื่อมโยงสังคม เศรษฐกิจ ธุรกิจ และอุตสาหกรรม เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต เน้นสมรรถนะและ ทักษะในศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยี/เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (TPAC) ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องมีระบบการนิเทศที่เข้มแข็งและมีครูพี่เลี้ยง (Mentor) ที่มีความเชี่ยวชาญและให้ คำแนะนำได้ อยู่ในสถานศึกษาที่มีนักศึกษาฝึกสอน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรนโยบายให้ ค่าตอบแทนหรือสิทธิพิเศษแก่ครูพี่เลี้ยง เนื่องจากเป็นผู้ที่เสียสละงานสอนของตนมาเป็นครูพี่เลี้ยง ในขณะเดียวกัน สถาบันผลิตครูต้องพัฒนาอาจารย์ ให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ที่ทันสมัย โดยกระทรวงศึกษาธิการควรให้การสนับสนุนด้านนโยบาย หลักสูตร และงบประมาณ

กระบวนการพัฒนาครู ที่จะพัฒนาครูในระบบให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมปัจจุบันและสังคมอนาคต มีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้ การจัดกระบวนการพัฒนาครูให้มี ประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งรูปแบบ วิธีการ เนื้อหาการพัฒนาครูที่ทันสมัย เข้มข้นและมุ่งเน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง เช่น การใช้ AI (Artificial Intelligence) และเทคโนโลยีสื่อการสอนที่ทันสมัย การเรียนการสอนแบบ Project-Based Learning (PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจาก ตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้ จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ ทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการและได้ผล การจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม การเรียนการสอนแบบ Active Learning (การเรียนรู้แบบ ลงมือปฏิบัติ) จะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา (Case Study) การเรียนในรูปแบบ Debate Education รวมถึงการวัดและประเมินผลในรูปแบบ ใหม่ เช่น การทดสอบตามสมรรถนะโดยผ่านการสังเกตจากกระบวนการต่าง ๆ หรือการประเมินด้วย ผลงาน เป็นต้น และการพัฒนาครูควรใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Professional Development) เพื่อตอบสนองความต้องการการพัฒนาครูของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาครู ควรมีแนวทางดังนี้

- 1) ครู/สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนาและเป็นผู้เลือกหลักสูตรในการพัฒนา
- 2) สถาบันผลิตครูควรเป็นผู้จัดหลักสูตรการผลิตครู
- 3) หลักสูตรการพัฒนาครูต้องมีคุณภาพ มีการกำกับ ติดตามและประเมินผล
- 4) หลักสูตรการพัฒนาครูไม่ควรดึงครูออกจากห้องเรียน ควรอบรม พัฒนาครูในช่วงปิด

ภาคเรียน

- 5) กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครูไปยังสถานศึกษา

บทบาทของคุรุสภา ในฐานะองค์กรวิชาชีพมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลไกในคัดกรองผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครู ให้ได้ครูที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนด ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน
- 2) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลไกในการกำกับ ควบคุม ความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 3) การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- 4) การสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู โดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้ศึกษาวิจัย องค์ความรู้และนวัตกรรมในการประกอบวิชาชีพครู ตั้งสถาบันครูพัฒนาเพื่อดำเนินการรับรองหลักสูตรอบรมครู และส่งเสริมการวิจัย การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมของครู
- 5) การยกย่องสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู โดยการยกย่อง เชิดชูเกียรติ และให้รางวัลครูในสาขาต่าง ๆ

เรื่องที่ 14

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ...
จุดเปลี่ยนเพื่ออนาคตการศึกษาไทย

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 09.00 – 10.30 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom B

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	นายเสนีย์ เรืองฤทธิ์ราวี	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
	นางสาวณิชา พิทยาพงศกร	นักวิจัยนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
ผู้ดำเนินรายการ	ดร.ศุภชัย เหมือนโพธิ์	อนุกรรมสภาการศึกษาด้านการวิจัยการศึกษา รองคณบดีฝ่ายบริการวิชาการและการจัดการความรู้ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปสาระสำคัญ

1. สภาพปัญหา ระบบการศึกษาของประเทศไทยเปรียบเสมือนช้าง ซึ่งมีปัญหาหลัก 2 ประการ คือ (1) ทิศทางการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากกฎ ระเบียบต่าง ๆ เปรียบเสมือนช้างที่ถูกล่ามโซ่ และ (2) ผู้บริหารซึ่งเปรียบเป็นความอู้ง้าง มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างบ่อย ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการศึกษาไปได้เท่าที่ควร รวมทั้งนวัตกรรม การศึกษาแบบเดิมไม่ช่วยในการแก้ปัญหา และจะขับเคลื่อนเส้นทางการพัฒนานวัตกรรมอย่างไรให้ องค์กรหลักในกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 องค์กรทำงานอย่างสอดคล้องประสานกัน

2. แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาระบบการศึกษาไทย คือ วิถีใหม่ในพื้นที่นวัตกรรม ทางการศึกษา “สร้างวัฒนธรรมการทำงานใหม่เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาตามความต้องการของพื้นที่” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางดังนี้

1) เพิ่มอิสระ ลดข้อจำกัด โดยการเพิ่มอิสระให้แก่โรงเรียนและพื้นที่ในด้านวิชาการ บริหารจัดการ บุคลากร และงบประมาณ มีพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม พ.ศ. 2562 รองรับและ ตัดสินใจในระดับพื้นที่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการขับเคลื่อน และคณะกรรมการนโยบาย เพื่อปลดล็อกและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) พัฒนาขีดความสามารถของโรงเรียนและบุคลากรในพื้นที่นวัตกรรม ด้วยการ (1) หารูปแบบนวัตกรรมการศึกษาที่พิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จ หรือตามความสนใจของ โรงเรียน (2) ขยายผลในโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครู (3) ประเมินผล ปรับปรุง และถอด บทเรียน และ (4) หาแนวทางการยกระดับโรงเรียน แนวทางการปรับระบบเพื่อขยายผล

3) สร้างแนวทางใหม่เพื่อไปสู่จุดหมาย ด้วยการพัฒนาหลักสูตรสร้างทักษะศตวรรษ ที่ 21 ตามบริบทของพื้นที่ อาทิ หลักสูตรที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น จัดหา สื่อการสอนที่มีคุณภาพสูง ใช้แนวทางการบริหารบุคลากรแบบใหม่ ใช้การสอบและประเมินผล เพื่อการพัฒนาและบริหารจัดการที่สอดคล้องกัน

4) ประสานการมีส่วนร่วม โดยมีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ นโยบายที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่ นวัตกรรมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และคณะกรรมการขับเคลื่อนที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นเลขานุการ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ได้แก่ ภาคสังคม ภาคเอกชน ภาคธุรกิจในพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด และผู้เชี่ยวชาญ ในด้านต่าง ๆ ตามที่จังหวัดเสนอ

3. ผลการขับเคลื่อนนวัตกรรม

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษานำร่องจำนวน 6 พื้นที่ใน 6 ภูมิภาค ได้แก่ สตูล ระยอง เชียงใหม่ กาญจนบุรี ศรีสะเกษ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) จากการขับเคลื่อนในพื้นที่นวัตกรรมเป็นเวลา 2 ปีในจังหวัดศรีสะเกษ สตูล และระยอง พบว่า จังหวัดศรีสะเกษมีโรงเรียนนำร่องในโครงการ 50 โรงเรียน 8 นวัตกรรม โดยผู้ว่าราชการจังหวัดให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เปลี่ยนศึกษานิเทศก์ให้เป็นโค้ช จังหวัดระยองมีโรงเรียนนำร่อง 25 โรงเรียนที่เปลี่ยนแบบ whole school สร้างหลักสูตร MARCO และสร้างยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด จังหวัดสตูลมีโรงเรียนนำร่อง 10 โรงเรียนใช้นวัตกรรม RBL การเรียนรู้ฐานโครงการ การเรียนรู้แบบ Open Approach ฯลฯ ซึ่งมีรูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งนวัตกรรมจัดการแบบใหม่ในโรงเรียน การเริ่มดำเนินการนำร่องในระยะแรก หน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความร่วมมือค่อนข้างน้อย แต่ในระยะเวลาค่อยมาเกิดการร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งระหว่างองค์กรเอกชน (NGO) ศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในการกำหนดทิศทางการศึกษา และจัดทำหลักสูตรในพื้นที่ โดยใช้พื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแนวทางการพัฒนา

4. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง คือ เด็กมีทักษะของศตวรรษที่ 21 (เด็กได้รับการเรียนรู้ที่มีความหมาย ตอบโจทย์ชีวิตในอนาคต) โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูง (น่านวัตกรรมการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มาใช้เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลและลดความเหลื่อมล้ำ) และมีแนวทางการปฏิรูปที่ได้ผล (ได้ข้อเสนอเพื่อปรับเปลี่ยนทั้งประเทศ อิงจากหลักฐานงานวิจัย)

5. กลไกการเปลี่ยนแปลงพื้นที่นวัตกรรม ประกอบด้วย (1) ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน (Learning Improvement) ในห้องเรียนและโรงเรียน ด้วยการใช้นวัตกรรมและพัฒนาบุคลากร (2) ปรับรูปแบบการทำงานใหม่ในระดับพื้นที่และประเทศ (New Governance) ด้วยการเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้พื้นที่ และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาคมในพื้นที่ (Increased Participation) ด้วยการรับฟังความเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการและชุมชน ร่วมออกแบบหลักสูตรของพื้นที่ และร่วมสร้างพื้นที่การเรียนรู้

6. บทเรียนที่ได้รับจากกรณีตัวอย่างพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

6.1 จังหวัดศรีสะเกษ มีเครือข่ายการเรียนรู้จังหวัดศรีสะเกษ เรียกว่า SLP ได้ตั้งคำถามว่า 1) คุณภาพของคนศรีสะเกษมีคุณลักษณะอย่างไร 2) ใครเป็นผู้กำหนดคุณภาพนั้น และ 3) ถ้าจะให้คนศรีสะเกษเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะต้องทำอย่างไร โดยเริ่มจาก

(1) สำรวจและจัดกลุ่มรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

(2) จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา

(111 โรงเรียน)

(3) จัดประชุมชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา (91 โรงเรียน)

(4) กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาศรีสะเกษโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ 7 รูปแบบ ได้แก่ (1) โรงเรียนเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยนวัตกรรมจิตตศึกษา PBL และ PLC (2) มอนเตสซอรี (Montessori) (3) โครงการ / โครงการงาน (Project Approach / Project-Based Learning: PBL) (4) การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) (5) เพาะพันธุ์ปัญญา หรือ โครงการฐานวิจัย (Research-Based Project) (6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) และ (7) การศึกษาแบบองค์รวม

6.2 ศรีสะเกษนำนวัตกรรมการเรียนรู้ 7 รูปแบบนี้มาใช้เนื่องจาก

- (1) ทุกรูปแบบเป็น Active Learning
- (2) ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นเจ้าของนวัตกรรมยินดีให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียน
- (3) มีโรงเรียนที่ดำเนินการแล้วประสบผลสำเร็จ
- (4) ศรีสะเกษเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ ควรมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้โรงเรียนได้เลือกการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง
- (5) เริ่มต้นจากโรงเรียนที่มีการดำเนินการอยู่เดิมจะพัฒนาได้ง่ายและประสบผลสำเร็จได้รวดเร็ว

6.3 การคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมพื้นที่นวัตกรรม โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่สมัครใจตามความเห็นของกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู และมีเงื่อนไขว่าผู้บริหารจะต้องไม่ขอย้ายภายใน 3 ปี และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นต้นแบบได้ภายใน 1 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2562) โดยมีโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 99 โรงเรียน

6.4 ผลการดำเนินงาน ศรีสะเกษมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในพื้นที่ จำนวน 8 รูปแบบ ได้แก่

- (1) โรงเรียนเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยนวัตกรรมจิตตศึกษา PBL และ PLC
- (2) มอนเตสซอรี (Montessori)
- (3) โครงการ / โครงการงาน (Project Approach / Project-Based Learning: PBL)
- (4) การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach)
- (5) เพาะพันธุ์ปัญญา หรือ โครงการฐานวิจัย (Research-Based Project)
- (6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL)
- (7) การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning: RBL)
- (8) สะเต็มศึกษา (STEM Education)

6.5 ปัจจัยความสำเร็จ (ในระยะเริ่มต้น) ประกอบด้วย ความต้องการพัฒนาของคนในพื้นที่ การสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายการมีส่วนร่วมในจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญ ด้านนวัตกรรม หน่วยงานทางการศึกษาด้านสังกัด และสถานศึกษา

เรื่องที่ 15

การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 09.00 – 10.30 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร

นายสัญญา เศรษฐพิทยากุล

อนุกรรมการสามัญ

ประจำสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ

กรุงเทพมหานคร

ผู้ดำเนินรายการ

นางสาวถวิล จันท์สว่าง

หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานและประกันคุณภาพ

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สรุปสาระสำคัญ

กรุงเทพมหานคร มีความพยายามในการผลักดันให้โรงเรียนในสังกัดทั้ง 437 แห่ง เป็น Smart School Education เพื่อจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับนักเรียน ซึ่งจัดอยู่ในยุคแอลฟา ให้รู้เท่าทันยุคดิจิทัลด้วย “การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)”

เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วย Digital Transformation

Digital Transformation หมายถึง การเปลี่ยนแปลงองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้เกิดคลังข้อมูลและข่าวสารมากมาย สิ่งที่สำคัญจึงไม่ใช่การสะสม หรือมีข้อมูลที่มาก แต่เป็นการสืบค้นและใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถรับมือกับ Key Challenges หรือประเด็นความท้าทายของประเทศไทย เช่น Digital Disruption การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 และการผ่านพ้นกับดักรายได้ปานกลางเพื่อก้าวสู่ Thailand 4.0 (นวัตกรรม และการสร้างมูลค่าเพิ่ม) นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และการคอร์รัปชัน ทำให้คนต้องทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะเรื่อง Aging Society ทำให้เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาน้อยลง บัดนี้ โรงเรียนจึงต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มคุณค่าด้วยการเข้าร่วมแก้ปัญหาของชุมชนให้ได้ แล้วโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากร งบประมาณ และความร่วมมือ ในกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีส่วนสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญในลำดับแรก คือ Digital Disruption และ Value Creation & Innovation

การปรับตัวของการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

การสร้างเยาวชนให้รู้เท่าทันยุคดิจิทัล จำเป็นต้องรู้ข้อมูลด้านทักษะของผู้เรียน เช่น เด็ก กทม. มีทักษะใดบ้าง ระดับใด อย่างไร ซึ่งการสะสมข้อมูลไม่ใช่แค่การเก็บทักษะเด็กเป็นผลงานของครู แต่ต้องให้เด็กเป็นเจ้าของทักษะอย่างแท้จริง และมีระบบการจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะให้เติบโตได้ รูปแบบการศึกษาได้ถูกจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

Education 1.0 คือ ครูผู้สอนให้สื่อสารทางเดียว

Education 2.0 คือ ผู้เรียนสามารถเข้าสู่ความรู้ในโลกกว้าง

Education 3.0 คือ การนำความรู้ที่ได้ค้นคว้า รับรู้สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ และ

Education 4.0 คือ การต่อยอดจากความรู้ เป็นนวัตกรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจ และแก้ปัญหาสังคมได้

ประเทศไทยจะเป็น Thailand 4.0 ไม่ได้ถ้าการศึกษาไทย ซึ่งเป็นองคาพยพใหญ่ที่จะขับเคลื่อนและผลักดันให้คนทั้งประเทศยังคงอยู่ในระดับ 1.0 และ 2.0 แม้ที่ผ่านมาเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่การจัดการศึกษายังเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม เพียงแต่ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอน ดังนั้น การจะพัฒนาการศึกษาไทยให้เป็น Education 4.0 ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยน (ยกเครื่อง) ทั้งระบบ ดังนั้น Smart Classroom ไม่ใช่การใช้ Smart board แต่ต้องเป็น Smart teaching จำเป็นเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน

ได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ เช่น การสร้างโจทย์ปลายเปิดให้นักเรียนได้สร้างสรรค์คำตอบและแนวทางการหาคำตอบ เพื่อสร้างเยาวชนไทยให้มีความสามารถด้วยการให้ความสำคัญกับ

- (1) Digital Disruption
- (2) Value Creation & Innovation

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการตื่นตัวและพัฒนาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี แต่เป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน ซึ่งการจะสร้างคุณค่าและนวัตกรรมให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องทำงานข้ามกระทรวง องค์กร เช่น กรณีบิงซูของเกาหลีใต้ (ที่เป็นการทำงานร่วมระหว่างกระทรวงพาณิชย์ และวัฒนธรรม) ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องบูรณาการการเรียนการสอน การใช้ Problem - based Learning (PBL) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน เช่น ปัญหาชุมชน น้ำท่วม ไข้เลือดออก บางฤดูกาล การสร้างคุณค่าใหม่หรือนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้ สิ่งสำคัญ คือ การสร้างข้อมูลทักษะเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย และกระบวนการพัฒนาไม่ใช่การท่อง 3R 8C ของครู แต่ต้องสร้างให้เด็ก มีทักษะ 4 ประการ และเป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน คือ **ความคิดสร้างสรรค์ (creative)** เช่น น้ำแข็งไสเป็นบิงซู หรือกล้วยกวนแทนช็อคโกแลต สิ่งเหล่านี้เกิดจากการทำงานข้ามศาสตร์ต้องมีการทำงานร่วมกัน (**collaboration**) ซึ่งจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ หากขาดการสื่อสารที่ดี (**communication**) และจำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิพากษ์ (**critical thinking**) เพื่อให้เกิดการวิพากษ์หรือแสดงความคิดเห็นที่อยู่บนหลักการ ภายใต้ challenge ข้างต้น เราต้องการคนที่มีทักษะ 4 อย่างนี้ หน่วยงานส่วนกลางจำเป็นต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเรากำลังสร้างเด็กที่รู้เท่าทันดิจิทัล ทักษะหลายอย่างที่ต้องสร้างไม่สามารถเกิดจากการเรียนการสอนแบบเดิม เราอยากเห็นเด็ก ๆ มีความเป็น creativity ขณะเดียวกันเพื่อที่ผู้เรียนจะบรรลุผลดังกล่าว **ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้** ซึ่ง 8 คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปรับกระบวนการเรียนรู้ คือ

- (1) active ตัวตนของแต่ละบุคคลเป็นปัจจัย
- (2) กำหนดทิศทางการเรียนรู้ในตนเอง (self – directed)
- (3) จัดแต่งให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (Personalize)
- (4) ต้องสามารถวัดผลได้ (Outcome – based)
- (5) เน้นการใส่ประสบการณ์แก่ผู้เรียน ไม่ใช่เน้นตำรา (Experiential)
- (6) กระตุ้นผู้เรียนให้แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสมาชิกในเครือข่าย (Connectivism)
- (7) ผสมผสานการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน (Blended)
- (8) ต้องติดตามผู้เรียนตลอดชีวิต (Lifelong)

เรื่องสำคัญที่ต้องสร้างขึ้น ณ ขณะนี้คือความรักในการเรียนและวิธีการเรียน (Learn how to learn, Learn how to think, Love to learn) ครูต้องสังเกตความแตกต่างการเรียนรู้ของเด็ก ถ้าเด็กคนนั้นนำด้วยความคิดไม่ได้ ต้องใส่ Feelings ขณะที่บางคนต้องนำด้วยการปฏิบัติ จับมือเขา

ให้ลองทำ จากนั้นเขาจะรู้สึกและคิดได้ตามลำดับ จึงต้องปรับแต่งให้เหมาะสมกับชั้นเรียน นี่คือหัวใจหลักในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกคน

การยกเครื่องการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

“การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)” มี 6 ประเด็น ในที่นี้ขอยก 5 ประเด็น ดังนี้

1. การกำหนดและสะท้อนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (learning Outcome)
โดยการพิจารณาว่าสถานศึกษากำลังผลิตผู้เรียนที่มีทักษะพร้อมสำหรับอนาคตหรือไม่ และต้องกำหนดกรอบการสร้างผู้เรียนตามคุณลักษณะใด

2. การปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแบบ Active Learning เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง ซึ่ง active learning ไม่ใช่ action learning แต่ active learning เกิดขึ้นได้แม้ท่านไม่ได้จัดกิจกรรม เพราะการคิดไม่ใช่การจำและเข้าใจ แต่เราต้องการการประยุกต์เปรียบเทียบ สร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. การบูรณาการปัญหาหรือประเด็นท้าทายของชุมชนเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้
เพื่อนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับผู้เรียน จากการจัดการปัญหาหรือประเด็นท้าทายของชุมชน ซึ่งเด็ก ๆ หลายคนอาจต้องการเข้าสู่การหารายได้หลังเลิกเรียนมากกว่าการมุ่งสู่การเรียนในระดับอุดมศึกษาอย่างเดียว ฉะนั้นการแก้ปัญหาดังนี้ช่วยสร้างรายได้ ถ้าโรงเรียนออกสู่ชุมชน จะมีผู้ประกอบการหลายแห่งให้การสนับสนุน งบประมาณของโรงเรียนจะไม่ถูกจำกัดเพียงงบจากส่วนกลาง

4. การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา พร้อมสร้างและใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด เช่น ข้อมูลของผู้เรียน นักเรียนมีทักษะใด กรอบแนวคิดใด เพื่อพิจารณาความเหมาะสมต่อการเรียนในอนาคตหรือการเฝ้าระวังอันตรายหรือสภาวะต่าง ๆ ของนักเรียนรายบุคคล

5. การพัฒนาสมรรถนะ กรอบคิด และการสร้าง PLC สำหรับผู้สอนและผู้บริหาร

นอกจากนี้ คุณสมบัตินักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 C คือ

- Critical Thinking
- Computational thinking
- Communication
- Collaboration
- Creativity & innovative thinking
- Compassionate & Concerned Citizen

ซึ่งข้อ 6 เพิ่มขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ กล่าวคือผู้เรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปรารถนาสนใจต่อเมือง ชุมชน เช่น เมื่อเห็นขยะบนพื้น เด็กของ กทม.ต้องรู้จักเก็บขึ้นมา ทั้งนี้ การขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมทักษะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในเด็กสามารถทำได้ทั้งในและนอกภาคการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นค่าย กิจกรรมต่าง ๆ หรือการจัดหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียน จัดทำในรูปของ STREAM,

Entrepreneurial Learning, Investment, personal finance, mobile app, IOT coding เป็นต้น โดยเน้นประเด็นที่ว่า สิ่งที่ทำขึ้นต้องช่วยแก้ไขปัญหาชุมชนและสังคม

“การยกเครื่องสถานศึกษาของกทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)” ไม่สามารถพัฒนาได้ทั้งหมดในคราวเดียวกัน จึงเริ่มจากโรงเรียนบางแห่งด้วยการนำร่องกับโรงเรียนที่มีความต้องการในการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารสามารถเขียน statement of purpose หรือการเขียนเจตจำนงค์เข้าร่วมโครงการการพัฒนาสถานศึกษา ผ่านกิจกรรมการพัฒนาผู้สอนและผู้บริหารผ่านการสะท้อนบทเรียน และ PLC การพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะดำเนินการควบคู่กับการส่งเสริมการใช้ Smart School Platform การจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอนวัตกรรม ผลงาน และทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเข้าสู่การทำงานอีกด้วย

เรื่องที่ 16

ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 09.00 – 10.30 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom A

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	ดร.นุชากร มาศฉมาดล	รองนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด
	นายสมศักดิ์ กิตติธรรกุล	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่
ผู้ดำเนินรายการ	นายกวิน เสือสกุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนา เรื่อง ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย โดย นายสมศักดิ์ กิตติธรรกุล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ และ ดร.นุชากร มาศฉมาดล รองนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด โดยมี นายกวิน เสือสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้ดำเนินรายการ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

นายสมศักดิ์ กิตติ-charul

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ (อบจ.กระบี่) ถือเป็นต้นแบบที่ดีของการทำงานของท้องถิ่นในด้านการศึกษา ซึ่งมีความทุ่มเทและความตั้งใจในการทำงานด้านการศึกษาเป็นอย่างดี ในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในจังหวัดกระบี่ให้ได้รับการศึกษาที่ดี

ได้ศึกษาอยู่ในพื้นที่ของตนเองไม่ต้องห่างจากครอบครัวเพื่อไปศึกษาในที่ไกล ๆ และนำความรู้ความสามารถที่ได้รับกลับมาพัฒนาบ้านเกิด

โดยมีจุดเริ่มต้นของการทำงาน จากแนวทางการถ่ายทอดภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งในขณะนั้น อบจ. กระบี่ ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษา แต่เนื่องจากผู้บริหาร อบจ.กระบี่ ให้ความสำคัญกับการทำงานด้านการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงเร่งสร้างความเข้าใจ ทำข้อตกลง ร่วมหารือกับทีมงาน และร่วมกันแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษา โดยศึกษาดูงานจาก อบจ. ที่เป็นต้นแบบที่ดี เช่น เชียงราย เชียงใหม่ น่าน และแพร่ เป็นต้น จนได้ข้อสรุปและแนวทางการดำเนินงาน โดยจัดสรรเงินงบประมาณจำนวน 70 ล้านบาท (จากงบประมาณทั้งหมด 300 ล้านบาท ของ อบจ.กระบี่ ในขณะนั้น) และใช้อาคารสำนักงานของ อบจ.กระบี่ ก่อตั้ง “โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่” เมื่อปี พ.ศ. 2554 และในปีการศึกษา 2555 เป็นปีแรกที่เปิดรับนักเรียนเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 1 จำนวน 140 คน (ห้องละ 35 คน จำนวน 4 ห้อง) โดยใช้ระบบการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อ ร้อยละ 100 รับเฉพาะเด็กที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกระบี่ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษาของจังหวัดกระบี่ แต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายรับนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้นจากทั่วประเทศ ซึ่งในแต่ละปีมีนักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณ 700 - 800 คน

ทั้งนี้ ความสำเร็จของงานเกิดจากผู้นำที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และการได้รับความร่วมมือที่ดีจากเครือข่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง หน่วยงานด้านการศึกษาทั้งส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่ มีการระดมทรัพยากรจากภายนอกมาพัฒนาการศึกษา เช่น การตั้งมูลนิธิเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียน มีการพัฒนาอาคารเรียน สระว่ายน้ำ โรงยิม อาคารศูนย์พัฒนาห้องสมุด การทำ MOU กับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น การส่งนักเรียนไปเข้าค่ายที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ และมหาวิทยาลัยนันทยาง โดยผู้ปกครองไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่าย รวมทั้งความร่วมมือในการพัฒนาภาษาจีนกับสถาบันการศึกษาจากประเทศจีน

ดร.นุชากร มาศฉมาดล

รองนายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด

การจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มุ่งเน้นในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษา ซึ่งดำเนินงานตามหน้าที่ที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเทศบาลให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษา และการพัฒนาคน และมีแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาของโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน และมุ่งยกระดับการจัดการศึกษาของเทศบาลให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เทศบาลให้ความสำคัญกับการให้เด็กสามารถค้นหาตนเองให้เจอ จึงส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในหลากหลาย

ด้าน ทั้งในด้านวิชาการ ดนตรี กีฬา และอาชีพ เป็นต้น โดยจัดให้มีโรงเรียนเฉพาะทาง ได้แก่ โรงเรียนกีฬา ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และโรงเรียนเด็กพิเศษเรียนร่วมเด็กพิการ เด็กออทิสติกส์ ซึ่งทางเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเด็กพิการและเด็กออทิสติกส์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กกลุ่มนี้ได้สามารถมีวิชาความรู้ในการหาเลี้ยงชีพและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงกับบุคคลปกติ โดยไม่เป็นภาระและปัญหาแก่สังคม สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา มีการทำ MOU กับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศกับ 6 มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษา เช่น โครงการความร่วมมือในการพัฒนาภาษาจีนกับสถาบันขงจื้อจากประเทศจีน ซึ่งดำเนินการมาแล้วกว่า 5 ปี และโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับโรงเรียนในจังหวัดซิมานะ ประเทศญี่ปุ่น

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด คือ ต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยจัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจและแนวคิดที่ตรงกัน คือ การพัฒนาโรงเรียนตามแนวทาง SBMLD (School-Based Management and Local Development) เช่น โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนอาชีพให้กับเด็ก เช่น การทำขนม และการปรับปรุงทัศนในโรงเรียน เป็นต้น อีกทั้งยังมีคณะกรรมการเครือข่ายในโรงเรียนเพื่อสะท้อนคุณภาพการเรียนการสอน บุคลากร การบริหารจัดการในโรงเรียน และมีรายงานผลการเรียนของเด็กให้กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

การจัดการศึกษาท้องถิ่น ควรมีความยืดหยุ่น จึงไม่เพียงแต่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเท่านั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษานอกระบบด้วย เช่น ปัจจุบันเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีการจัดการศึกษาให้กับเด็กนอกระบบ กลุ่มอายุ 15 - 25 ปี โดยผู้ปกครองกับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อคืนเด็กกลุ่มนี้กลับสู่สังคม โดยท้องถิ่นจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำได้ดีที่สุดองค์กรหนึ่ง

เรื่องที่ 17

ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 09.00 – 10.30 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom B

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร ผศ.ดร.อรรถพล อนันตวรสุกุล

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธน วงษ์จินดา

ผู้ช่วยเลขาธิการ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปสาระสำคัญ

การเสวนาทางวิชาการ เรื่อง ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาในมิติทางสังคม เศรษฐศาสตร์ และนโยบายรัฐ มีผู้ร่วมเสวนา 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร.อรรถพล อนันตวรสุกุล จาก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และว่าที่ร้อยตรี ดร.ธน วงษ์จินดา ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสาระสำคัญการเสวนาสรุปรได้ ดังนี้

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: สัญญาณเตือนภัยจากประชาคมโลกและเสียงสะท้อนจากโรงเรียนไทย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล อนันตวรสกุล

เด็กทุกคนสามารถได้รับการพัฒนาเต็มขีดความสามารถได้ หากได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ประเด็นคำถามพื้นฐานสำคัญ 4 ข้อ ที่จำเป็นต้องตอบอย่างชัดเจน ได้แก่ 1) การศึกษาคืออะไรและเป็นของใคร

2) การศึกษาควรเป็นไปเพื่อเป้าหมายใด 3) การศึกษามีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร และ 4) การศึกษาที่ดีมีลักษณะอย่างไรและต้องจัดอย่างไร

ปัจจุบันความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยเกิดขึ้นทั้งในระดับพื้นที่และสังกัด ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากการจัดสรรงบประมาณในอัตราเดียวกันและการวัดผลโดยใช้มาตรฐานเดียวกันกับผู้เรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนที่มีความพร้อมต่างกัน การแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจำเป็นต้องทบทวนเป้าหมายของการศึกษา หลักการแนวคิด และกลไกในการแก้ไขปัญหา

การศึกษาของไทยมีเป้าหมายหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) เพื่อสร้างแรงงานและผู้บริโภค 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้คน 3) เพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย และ 4) เพื่อสร้างสังคมที่ดีกว่าและไม่ทอดทิ้งกัน ซึ่งจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับเป้าหมาย ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ จำแนกออกเป็น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) กลไกขับเคลื่อนเชิงนโยบาย 2) เหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ และ 3) กลไกทางการศึกษา ซึ่งนโยบายการศึกษาในแต่ละประเด็นมีการพิจารณาและกำหนดแนวทางแตกต่างกันตามมุมมองแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo - Liberalism) และมุมมองแบบการลงทุนสาธารณะ (Public Investment)

การกำหนดนโยบายในมุมมองแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo - Liberalism) มุ่งลดทอนยกเลิกกฎระเบียบ เพิ่มการกระจายอำนาจและอิสระในการบริหารจัดการ ส่งเสริมการแข่งขันเชิงการตลาดระหว่างโรงเรียน และการสร้างความรับผิดชอบบนฐานการใช้ผลการสอบ เป็นต้น ตัวอย่างนโยบายการศึกษาภายใต้มุมมองแบบเสรีนิยมใหม่ ได้แก่ คุปองการศึกษาและโรงเรียนกึ่งรัฐ (Charter School) ในขณะที่มุมมองแบบการลงทุนสาธารณะ (Public Investment) ถือว่าการจัดการศึกษาเป็นความรับผิดชอบหลักของรัฐ โดยรัฐจัดสรรครูที่มีความพร้อม โครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพสูง พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบองค์รวม ซึ่งโจทย์สำคัญในมุมมองนี้คือ การสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

การลดความเหลื่อมล้ำต้องคำนึงถึง “คุณภาพการศึกษาที่ดี” สำหรับผู้เรียนทุกคน ซึ่งผลจากการสอบ เพียงอย่างเดียวไม่สามารถวัดและเปรียบเทียบคุณภาพได้ เนื่องจากวัดเฉพาะความรู้ การศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และสมรรถนะ (การอ่าน การคิดเป็นเหตุเป็นผล

การแก้ปัญหา) โดยรัฐควรกำหนดนโยบายการศึกษาที่เน้นการเข้าถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพใกล้บ้าน การตอบสนองความแตกต่างที่หลากหลายของเด็ก ความปลอดภัยภายในโรงเรียน การสร้าง การมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของ การคิดเชิงระบบและทั้งระบบ บนหลักการพื้นฐานว่า ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ความเหลื่อมล้ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่างนักเรียนในเมืองและชนบท

โดย ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

เมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ในปี ค.ศ. 2009 และ 2015 พบว่า คะแนน PISA ของนักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครสูงกว่า นักเรียนที่อยู่ในภาคอื่นของประเทศทั้ง 2 ครั้ง และผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนที่อยู่ในภาคอื่นของประเทศมีแนวโน้มการลดลง มากกว่านักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาเรื่องความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในเมืองและชนบทของประเทศไทย โดยใช้คะแนน PISA 2009 ซึ่งเป็นปีที่มีข้อมูลค่อนข้างสมบูรณ์ อาทิ ข้อมูลนักเรียน ความสุขในการเรียนรู้ อาชีพและรายได้ผู้ปกครอง จำนวนอุปกรณ์การเรียนในครอบครัวและโรงเรียน งบประมาณของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น และควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ที่ต่างกันของนักเรียนในเมืองและในชนบท พบว่า ผู้เรียน ครอบครัว และโรงเรียน มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เด็กที่มีลักษณะเดียวกันที่เรียนในเมืองจะมีผลคะแนน PISA สูงกว่า ในชนบท (โดยเฉลี่ย เด็กผู้ชายเมื่อย้ายเข้าเรียนในเมืองจะมีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.4 ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.3) นอกจากนี้ พบว่า นักเรียนแต่ละคนได้รับประโยชน์ ไม่เท่ากันจากทรัพยากรการศึกษาที่จัดสรรให้เท่ากัน การเพิ่มทรัพยากร อาทิ แรงจูงใจครู เงินอุดหนุน อาหาร อุปกรณ์ เป็นต้น ส่งผลให้เด็กที่เรียนไม่เก่งมีคะแนนสูงขึ้นเพียงร้อยละ 17 และร้อยละ 12.8 สำหรับเด็กชายและเด็กหญิง ตามลำดับ แต่สำหรับเด็กที่เรียนเก่งที่สุด จะมีคะแนนเพิ่มขึ้นสูงถึง ร้อยละ 69.1 สำหรับเด็กชาย และร้อยละ 61.1 สำหรับเด็กหญิง

ข้อสรุปจากการศึกษาพบว่า

- ทรัพยากร ครอบครัว และวิธีการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในเมืองและชนบท มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แต่โดยรวมแล้วสิ่งเหล่านี้มีผลเพียงประมาณครึ่งหนึ่ง อิทธิพลอีกครึ่งหนึ่งมาจากปัจจัยที่มองไม่เห็น (คุณภาพ)

- เด็กในห้องเดียวกัน แต่มี “ทุนเดิมในการเรียนรู้” ที่ไม่เท่ากัน จะได้ประโยชน์จากการเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาไม่เท่ากัน การเพิ่มทรัพยากรจะช่วยเด็กที่ไม่เก่งให้มีคะแนนดีขึ้นได้ แต่สำหรับเด็กที่มีผลการเรียนปานกลางถึงสูง การเพิ่มทรัพยากรจะไม่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กในเมืองและในชนบทได้มากนัก

ดังนั้น การเพิ่มทรัพยากรทางการศึกษาไม่ใช่คำตอบสำหรับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเสมอไป ปัญหาอาจเกิดจากสาเหตุบางอย่างที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการเพิ่มทรัพยากรทางการศึกษาโดยตรง เช่น วิธีการบริหารจัดการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน การให้อิสระครูในการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน ผู้บริหาร ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จจำเป็นต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงการศึกษาที่ต้องนำหน้าการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: นโยบายรัฐ

โดย ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนุ วงษ์จินดา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในยุทธศาสตร์

ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ต้องการให้ทุกคนได้มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจน

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่และรับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำเนินการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำมาตลอด อาทิ

1. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. 3) หรือเทียบเท่า ซึ่งทุกโรงเรียนทุกสังกัดได้รับการสนับสนุนในอัตราเดียวกัน

2. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเพิ่มเติม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เช่น โรงเรียนในพื้นที่สูง ชายขอบ หรือในพื้นที่เกาะ

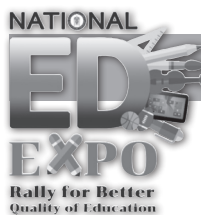
3. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนยากจนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ปัจจุบัน สพฐ. รับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศ (นักเรียน 6.7 ล้านคน โรงเรียนสามหมื่นโรง โดยประมาณ) การที่นักเรียนและโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน จึงมีความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจาก

การเหลื่อมล้ำด้านความเป็นอยู่ในพื้นที่ที่สภาพภูมิศาสตร์แตกต่างกัน การแก้ปัญหาจำเป็นต้องพิจารณาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก ซึ่ง สพฐ. ได้มีนโยบายต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างความเท่าเทียมครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ อาทิ โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งเป็นการพัฒนาโรงเรียนท้องถิ่นในระดับตำบลให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามบริบทพื้นที่ สร้างโอกาสให้นักเรียนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน บ้าน วัด รัฐ และโรงเรียน

แม้รัฐจะมีมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่ปัจจุบันความเหลื่อมล้ำยังคงมีอยู่ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดแคลนและการย้ายออกของครู ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งส่วนใหญ่เลือกบรรจุรับราชการอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง หรือในโรงเรียนขนาดใหญ่ การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาต้องเอื้อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามบริบทพื้นที่ พร้อมทั้งปรับระบบการสร้างแรงจูงใจของครู ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กหรือพื้นที่ทุรกันดาร ให้มีเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพ เพื่อดึงดูดให้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่และทุ่มเท ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ รวมทั้งภาคส่วนต่าง ๆ ต้องร่วมกันกำหนดนโยบายที่บูรณาการเชื่อมโยงกันและสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันได้ ไม่ใช่การใช้นโยบายที่เหมือนกันในทุกพื้นที่

เรื่องที่ 18

10 สมรรถนะหลักของเด็กไทยที่ครูควรรู้

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 10.45 – 12.15 น.

ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom A

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	รศ.ดร.ทิตนา แชมมณี	ราชบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
		และประธานคณะกรรมการดำเนินงานวางแผนจัดทำ
		กรอบสมรรถนะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
		ในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
	รศ.ดร.บงกช เสรีรัตน์	คณะครุศาสตร์
		มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	ผศ.ดร.ดนุชา ปนคำ	ประธานงานวิชาการ ระดับประถมศึกษา
		โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
		ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

สรุปสาระสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยความร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – ป.3) เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ในระดับประถมศึกษาตอนต้น

ปัจจุบัน การศึกษาไทยประสบปัญหาในหลาย ๆ มิติ ซึ่งสะท้อนได้อย่างชัดเจนจากคุณภาพของผู้เรียน ผู้เรียนขาดสมรรถนะในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ เช่น ขาดกระบวนการคิด การสร้างความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน ให้มีความหมายต่อตน ขาดการคิดวิเคราะห์เจาะลึกในเรื่องที่เรียนรู้ ขาดการปฏิบัติ การฝึกฝน การลงมือทำด้วยตนเอง ขาดการฝึกทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีสมรรถนะสูงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี ประสบผลสำเร็จ และอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

ทั้งนี้ ได้มีการนิยาม “สมรรถนะ” ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะ แสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยกรอบสมรรถนะหลักที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 10 สมรรถนะ ได้แก่

คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais)

1. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)
2. คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life)

3. การสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind)
4. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication)

คนไทยอยู่ดีมีสุข (Happy Thais)

5. ทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth)
6. ทักษะอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship)

คนไทยสามารถสูง (Smart Thais)

7. ทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม (Higher-Order Thinking Skills and Innovation)
8. การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy: MIDL)

พลเมืองไทยใส่ใจสังคม (Active Thai Citizen)

9. การทำงานแบบรวมพลัง เป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership)
10. การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizen with Global Mindedness)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 6 แนวทาง มีดังนี้

แนวทางที่ 1 ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกสมรรถนะ ซึ่งครูเห็นว่าสอดคล้องกับบทเรียนนั้นเข้าไป และคิดกิจกรรมเสริม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้น เป็นการช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เข้มข้น มีความหมาย และเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

แนวทางที่ 2 ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ การพัฒนาการสอนเดิมของครูผ่านการสอนโดยเน้นสมรรถนะให้มากขึ้น โดยการขยายต่อยอดงานเดิม เพิ่มสถานการณ์และประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติให้มากขึ้น

แนวทางที่ 3 ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการสอนตามปกติที่มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เดิมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ เป็นการสอนที่มีกระบวนการตามรูปแบบที่ครูคิดสรรว่าสามารถพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดหมายของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน และขั้นตอนการสอนของรูปแบบกับสมรรถนะที่มุ่งพัฒนา พิจารณาว่าสามารถปรับหรือเพิ่มขึ้นตอนย่อย เพื่อเพิ่มหรือเน้นทักษะสำคัญ ๆ ของสมรรถนะได้อย่างเหมาะสม

แนวทางที่ 4 สมรรถนะเป็นฐานผสานตัวชีวิต เป็นการสอนโดยนำสมรรถนะและตัวชีวิตที่สอดคล้องกันมาออกแบบการสอนร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระและทักษะตามที่ตัวชีวิตกำหนดไปพร้อมกับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อชีวิต เหมาะสำหรับครูที่ได้ทดลองนำสมรรถนะเข้ามาบูรณาการในการเรียนการสอนปกติของตนตามแนวทางที่ 1 และ 2 มาระยะหนึ่งจนมีความมั่นใจมากขึ้น และพร้อมที่จะก้าวออกจากการสอนแบบเดิม ๆ ไปสู่การสอนที่เน้นสมรรถนะอย่างเต็มตัว หรือครูที่เห็นประโยชน์ของสมรรถนะและต้องการจะออกแบบแผนการสอนของตนโดยให้สมรรถนะเป็นตัวนำแต่ขณะเดียวกันก็ครอบคลุมตัวชีวิตของหลักสูตรอย่างครบถ้วน

แนวทางที่ 5 บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ

- เป็นการสอนโดยนำสมรรถนะหลักทั้ง 10 ด้านเป็นตัวตั้งและวิเคราะห์ตัวชีวิตที่เกี่ยวข้องแล้วออกแบบการสอนที่มีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

- การบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่นำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต สังคม และโลก เช่น สถานการณ์ ประเด็นสำคัญในสังคม ปรากฏการณ์ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียนมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และเจตคติในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน โดยผู้เรียน

สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ในชีวิต สร้างประสบการณ์ ความรู้และความสามารถ เพื่อให้เกิดสรณะหลักทั้งสิบด้านและนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองไทยผู้ใส่ใจสังคม การสอนแบบบูรณาการจึงเป็นแนวทางการสอน ที่สอดคล้องกับปรัชญา การสอนแบบสมรรถนะเป็นฐานมากที่สุด

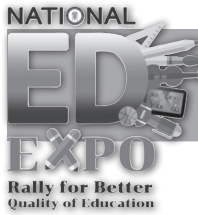
แนวทางที่ 6 สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน

เป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างสอดคล้อง สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของ นักเรียน สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มักเกิดในโรงเรียน นับเป็นการฝึกหรือพัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ ได้อย่างซ้ำ ๆ อีกทั้งเป็นไปตามธรรมชาติปกติของชีวิตนักเรียนที่จะมีความยืดหยุ่น และท้าทาย ที่จะเผชิญสถานการณ์ตามธรรมชาติของชีวิต และเมื่อฝึกพัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้เรียนจะค่อย ๆ มีสมรรถนะนั้น ๆ อย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตจริง

ทั้งนี้ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้นำกรอบสมรรถนะทั้ง 10 สมรรถนะ ไปเป็นแนวทาง ในการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยมีแนวคิดหลัก ในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้ 1) ความต้องการจำเป็นของ นักเรียน โรงเรียน สังคมไทย และสังคมโลก 2) 10 สมรรถนะ หลักที่ครูควรรู้ 3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 13 ประการ ของโรงเรียน

สำหรับการจัดการเรียนรู้ จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ กลุ่มสมรรถนะ เพื่อชีวิต กลุ่มสุนทรีย์และทักษะกลไก โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการ จำเป็นของนักเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็น สมรรถนะ ซึ่งการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนการสอนในแนวทางดังกล่าว ได้รับผลตอบรับที่ดีทั้งจากผู้ปกครองและนักเรียน

เรื่องที่ 19

นวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรู้: ความเสมอภาคที่เป็นจริง

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 10.45 – 12.15 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom B
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	รศ.ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ	อดีตรองประธานกรรมการอิสระ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา ศูนย์ศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษ “คุณพุ่ม” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ดร.ปาริชาติ ปรียาโชติ	ผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนปรียาโชติ
	นางสุลิกานู ธิแจ้ง	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดช่างเคี่ยน จ.เชียงใหม่

สรุปสาระสำคัญ

คำจำกัดความของการศึกษาเรียนรู้รวม

รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ ได้สรุปความหมายของการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมไว้ คือ **การจัดการเรียนรู้รวม (Inclusive Education)** เป็นการศึกษาที่คำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน สร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้ความแตกต่าง และการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคน เป็นการจัดการศึกษาที่สร้างความเสมอภาค

ได้อย่างแท้จริง อันจะประกอบด้วยโอกาส คุณภาพ ยืดหยุ่นหลากหลาย และอยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการจัดการศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนทั้งผู้เรียนพิการ ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และผู้เรียนทั่วไปได้รับการเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียนปกติ ภายใต้การจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งต้องอาศัยนวัตกรรมการจัดการศึกษาเข้ามาร่วมด้วย

กรณีตัวอย่างความสำเร็จของนวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรวม

กรณีสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทั้งในสังกัด สพฐ. และ สังกัด สข. ทั้งสองแห่งมีปัจจัยความสำเร็จและแนวทางการบริหารจัดการที่เหมือนกัน คือ วิสัยทัศน์ ความมุ่งมั่น และการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ใช้หลักการบริหารจัดการเรียนรวมด้วยโครงสร้าง SEAT (SEAT MODEL) ประกอบด้วย S = Student การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับนักเรียนด้วยการเตรียมความพร้อม และการมีปฏิสัมพันธ์กันในโรงเรียน E: Environment การจัดสภาพแวดล้อมและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน A: Activities การจัดการหลักสูตรและแผนการจัดการศึกษา (IEP, IIP) และ T: Tools คือการจัดสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิเศษด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งหวังให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และอยู่อย่างมีความสุข

โรงเรียนวัดช้างเคียน จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเข้มแข็งในการดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมของต้นสังกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศระบบโปรแกรม SET การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้บริการทางการศึกษาพิเศษ และศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Students support Service: sss) โดยมีหลักการบริหารการจัดการเรียนรวมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น

ได้แก่ การบริหารแบบ SILA Model พัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีจิตเมตตา โอบอ้อมอารี การจัดการเรียนการสอนใช้กลยุทธ์ 5อ 1ข 2ท คือ 5อ หมายถึง โอกาส อบอุ่น อดทน อภัย อ่อนโยน 1ข หมายถึง ครูต้องมีความเข้าใจทุก ๆ เรื่อง 2ท หมายถึง ทำด้วยใจ ทำอย่างต่อเนื่อง ใช้กระบวนการจัดการเรียนรวมโดยใช้ความบกพร่องของเด็กเป็นตัวตั้ง บุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นตัวหาร นวัตกรรมเป็นตัวดำเนินการ ผู้เชี่ยวชาญคือครูเป็นตัวช่วย เสริมสรพด้วยการส่งต่อ ที่สำคัญโรงเรียนมีครูสุลลิกัญญ์ ธิแจ้ เป็นครูผู้ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้า มหาจักรี และเป็นกำลังสำคัญของโรงเรียนที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก โดยมีอุดมคติในการทำงานคือ “การทำงานด้วยใจ ใส่จิตวิญญาณของความเป็นครู สู่เพื่อคนพิการ” จัดการเรียนการสอนภายใต้ความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น โดยมองเด็กทุกคนเป็นลูกของตนเอง ครูทุกคน

มีความเข้มแข็ง รวมถึงสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคนในชุมชนเป็นอย่างดี

โรงเรียนปรียาโชติ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนบริหารโดย ดร.ปาริชาติ ปรียาโชติ เป็นโรงเรียนเอกชนที่มีความโดดเด่นในเรื่องการบริหารจัดการ การนำนวัตกรรมมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการในหลากหลายรูปแบบผ่านการจัดกิจกรรม ได้แก่ การสอนตามแนวคิด (High Scope) เป็นการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือผ่านมุมเล่นด้วยสื่อและกิจกรรม ตามวงจรของการวางแผน การปฏิบัติ

และการทบทวน (Plan - do - review) การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เป็นแนวการใช้ภาษาแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาการคิดและปฏิสัมพันธ์ของเด็กและผู้ใหญ่ผ่านกิจกรรม “การพานิทานกลับบ้าน” การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Instruction) และการสอนแบบสตอรีไลน์ (Storyline) การใช้เรื่องราวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนปรียาโชติยังมีความโดดเด่นในด้านการจัดเรียนการสอนเพื่ออาชีพ คือ การดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ หรือ “ปันสุขฟาร์ม” เพาะรักกับคนพิเศษ โดยได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายภาคเอกชน King Power และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ร่วมกันสร้างแหล่งเรียนรู้ในการฝึกทักษะและสร้างอาชีพให้แก่เด็กเรียนที่มีความพิการ เพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสิ่งที่ยึดเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนปรียาโชติให้ประสบความสำเร็จ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายการศึกษาพิเศษที่เข้มแข็ง ความร่วมมือร่วมใจจากหลายภาคส่วน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนรวม

ข้อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเรียนรวม

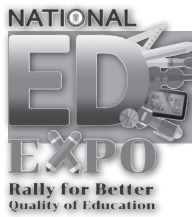
รูปแบบการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม (Inclusive School) หลักการคือ โรงเรียนเรียนรวมต้องสอนนักเรียนทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและพัฒนาเพิ่มเติมทันที ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเต็มที่ ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 บุคลากรในโรงเรียนเรียนรวม ได้แก่ 1) ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์การบริหาร ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และความร่วมมือ นิเทศ ติดตามผล 2) ครูประจำชั้นต้องประเมินนักเรียนและให้ความช่วยเหลือเป็นระยะ ซึ่งในระยะช่วยเหลือเพิ่มเติมและช่วยเหลือเป็นรายบุคคลจำเป็นต้องมีครูการศึกษาพิเศษ และการใช้ห้องเรียนการศึกษาพิเศษร่วมด้วย และ 3) ครูแนะแนวที่ต้องให้การสนับสนุนความรู้ การช่วยเหลือที่เหมาะสม และสร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียน และส่วนที่ 2 กระบวนการบ่งชี้นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและการช่วยเหลือเบื้องต้นทันที ระยะที่ 2 ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณีและช่วยเหลือเพิ่มเติม และส่วนที่ 3 ลงความเห็นภาวะบกพร่องและให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

เสียงสะท้อนจากโรงเรียน

ระบบสารสนเทศสถานศึกษาเอกชนและการบริหารจัดการเงินอุดหนุน (PSIS) สำหรับโรงเรียนเอกชน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ในความเป็นจริงการระบุประเภทความพิการของเด็กไม่สามารถทำได้ทุกคน บางคนมีความบกพร่องไม่ถึงระดับที่ต้องได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แต่โรงเรียนยังคงจัดการศึกษาและให้ความดูแลเด็กเหล่านั้น โดยที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากระบบเงินอุดหนุนดังกล่าว

เรื่องที่ 20

วิทยาการคำนวณ และ Coding: การเรียนรู้ใหม่ที่ทุกคนต้องรู้

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 10.45 – 12.15 น.
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	ดร.ครรชิต มัลลียงศ์ นายโกสนต์ เทพสิทธิทรากรณ์ นางรัตติยา พาณิชยกุล มีบุศย์ ดร.เขมวดี พงศานนท์	ราชบัณฑิต วิทยากรผู้เชี่ยวชาญเรื่อง Coding ประจำ MAC education เลขาธิการสมาคมครูเทคโนโลยีสารสนเทศ หัวหน้าส่วนส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลอาวุโส สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารเครือข่ายและพัฒนาครู สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สศศ.
ผู้ดำเนินรายการ	นายกวิน เสือสกุล	

สรุปสาระสำคัญ

วิทยาการคำนวณ และ Coding เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ การคิดเชิงคำนวณ การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ มีตรรกะ รู้จักการวางแผน มีทักษะในการค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ มีความสามารถในการประเมิน จัดการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำสารสนเทศไปใช้ในการแก้ปัญหา สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์

สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแก้ปัญหาชีวิตจริง และทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นรากฐานของการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่จะนำประเทศไปสู่การพัฒนาตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยวิทยากรได้มีการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ รายละเอียดดังนี้

ดร.ครรชิต มัลลียงค์ นำเสนอพัฒนาการของวิทยาการคำนวณที่เริ่มมีการพัฒนาจากคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการคำนวณ อาทิ การคำนวณในด้านธุรกิจ เพื่อจำแนกข้อมูลการขาย เรียกว่าสารสนเทศ (Information) หรือการเก็บข้อมูลเพื่อให้รู้ข้อเท็จจริง และใช้ในการประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล จึงเป็นการคำนวณ (Computation) ที่มีกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน ต้องใช้คำสั่งเพื่อสั่งการทีละขั้นตอน สิ่งสำคัญ คือ การมีทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างเป็นระบบในศาสตร์หลาย ๆ สาขา จึงเรียกรวมว่า วิชาการคำนวณ และได้นำไปผนวกกับวิชาอื่น ๆ อย่างหลากหลาย เช่น Computational Linguistics และ Computational Biology เป็นต้น ดังนั้น การนำวิทยาการคำนวณมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ เพื่อให้รอบรู้การใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัล รู้จักข้อมูลข่าวสาร และรู้เท่าทันว่าเรื่องใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จด้วยการใช้เหตุผล จึงเป็นประเด็นที่คนในยุคปัจจุบันต้องเรียนรู้และประยุกต์ใช้ในการเรียน การดำรงชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมต่อไป

นายโกสนต์ เทพสิทธิธารกรณ์ นำเสนอความหมายของคำว่า Coding ว่าหมายถึง การเขียนคำสั่ง หรือเขียนโปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ โดยสามารถให้ความหมายของตัวอักษรของคำว่า Coding ได้ดังนี้

C = Creative Thinking	คิดอย่างสร้างสรรค์
O = Organized Thinking	คิดอย่างเป็นระบบ
D = Digital Literacy	รู้และเข้าใจภาษาดิจิทัล
I = Innovation	สร้างนวัตกรรม
N = Newness	การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่
G = Globalization	ยุคโลกาภิวัตน์

นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอตัวอย่างการสอน Coding ในช่วงชั้นต่าง ๆ อาทิ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีการสอดแทรกเกมในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน รวมทั้งสร้างการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ให้ผู้เรียน เช่น เกมเขาวงกต เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เกมเรียงลำดับเหตุการณ์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกมศิลปิน เป็นการเรียนรู้รูปร่างเรขาคณิตแบบต่าง ๆ เป็นต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เรียนรู้การฝึกเขียนโปรแกรม Scratch เป็นการเขียนคำสั่งแบบ Visual Programming โดยลากบล็อกคำสั่งมาเรียงลำดับต่อกันเรียกว่าเขียนสคริปต์ให้ตัวละครแต่ละตัวทำงาน นอกจากนี้ยังมีบล็อกสำหรับสร้างตัวแปรและการคำนวณต่าง ๆ เหมือนการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ด้วย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการฝึกเขียนโปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น Scratch ภาษาจาวา ภาษา C ภาษาไพทอนและอื่น ๆ

ส่วนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ หรือใช้แอปพลิเคชัน สนับสนุนโครงงานที่ออกแบบไว้ เป็นการใช้วิทยาการคอมพิวเตอร์ สื่อดิจิทัลเทคโนโลยี สารสนเทศ ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างสร้างสรรค์

นางรัตติยา พาณิชย์กุล มีบุศย์ ได้นำเสนอบทบาทของ DEPA ที่ช่วยสนับสนุนเรื่อง Coding โดย DEPA ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างศักยภาพกำลังคนดิจิทัล ด้วยการดำเนินงาน โครงการ Coding Thailand แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ www.codingthailand.com เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้วิทยาการคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานแก่เยาวชนยุคดิจิทัล การดำเนินงานเป็นความร่วมมือระหว่าง DEPA กับองค์กรระดับโลก Code.org พร้อมเครือข่าย เช่น ไมโครซอฟท์ (ประเทศไทย) กูเกิล (ประเทศไทย) อักษรเอ็ดดูเคชั่น ฯลฯ เพื่อแปลและพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมกับเยาวชนไทยในระดับชั้นต่าง ๆ รวมทั้งการสอดแทรกความบันเทิงและความคิดสร้างสรรค์ ที่ทำให้เยาวชนรู้สึกว่าการเรียนของวิทยาการคอมพิวเตอร์ การเขียนโค้ด (Coding) เป็นเรื่อง ใกล้ตัวและสนุกสนาน โดยสิ่งสำคัญของ Coding Thailand คือรูปแบบการเรียนรู้ผ่าน Coding Thailand.org ซึ่งจะครอบคลุมทั้งการเรียนรู้แบบทางการและไม่ทางการ เน้นเนื้อหาของบทเรียนด้าน Coding ให้เข้ากับบริบทการศึกษาในชั้นเรียนระดับต่าง ๆ ควบคู่กับกิจกรรมสนุกสนานที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้นอกชั้นเรียน อีกทั้งยังมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม ที่มุ่งพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ตลอดจนทักษะวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงต่อยอดการเรียนรู้ด้าน Coding เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม โดยสามารถเรียนรู้ได้ทั้งรูปแบบ Unplugged หรือการเรียนรู้ที่ไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งเหมาะกับเด็กปฐมวัย และการเรียนรู้ด้วย อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์เพิ่มเติม

การดำเนินงานในปี พ.ศ. 2560 - 2561 DEPA ได้ดำเนินการส่งเสริมทักษะด้าน Coding โดยร่วมมือกับ Code.org ผู้นำแห่งการเรียนรู้วิทยาการคอมพิวเตอร์ระดับโลก พัฒนาแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ออนไลน์ Coding Thailand.org โดยบูรณาการความร่วมมือกับภาคเอกชน สร้างความตระหนักและสนใจเรียนรู้ Coding ผ่านไอดอลของเยาวชน และสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรม Online Offline On ground

การดำเนินงานปี พ.ศ. 2562 ได้พัฒนาต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ Coding Thailand.org โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และ Start Up โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Ed-Tech ในรูปแบบ PPP: Public Private Partnership ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในโรงเรียนนำร่อง 200 โรงเรียนทั่วประเทศ ให้มี DEPA Maker Space พร้อมพัฒนาทักษะครูและศึกษานิเทศก์ รวม 272 คน ต่อยอดการเรียนรู้ สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม ผ่านการประกวดโครงงานนักเรียนส่งเสริม ทักษะ “เมกเกอร์ รุ่นเยาว์” และสร้างครูโค้ดดิ้ง 3,400 คน จาก 2,000 โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อส่งต่อความรู้แก่นักเรียนจำนวนกว่า 210,000 คน

สำหรับแผนการดำเนินงานปี พ.ศ. 2563 จะต่อยอดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้าน “Coding” และขยายโอกาสการเรียนรู้ สู่อีก 2,000 โรงเรียนทั่วประเทศ ผ่านการสร้างทักษะครู 6,000 คนในรูปแบบ Train the Trainer เพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน ไม่น้อยกว่า 200,000 คน

การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป จะดำเนินการต่อยอดโครงการ DEPA Young Maker Space ทั่วประเทศ และอบรมครูทั่วประเทศ 6,000 คน รวมทั้งต่อยอด Platform ลักษณะ PPP: Public Private Partnership

ดร.เชมวดี พงศานนท์ กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวันมากขึ้น รวมถึงการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ที่มีการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทำให้ระบบการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เท่าทันยุคสมัย โดยเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งในและนอกสถานศึกษาทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ เป็นประชากรที่มีความรู้ เป็นนักวิชาชีพขั้นดีและนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำ

ในระบบการศึกษาได้มีการเปลี่ยนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นวิชา “วิทยาการคำนวณ” โดยนำมาบรรจุไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ใน 2 รายวิชา คือ ว 4.1 การออกแบบและเทคโนโลยีสำหรับชั้น ม. 1 - 5 และ ว 4.2 วิทยาการคำนวณ สำหรับ ป.1 - ม.6 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้การทำงาน และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน และมีจริยธรรม ซึ่งสสวท. กับ สพฐ. ได้ร่วมกันปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้เพิ่มเติมสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในมาตรฐานการออกแบบและเทคโนโลยี และวิทยาการคำนวณ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบรวมทั้งรู้เท่าทันเทคโนโลยี

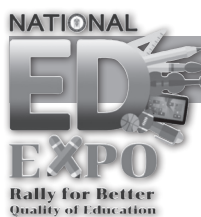
Coding ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ประกอบด้วยเนื้อหาหลักสูตรแยกเป็นระดับชั้นได้ดังนี้ 1) ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 เป็นการแก้ปัญหาง่ายๆ เป็นขั้นตอน 2) ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เป็นการตัดสินใจ ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา 3) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เป็นการใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณและการเขียนโปรแกรมอย่างง่ายเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริง และ 4) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เป็นการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลวิทยาการคอมพิวเตอร์ และความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

อนึ่ง สสวท. ได้จัดทำหลักสูตรพัฒนาวิทยากรแกนนำ (Coding Core Trainer) และหลักสูตรพัฒนาครูทั่วไป (Coding for Teacher) โดยวิทยากรแกนนำที่ได้รับการรับรองโดย สสวท. และ สพฐ. เพื่อให้วิทยากรและครูที่เข้ารับการอบรมได้รับการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยาการคำนวณ และมีความมั่นใจสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้

พัฒนากระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการคิด และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมเสวนาได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับวิทยากรในประเด็นต่าง ๆ เช่น วิธีการสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ สามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยการใช้เหตุผล รวมถึงประเด็นความต้องการให้ สสวท. และ DEPA จัดหาหรือเข้าไปเป็นวิทยากรอบรมครู เรื่อง Coding ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ นอกเหนือจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

เรื่องที่ 21

มุมมองผู้ปกครองต่อการสร้างเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 10.45 – 12.15 น.

ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom B

โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร

นางสุภาวดี หาญเมธี

ประธานกรรมการบริหารสถาบันรักลูกกรุ๊ป (RLG)

ดร.วรนาท รักสกุลไทย

ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา

สรุปสาระสำคัญ

โลกปัจจุบันเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แล้ว เป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตมีคุณภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงจึงสำคัญมาก ต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ผู้ปกครองในแต่ละยุค (Generation) แบ่งได้ดังนี้

1. **Baby Boomer Generation หรือ Gen B** คือคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2489 - 2507 อายุประมาณ 40 - 60 ปี เป็นคนมีแบบแผน เคารพกฎเกณฑ์ กติกา มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท ทำงานหนัก เพื่อสร้างเนื้อสร้างตัว มีความอดทนแม้ความสำเร็จจะใช้เวลานาน

2. **Generation X หรือ Gen X** คือคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2508 - 2523 เป็นกลุ่มที่มีอายุประมาณ 30 - 40 ปี วัยทำงาน ไม่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเท่ารุ่นก่อน ไม่ชอบการผูกมัด เปลี่ยนอาชีพบ่อย ไม่ต้องการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มักต้องใช้ชีวิตตามเส้นทางที่รุ่นพ่อวางไว้ให้

3. Generation Y หรือ Gen Y เรียกอีกอย่างว่า Millennials คือคนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2524 - 2543 เป็นกลุ่มที่โตมาพร้อม ๆ กับเทคโนโลยี จึงรับข้อมูลข่าวสารจากหลายด้าน กล้าแสดงออก และมีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความเชื่อว่าจะสำเร็จได้ต้องทำงานหนัก หากต้องเลือก จะเลือกงานทำให้แต่งงานช้า รักอิสระ ไม่ชอบอยู่ในกรอบและไม่ชอบการวางเงื่อนไข มีความเชื่อในศักยภาพตนเอง

4. Generation Z หรือ Gen Z คือคนที่เกิดหลัง พ.ศ. 2544 - 2552 และโตมาในยุค เทคโนโลยีและโซเชียลเน็ตเวิร์ค จึงเปิดรับข้อมูลหลากหลายผ่านสื่อดิจิทัล มีทางเลือกเยอะ มีแนวทาง อิสระเป็นของตัวเองชัดเจน เริ่มเรียนเร็วขึ้นและนานขึ้นกว่ารุ่นอื่น ๆ ด้วยความสนใจเรื่องรอบตัว ในหลากหลายมิติ ทั้งเรื่องศิลปะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และสังคม จึงทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกันและ แข่งขันทุกอย่างในโลก

5. Generation Alpha หรือ Gen Alpha คือ กลุ่มคนที่เกิดตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป เป็นรุ่นลูกของ Gen Y และ Z วัยนี้กำลังเป็นเด็กอนุบาลที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีอายุมาก มีลูกน้อย มีเงินทองที่ไม่ต้องดิ้นรนมากเท่ารุ่นอื่น จับอุปกรณ์ดิจิทัล สัมผัสเทคโนโลยีตั้งแต่เกิด เรียนกัน นานและหลากหลาย อยู่กับสังคมทุนนิยม มีแนวโน้มเป็นคนวัตถุนิยม คำนึงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เปื่อง่ายและความอดทนต่ำ นิยมความรวดเร็วทันใจ จึงมองหาสูตรความสำเร็จที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตั้งแต่อายุน้อย

การที่จะจัดการศึกษาสำหรับคนทุกยุคให้ประสบความสำเร็จ ผู้ปกครองจะต้องเป็นหุ้นส่วน การเรียนรู้ หรือ Co - Learner โดยผู้ปกครองจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

ทักษะสำคัญที่ผู้ปกครองจะต้องสร้างสำหรับเด็ก Gen Alpha มีดังนี้

1. การฝึกให้เด็กคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาเป็น (Critical Thinking and Problem Solving)
2. การฝึกให้เด็กคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
3. การฝึกให้เด็กฉลาดใช้และรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Wisdom)
4. การฝึกให้เด็กรู้จักการปรับตัว ร่วมมือ รู้จักทำงานเป็นทีม (Collaboration)
5. การฝึกให้เด็กมีความอดทน มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Resilience)
6. การฝึกให้เด็กมีการสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ (Communication)
7. การฝึกให้เด็กมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Compassion)

สิ่งที่ผู้ปกครองควรทำและไม่ควรทำในการดูแลลูก

สิ่งที่ควรทำ

1. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ
2. ฝึกฝนให้เด็กลงมือฝึกฝนอย่างช้า ๆ อาจเริ่มด้วยการเลียนแบบจากต้นแบบที่มีอยู่ แต่ก็ต้องฝึกให้เด็กคิดพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่ทำด้วย
3. พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกทำตาม

สิ่งที่ไม่ควรทำ

1. ไม่ควรเปรียบเทียบลูกของตนเองกับเด็กคนอื่น ๆ
2. ไม่ควรให้เด็กเรียนรู้จากการทำแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว
3. ไม่ควรฝึกให้เด็กทำอะไรที่ซ้ำซากจำเจเหมือนหนูถีบจักร

การทำงานของสมองส่วนหน้า (Executive Function: EF)

เหตุผลที่ต้องผลักดันเรื่องการทำงานของสมองส่วนหน้า (Executive Function: EF) เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในศตวรรษที่ 21 และเริ่มที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพราะฉะนั้นเด็กไทยจำเป็นต้องเก่ง และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะสมองของเด็กโดยการฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และมีความสุขเป็น เพื่อให้ได้รุ่นใหม่เป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศเพื่อเป็นไทยแลนด์ 4.0 ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” ก็จะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม”

สมองส่วนหน้า (Executive Function: EF) เป็นสมองส่วนที่ควบคุมการคิด การวางแผน การจัดระบบ แก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม บุคลิกภาพ นักวิทยาศาสตร์สาขาประสาทวิทยา ได้อธิบายการทำงานของสมองส่วนนี้ว่าเป็นสมองส่วนที่เป็นศูนย์บัญชาการ ทำหน้าที่ประมวลผลการทำงานจากสมองส่วนอื่น ๆ หัวใจสำคัญของ EF คือ “การตัดสินใจ” จากการประมวลผลจากสมองส่วนต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวประสาทสัมผัสการรับรู้ การรู้จัก การมองเห็น ความจำ การเข้าใจภาษา เป็นต้น สมองส่วนที่ควบคุมความจำระยะยาวอยู่ติดกับสมองส่วนอารมณ์ ดังนั้นหากเด็กมีอารมณ์ที่ดีก็จะส่งผลให้เรียนรู้ได้ดี ทักษะสมอง EF เป็นศักยภาพที่มนุษย์ทุกคนมีมาแต่กำเนิดแต่ต้องได้รับการฝึกฝนต่อเนื่อง จนเส้นใยสมองเกาะเกี่ยวกันเกิดเป็นโครงสร้างในสมอง (Biological Foundation) จน “ฝังชิป” เป็นทักษะความสามารถที่ติดตัว กลายเป็น “สันดานดี” ไปตลอดชีวิต

เรื่องสำคัญของสมอง

ข้อที่ 1 ทุกประสาทสัมผัส ทุกประสบการณ์จะสร้างการเชื่อมโยงของเส้นใยสมอง ยิ่งทำซ้ำเส้นใยประสาทก็จะเกาะเกี่ยวเป็นเครือข่ายที่แข็งแรง “การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมองได้”

ข้อที่ 2 การเพิ่มปลอกไมอีลิน (Myelin Sheath) ที่ห่อหุ้มแขนงประสาทนำออก (Axon) จะทำให้การส่งสัญญาณประสาทเป็นไปแบบก้าวกระโดด การเชื่อมโยงสื่อสารระหว่างเซลล์ประสาทเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ยิ่งส่งสัญญาณหากันได้รวดเร็วมากเท่าใดก็ยิ่งเป็นเรื่องดี เส้นใยประสาทที่มีไมอีลินจะส่งสัญญาณประสาทได้เร็วกว่าที่ไม่มีไมอีลินถึง 60 เท่า ปลอกไมอีลินสามารถเพิ่มได้ด้วยการดื่มนมแม่ การรับประทานอาหารที่มีไขมันบางชนิด และการฝึกฝนทำซ้ำ

ข้อที่ 3 กฎของสมอง USE IT or LOSE IT “ใช้บ่อยจะแข็งแรง ไม่ใช้จะถูกลดทิ้ง” เพราะฉะนั้นหากต้องการให้เด็กเป็นคนเช่นไรต้องให้เด็กทำสิ่งนั้นบ่อย ๆ

ข้อที่ 4 สมองมี 3 ส่วน ได้แก่สมองส่วนเหตุผล สมองส่วนอารมณ์ และสมองส่วนสัญชาตญาณจะต้องฝึกสมองส่วนเหตุผลให้สามารถควบคุมสมองส่วนอารมณ์และส่วนสัญชาตญาณให้ได้

ข้อที่ 5 จากผลการวิจัย พบว่า อัตราการพัฒนาของทักษะสมอง EF ของเด็กในช่วงอายุ 3 – 6 ขวบ เป็นช่วงเหมาะสมกับการฝึก EF มากที่สุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึก EF ให้กับเด็กในช่วงปฐมวัย เพื่อที่สมองของเด็กจะได้รับการพัฒนาได้ดีที่สุด

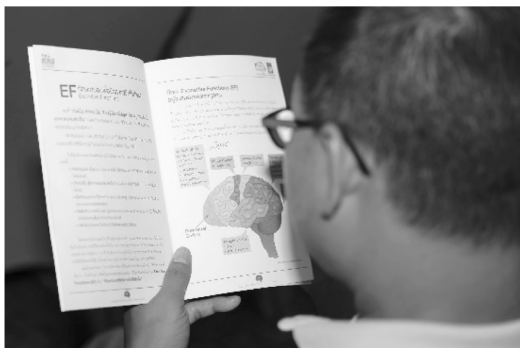
ข้อที่ 6 ภาวะเครียดหรือรัง (Toxic Stress) สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมองได้ ปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อทักษะสมอง EF ได้แก่ ความเครียด ความกลัว ความเศร้า ความเหงา ความโดดเดี่ยว การใช้ความรุนแรง การอยู่กับเทคโนโลยีก่อนวัยอันควรและมากเกินไป และการนอนไม่เพียงพอ

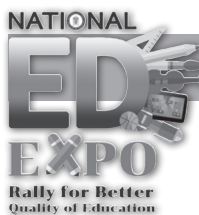
ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. สมองส่วนหน้ามีความสำคัญอย่างมากมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกตั้งแต่ปฐมวัย เด็กยุคอัลฟ่าจะต้องเป็นผู้ที่ทำนุบำรุงประเทศไทยในอนาคต ดังนั้น ผู้ปกครองควรที่จะใช้เวลาอยู่กับลูกให้มาก และควรฝึกทักษะสมอง EF ให้กับลูก ฝึกให้เด็กทำอะไรด้วยตนเอง มีเหตุผล รู้จักยับยั้งชั่งใจ มีความอดทน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมถึงรู้จักวางแผนการใช้ชีวิต โดยเฉพาะผู้เป็นแม่จะต้องบำรุงเด็กตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าเด็กได้รับการฝึกทักษะสมอง EF อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กมีภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ และมีวิจรณ์ญาณในการใช้ชีวิต

2. ตัวแทนครูได้นำเสนอปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยในปัจจุบัน คือ ผู้ปกครองเลี้ยงลูกแบบตามใจ ไม่ฟังคำแนะนำของครู ทำให้เด็กไม่สามารถทำอะไรได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ทั้งผู้ปกครองและครูจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และร่วมกันฝึกเด็กตามกระบวนการ EF เพื่อให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

เนื่องจากมีเวลาจำกัด แต่เนื้อหาสาระมีจำนวนมากและซับซ้อน ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอว่าควรเพิ่มเวลาในการประชุม เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

เรื่องที่ 22

ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

วันที่ 27 สิงหาคม 2562 เวลา 10.45 – 12.15 น.
ณ ห้องประชุม Jubilee Ballroom B
โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ

วิทยากร	ดร.รัชชัยย์ ศรสุวรรณ	นายกสมาคมผู้บริหารมัธยมศึกษา แห่งประเทศไทย (ส.บ.ม.ท.)
	ดร.วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านครู ผู้ก่อตั้ง website EDUZONE
ผู้ดำเนินรายการ	ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ	รองเลขาธิการคุรุสภา

สรุปสาระสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับเกียรติจาก ดร.วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์ และ ดร.รัชชัยย์ ศรสุวรรณ มาร่วมเสวนาวิชาการในหัวข้อเรื่อง “ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู” โดยมี ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ เป็นผู้ดำเนินการเสวนาวิชาการ รายละเอียดการเสวนาสรุปได้ดังนี้

ดร.รัชชัยย์ ศรสุวรรณ ได้อภิปรายว่า ในมาตรา 52 หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งมีเจตนารมณ์ต้องการให้กำหนดรายละเอียดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 เพื่อต้องการยกระดับการประกอบอาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเป็นการเฉพาะ แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กลับไม่มีคำว่า “วิชาชีพชั้นสูง” โดยในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ใน 2 เรื่อง คือ 1) การเปลี่ยนจากคำว่า “ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู” เป็น “ใบรับรองความเป็นครู” และ 2) การเปลี่ยนจากคำว่า “ผู้อำนวยการ” เป็น “ครูใหญ่” ซึ่งในความเห็นส่วนตัวนั้นการเป็นวิชาชีพชั้นสูงจะต้องประกอบด้วย (1) ต้องมีองค์ความรู้ของวิชาชีพ (2) ต้องมีการควบคุมวิชาชีพ (3) มีอิสระในการบริหารจัดการ (4) มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ (5) พร้อมให้บริการสังคม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับประเด็นสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตามที่กล่าวข้างต้น หากร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีผลใช้บังคับจะส่งผลกระทบต่อเรื่อง เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ด้วยเหตุที่ใช้คำว่าใบรับรองความเป็นครูแทนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จึงส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของครูในการได้รับเงินค่าตอบแทน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งเหมือนข้าราชการในเขตพื้นที่การศึกษา

ฉะนั้น จึงเห็นว่าเพื่อเป็นการหาทางออกร่วมกันจึงควรมีการพิจารณาทบทวนสาระสำคัญดังกล่าวอีกครั้ง โดยรับฟังความเห็นจากครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงร่วมพิจารณาถึงผลกระทบดังกล่าวด้วย

ในส่วน **ดร.วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์** ได้อภิปรายว่า ความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูอยู่ที่คุณค่าของครู โดยก่อนที่จะปฏิรูปเรื่องใดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มการปฏิรูปที่ตัวเองก่อน โดยครูต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ (1) กล้ายอมรับความจริง เพื่อเห็นจุดอ่อนและพร้อมที่จะปรับปรุงอยู่เสมอ (2) กล้าเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน พร้อมรับและเผชิญสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น (3) กล้าที่จะพูดความจริง กล้าคิด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งตนเองและผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้และทัศนคติ อันจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง โดยมีเป้าหมายอยู่ 3 ประการ คือ (1) ครูมีงานที่ดี (2) ครูมีสภาพทางการเงินที่คล่องตัว และ (3) ครูมีความสุขในการทำงาน

นอกจากนี้ **ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ** ผู้ดำเนินการอภิปราย ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการจะกำหนดประเด็นในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ควรคำนึงถึงกฎหมายซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดจุดมุ่งหมายในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ในประเด็นการผลิต การคัดกรอง การพัฒนา ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ 3 ส่วน คือ 1) การกำหนดมาตรฐาน 2) การรับรองความรู้ 3) การรับรองปริญญา ฉะนั้น จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปครู คือ การได้ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความรู้ความสามารถที่แท้จริง ด้วยเหตุดังกล่าวการปฏิรูปการศึกษาภายใต้รัฐธรรมนูญจะต้องอาศัยความร่วมมือในทุกภาคส่วน ทั้งครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องพิจารณากับบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพ มีหน้าที่คัดกรอง พัฒนา ผลิตครูให้ได้ตามความมุ่งหมาย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานในภาคปฏิบัติที่มีการนำผู้ประกอบวิชาชีพไปใช้โดยตรง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 หน่วยงาน อาจยังไม่สามารถเชื่อมโยงขับเคลื่อน ผลิต และพัฒนาครูที่มีคุณภาพ เนื่องด้วยระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ค่อนข้างมาก มาตรฐานการผลิตครูของแต่ละสถาบันที่มีความหลากหลาย จึงทำให้หน่วยงานที่เป็นเสมือนองค์กรผู้สนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูกลับยังไม่ตอบโจทย์กับเรื่องดังกล่าวได้ดีเท่าที่ควร

สรุปประเด็นถาม-ตอบ

คำถาม มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการฝึกหัดครู เหมือนวิชาชีพอื่น เช่น โรงเรียนแพทย์ โรงเรียนพยาบาล โรงเรียนกีฬา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอบ เห็นว่าควรมีโรงเรียนฝึกหัดครู เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าว นอกจากจะฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติและจิตวิญญาณของความเป็นครู รวมทั้งเป็นการคัดกรองและแก้ปัญหาคุณภาพครูจากต้นเหตุได้อีกด้วย

ประมวลความคิดเห็นจาก POSTCARD และแบบสอบถามความคิดเห็น

ความคิดเห็นจาก POSTCARD

ผู้เข้าร่วมงานในบูธนิทรรศการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จำนวน 107 คน ได้เขียนเรื่องราวสั้น ๆ ที่ต้องการสื่อสารถึงนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (34 คน) กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายใต้สังกัด (6 คน) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (11 คน) ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการศึกษา (56 คน) มีประเด็นที่น่าสนใจ จำแนกได้ 4 ประเด็น คือ ด้านการบริหาร การจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านอื่น ๆ สรุปเรื่องราวตามประเด็นได้ดังนี้

1) **ด้านการบริหาร/การจัดการศึกษา** เช่น ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาศึกษาอย่างแท้จริงและตระหนักว่า “การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคน” การบริหาร การจัดการศึกษาที่ก้าวสู่สากล และได้มาตรฐานเทียบเท่านานาชาติในทุกระดับ มีโครงสร้างและรูปแบบการบริหารการศึกษาที่ชัดเจน มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นและลดการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ลง มุ่งเน้นให้เด็กไทยทุกคนสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกัน เปิดกว้างและการแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ การจัดการศึกษาที่ไม่เพียงมุ่งสร้างให้ผู้เรียนเข้ามหาวิทยาลัยแต่เพียงอย่างเดียว การจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและให้ความสำคัญกับเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัย เป็นต้น

2) **ด้านหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนการสอน** เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นพบและเข้าใจตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้ มุ่งเน้นการปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ไม่เป็นเพียงภาพเพื่อฝัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ เป็นต้น

3) **ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้** ได้แก่ การออกแบบห้องเรียนในลักษณะ virtual classroom เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์

4) **ด้านอื่น ๆ** ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งในและนอกองค์กร

ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม Online

ในการจัดจํานครั้งนี้ ได้ให้ผู้เข้าร่วมงานตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดจํานผ่านช่องทาง Online โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจํานวนทั้งสิ้น 833 คน

ผู้ตอบแบบประเมินเป็นครู/อาจารย์ในสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.5 (371 คน) รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 27.7 (231 คน) นักวิชาการ ร้อยละ 7.4 (62 คน) ศึกษาพิเศษ ร้อยละ 6.8 (57 คน) นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 5.9 (49 คน) ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน ร้อยละ 1.6 (13 คน) ผู้บริหารส่วนกลาง ร้อยละ 1.0 (8 คน) ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยละ 0.7 (6 คน) ผู้ปกครอง ร้อยละ 0.7 (6 คน) และอื่น ๆ ร้อยละ 3.6 (30 คน)

1) **ด้านการนำความรู้/สาระที่ได้จากงานไปใช้ประโยชน์** ผู้ตอบแบบประเมินนำไปใช้ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากที่สุด ร้อยละ 26.7 (222 คน) รองลงมาคือ การพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ 12.4 (103 คน) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 12.2 (102 คน) การพัฒนาครู/อาจารย์ ร้อยละ 10.1 (84 คน) การพัฒนาตนเอง ร้อยละ 9.8 (82 คน) การบริหารจัดการ ร้อยละ 9.1 (76 คน) การจัดทำนโยบายและแผนการศึกษา ร้อยละ 8.0 (67 คน) โดยด้านที่ผู้ตอบแบบประเมินตอบว่านำไปใช้น้อยที่สุดคือ ด้านวิจัย ร้อยละ 1.1 (9 คน)

2) **ด้านนิทรรศการมีชีวิต** ผู้ตอบแบบประเมินเห็นว่า นิทรรศการมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์มาก โดยให้ 5 คะแนน ถึงร้อยละ 51.3 (427 คน) ให้ 4 คะแนน ร้อยละ 40.7 (339 คน) 3 คะแนน ร้อยละ 7.6 (63 คน) 2 คะแนน ร้อยละ 0.4 (3 คน) และ 1 คะแนน ร้อยละ 0.1 (1 คน) ตามลำดับ

3) **ด้านวิทยาการภาพรวม** แบ่งเป็น 4 เรื่อง คือ

(1) มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับหัวข้อที่บรรยาย ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยากรมีความรู้และประสบการณ์ตรงกับหัวข้อที่บรรยายมากถึงร้อยละ 93.6 (780 คน) โดยให้ 5 คะแนน ร้อยละ 55.7 (464 คน) 4 คะแนน ร้อยละ 37.9 (316 คน) ที่เหลือให้ 3 คะแนน ร้อยละ 5.6 (47 คน) 2 คะแนน ร้อยละ 0.6 (5 คน) และ 1 คะแนน ร้อยละ 0.1 (1 คน)

(2) มีเทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ดี ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยากรมีเทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ดีมากถึงร้อยละ 90.2 (751 คน) โดยให้ 5 คะแนน ร้อยละ 45.9 (382 คน) 4 คะแนน ร้อยละ 44.3 (369 คน) ที่เหลือให้ 3 คะแนน ร้อยละ 8.3 (69 คน) 2 คะแนน ร้อยละ 1.4 (12 คน) และ 1 คะแนน ร้อยละ 0.1 (1 คน)

(3) มีการใช้สื่อในการนำเสนอที่เหมาะสม ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยากรมีการใช้สื่อที่เหมาะสม ร้อยละ 86.1 (718 คน) โดยให้ 5 คะแนน ร้อยละ 44.1 (367 คน) ให้ 4 คะแนน ร้อยละ 42.1 (351 คน) ขณะที่ผู้ตอบแบบประเมินที่เหลือให้ 3 คะแนน ร้อยละ 12.0 (100 คน) ให้ 2 คะแนน ร้อยละ 1.7 (14 คน) และ 1 คะแนน ร้อยละ 0.1 (1 คน)

(4) มีการบริหารเวลาในการอภิปรายเหมาะสม ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยากรมีการบริหารเวลาในการอภิปรายเหมาะสม ร้อยละ 82.8 (689 คน) โดยให้ 5 คะแนน ร้อยละ 41.7 (347 คน) ให้ 4 คะแนน ร้อยละ 41.1 (342 คน) ขณะที่ผู้ตอบแบบประเมินที่เหลือให้ 3 คะแนน ร้อยละ 13.4 (112 คน) ให้ 2 คะแนน ร้อยละ 2.9 (24 คน) และ 1 คะแนน ร้อยละ 1.0 (8 คน)

ประมวลภาพนิทรรศการมีชีวิต

เรื่องที่ 1

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

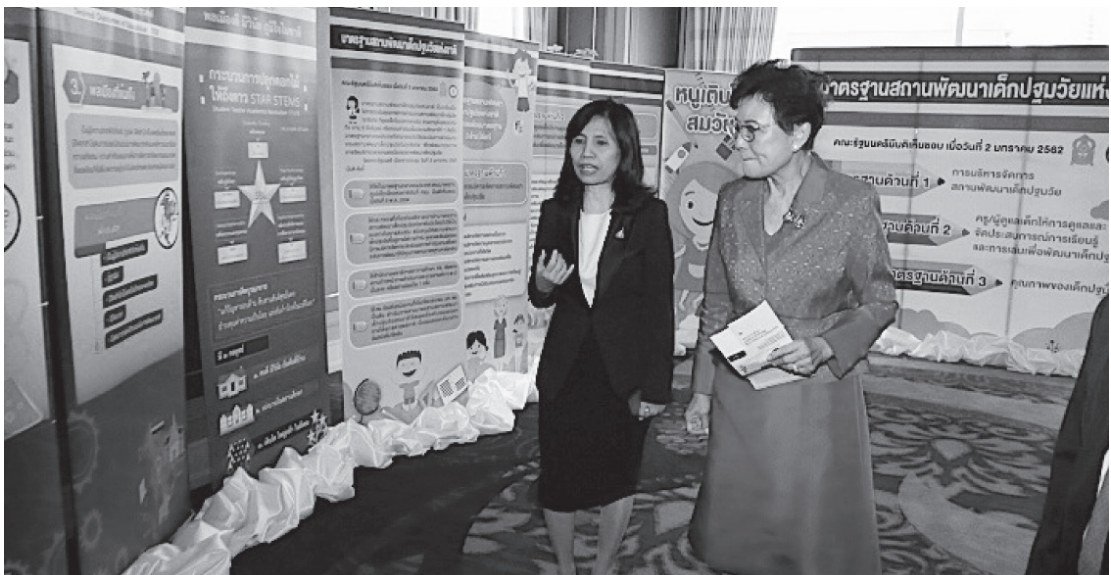
โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เรื่องที่ 2

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เรื่องที่ 3

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.)

เรื่องที่ 4

อ่านแต่เล็กเด็กฉลาด สมรรถนะดี โดย มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

เรื่องที่ 5

ออกแบบเกม ออกแบบสังคม

โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่องที่ 6

LEARNING WITH AI

โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่องที่ 7

โครงการพระราชดำริ นำพาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

เรื่องที่ 8

ทักษะกำลังคนในอนาคต

โดย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

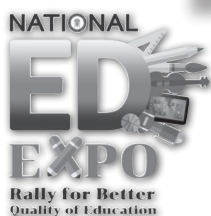

เรื่องที่ 9

วิทยาการคำนวณกับการเรียน 4.0

โดย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

เรื่องที่ 10

ยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC โดย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

เรื่องที่ 11

พื้นที่นวัตกรรมคนรุ่นใหม่ของศรีสะเกษ

โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่องที่ 12

การประเมินคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ รอบ 4

โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน

คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวตอนหนึ่งในการบรรยายพิเศษ และเปิดงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ภายใต้หัวข้อ “ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า” โดยระบุถึงเหตุผล 5 ข้อ ที่เด็กไทยทุกคนต้องเรียน “โค้ดดิ้ง” (Coding) คือ 1) ให้เกิดทักษะการอ่าน 2) ให้เกิดทักษะการเขียน 3) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 4) ฝึกฝนทักษะคิดคำนวณและ 5) มีตรรกะแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้เป็นขั้นเป็นตอน เมื่อเป็นวิชาที่เน้นทักษะการคิด อุปกรณ์คอมพิวเตอร์จึงไม่ใช่เครื่องมือสำคัญ แต่จะเน้นไปที่กิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เช่น เกม ชุดตัวต่อเลโก้ อุปกรณ์สำหรับวางแผน และการตั้งโจทย์ปัญหา โดยคุณครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน

รมช.กระทรวงศึกษาธิการ ยังกล่าวอีกว่า โลกแห่งการเรียนรู้ Coding ง่ายกว่าที่คิด และการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ เป็นครั้งแรกที่นึกถึงทุกคน โดยใช้คำว่า “Coding for all” เพื่อเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลนี้ ดังนั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่จะได้เรียน Coding ในภาคเรียนที่ 2 นี้ จึงไม่ต้องกังวล กระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนการจัดอบรมครูผู้สอน เพื่อถ่ายทอดทักษะการคิดไปสู่ผู้เรียนอย่างดีที่สุด และนายกรัฐมนตรีก็ได้ตอบรับแล้วว่า จะเพิ่มรายวิชา Coding เป็นวิชาเรียนบังคับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาในระยะต่อไป

□ โต๊ะข่าว สกศ. □

“กัลยา” ชู สกศ. “ขงเบ้ง” ชี้ทางศึกษาชาติ <https://www.thairath.co.th/news/society/1646755>

‘คุณหญิงกัลยา’ ย้ำการศึกษาต้องเลิกแพ็คต้ออก <https://www.dailynews.co.th/education/728104?fbclid=IwAR3nhnvLmD6FSDIN0WNbnluUakUJ-C89jpLxXW6uW0PdvgAlvbVoJte55yA>

‘คุณหญิงกัลยา’ แนะนำ 4 เรื่อง ยกระดับ ‘คุณภาพการศึกษา’ https://www.matichon.co.th/education/news_1642620

“คุณหญิงกัลยา” เปิดงานมหกรรมการศึกษาชาติ ย้ำเลิกระบบแพ็คต้ออกไม่แบ่งแยก

http://www.focusnews.in.th/?p=4931&fbclid=IwAR0lahEKLfKBAAdjJZHv4U4RcLfGfGHY_mRzo4v5zgTPvPUDKuQYtPyYWuFs

มหกรรมการศึกษาแห่งชาติ รายการบ่ายโมงตรงประเด็น โดย Thai PBS

<https://www.facebook.com/watch/?v=971903869821264>

“คุณหญิงกัลยา” ย้ำเรียน Coding ไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ โดย Thai PBS

https://news.thaipbs.or.th/content/283400?fbclid=IwAR1aYLdx9Y_Krjrp07-3wV8Zr7UjrTRjO3I44sJO8BLeZnWE521F6MLAyg

“คุณหญิงกัลยา” ย้ำเรียน Coding ไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์ โดย Thai PBS เผยแพร่ทาง LINE TODAY

<https://today.line.me/th/pc/article/คุณหญิงกัลยา+ย้ำเรียน+Coding+ไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์-2mJR0P>

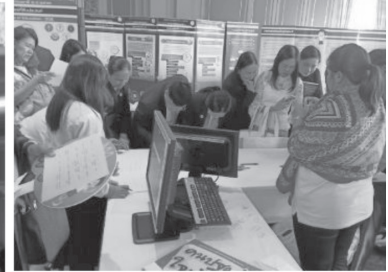
ประมวลภาพงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ

ประมวลภาพงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ

ประมวลภาพงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ

ประมวลภาพงานมหกรรมการศึกษาแห่งชาติ

คณะทำงานจัดทำเอกสาร

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทร จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสมรชันีกร อ่องเอิบ	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นายกวิน เสือสกุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา
นางศิริพร ศรีพันธุ์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการศึกษา
นางกมลทิพย์ เมฆพุก	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ
ดร.สวัสดี ภูทอง	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายการศึกษา
นายสำเนา เนื้อทอง	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
นางพิจารณา ศิริขานนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นางสาวประภา พันตศุภารักษ์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ
นางสาวสุวิณา เกนทะนะศีล	ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร

คณะบรรณาธิการ

ดร.ประวีณา อัสนัย	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิเศษ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายพรพรหม เทพเรืองชัย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้สรุปประเด็นประจำห้องย่อย หัวข้อเรื่อง

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	การบรรยายพิเศษ เรื่อง ก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีกว่า
นายวรพจน์ หาญใจ	การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการศึกษาไทย ใครได้ประโยชน์?
นายพรพรหม เทพเรืองชัย	มาตรฐานการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร... เพื่ออนาคตเด็กไทย 4.0
นายธีระพจน์ คำรณฤทธิศรี	ประสบการณ์การขับเคลื่อนกรอบการดำเนินงานด้านปฐมวัย ของไทยที่ยั่งยืน (SDG 4.2)
ดร.ช่อบุญ จิราภาพ	สภาวะการศึกษาไทย เมื่อมองจาก Big data

ดร.ศนิชา ภาวโน	กองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์	เด็กติดเกม หรือนักกีฬา E-Sports
ดร.จอมทยาสุนิ พงษ์เสถียร	
นางสาวนุริยา วาจิ	การประกันคุณภาพการศึกษาด้วยแนวคิด OKRs: Objective and Key Results
นายสิงหชาติ ไตรจิตต์	Future Thinking , Future Skills : Education and Skills 2030
นางอำภา พรหมวาทย	Future Workforce for Thailand 4.0: อนาคตภาพ กำลังคน 4.0
นางสาวนพพร กาญจนศรี	
นายภัทรธนาชาติ อาษากิจ	
นายมานพ ปลื้มวงษ์	ปฏิรูปกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ
นางสาวกุลวิภา ชีพรับสุข	Media Literacy: คนไทยยุคใหม่ฉลาดใช้สื่อ เรียนรู้แบบใหม่ต้องใช้สื่อเป็น
นางสาวปภัสสร อยู่ชา	สร้างสรรค์สมรรถนะครูไทยอย่างไร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน
ดร.แววดาว อุทิศ	
นางสาวจิรศรี อนวัชกุล	พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ... จุดเปลี่ยนเพื่ออนาคตการศึกษาไทย
นางสาวนุริยา วาจิ	การยกเครื่องสถานศึกษาของ กทม. ให้เท่าทันยุคดิจิทัล (BMA School Digital Transformation)
ดร.ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์	ท้องถิ่นกับอนาคตการศึกษาไทย
นางสาวสมถวิล กาญจนางค์กุล	ความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา
ดร.วิภาดา วาณิช	10 สมรรถนะหลักของเด็กไทยที่ครูควรรู้
นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก	นวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรวม : ความเสมอภาคที่เป็นจริง
นางโชติกา วรรณบุรี	วิทยาการคำนวณ และ Coding : การเรียนรู้ใหม่ที่ทุกคนต้องรู้
นางสาวนริศรา ใจคง	มุมมองผู้ประกอบการต่อการสร้างเด็กไทยในศตวรรษที่ 21
นางสาวทตยา รัชตาธิวัฒน์	ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ผู้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิษา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายพรพรหม เทพเรืองชัย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายกฤษณะศักดิ์ พวงจันทร์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ประมวลความคิดเห็นจาก POSCARD และแบบสอบถามความคิดเห็น

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้ประสานงานหลักนิทรรศการ

นางสาวณุดตรา แทนขำ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นายสุภสิทธิ์ ภูภักดี	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้บันทึกภาพ

นายสุภาชัย พันธุ์เดช	เจ้าพนักงานธุรการ
นางฐิติวรดา แห้วเพชร	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายบุรีชาติ ทิมพิทักษ์	ผู้ช่วยนักวิชาการ

ผู้ออกแบบ LOGO งานฯ และออกแบบปก

นางฐิติวรดา แห้วเพชร	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
----------------------	---------------------------

พิสูจน์อักษร

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิชา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
-------------------------	---------------------------

NATIONAL
ED
EXPO
Rally for Better
Quality of Education

มทรรรมการศึกษาแห่งชาติฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

โทร. 02 668 7123 ต่อ 2528

โทรสาร 02 243 1129

Website: www.onec.go.th